

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Od odpowiedzialnych kierowników działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmicki, wiadomości potocznych Wiktor Ułma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 500

Poznań, środa dnia 29 października 1930

Rok XXV

Cel uświęca środki?

W niedzielnym „Dzienniku Pozn.” pojawił się artykuł ks. dr. Mirka p. t. „O zasady katolickie”. Artykuł usiłuje wykazać, dlaczego i kiedy ksiądz katolicki może na liście kandydatów stawać obok Żydów, bezwyznaniowców, masonów i odstępców od wiary katolickiej, i próbuje przekonać ludność katolicką, że może na takie listy głosować z czystym sumieniem katolickim.

Artykuł jest w sposobie argumentacji i konsekwencjach przerażający. Nie w perspektywie obecnych wyborów, bo nasza ludność polsko-katolicka ma zdrowy instynkt katolicki i rozumuje nie sofistycznie, ale prosto, szczerze, że białe jest białem, a czarne — czarnem; nasza ludność polsko-katolicka pójdzie za wezwaniem episkopatu naszego z okazji wyborów przed dwóch lat, pójdzie za świętymi enuncjacjami ks. biskupów, jak ks. biskupa Łukomskiego i ks. biskupa Łozińskiego, a nie usłucha wręcz przeciwnego im werdyktu ks. dr. Mirka. Więc nie o rezultat aktualny chodzi.

Ale przerażające — śmiemy twierdzić — byłyby następstwa dla katolicyzmu w naszym społeczeństwie, gdyby ks. dr. Mirek miał swe „zasady” zasugerować ludności polsko-katolickiej i wpoić w nią przekonanie, że „cel uświęca środki”, że według Kościoła Katolickiego w pewnych granicach wolno właściwie robić wszystko, byleby na unię Winnienie swych czynów wynaleźć słowną „interpretację”. Naszym zdaniem, zdaniem skromnych świeckich śmiertelników, „filozofja” ks. dr. Mirka druzgocę w katolickiej duszy indywidualnej i zbiorowej fundamenty moralności i szczerzej i toruje drogę pseudokatolickiemu liberalizmowi. Milczeliśmy dotąd w nadziei, że na łamach „Dziennika Pozn.” teorje ks. dr. Mirka doznają sprostowania z miarodajniejszej od nas strony. Gdy to się dotąd nie stało, a artykuł ks. dr. Mirka jest w prasie i na wiecach „sanacji” rozpowszechniany jako ewangelja polityczna tego obywatela, przystępujemy do jego omówienia na łamach własnego pisma. Zaczynamy od streszczenia w skrócie wywodów ks. dr. Mirka jego własnymi słowy:

„Zachodzi pytanie, czy w danym wypadku kandydowanie do Sejmu wraz z innowiercami jest przeciwne zasadom moralności. Jeśli takie kandydowanie było równoznaczne z zaparciem się religii katolickiej, z przejściem na wiarę innowierczą, z potwierdzeniem błędów, a nawet tylko jawną chęcią popierania tychże błędów — wtedy sprawa jest jasna. Nie wolno. Nie wolno bowiem czynić zła. Należałoby nawet — gdy nie zachodzi bardzo ważna przyczyna — wstrzymać się od wspólnego kandydowania np. z żydami i wtedy, gdyby się wiedziało, że naiwni i nieoświeceni we wierze wezmą to za chęć popierania czy solidaryzowania się z błędami innowierców. Ta ostatnia ewentualność nie jest jednak absolutną przeszkodą, gdyż nieoświeconego można oświecić, a kto się mimo to jeszcze gorzej, przyrównany bywa przez etykę katolicką do farzeusza.

„We wszelkich innych wypadkach poza wspomnianymi wspólne kandydo-

Rolnicy!

Zyjemy w okresie ciężkiego kryzysu gospodarczego. Wszystkie warstwy narodu przechodzą ciężką biedę, a szczególnie dotkliwie bieda ta daje się odczuwać na wsi. To też rolnictwo upada, bo ceny na zboże i inwentarz są tak niskie, że z pieniędzy uzyskanych nie można pokryć najniezbędniejszych potrzeb zarówno osobistych jak gospodarczych — stąd też wzrastają coraz większe długi i obciążenia, które nieuchronnie prowadzą do zubożenia ogółu gospodarstw rolnych, a wiele z nich stoi przed całkowitą ruiną. Pamiętać zaś musimy, że Polska jest krajem rolniczym. W Polsce na każdym sto mieszkańców prawie 70 żyje z roli. Zubożenie zaś rolników, to klęska dla rzemiosła, przemysłu i handlu, bo biedny rolnik towaru w mieście nie kupi.

W zrozumieniu wagi i znaczenia rolnictwa w Polsce jeszcze na długo przed ogłoszeniem wyborów obecnych, bo w dniu 30 marca b. r., Rada Naczelna Stronnictwa Narodowego uchwaliła:

„Rozpaczliwe położenie rolnictwa wymaga stanowczej i ciągłej polityki ochronnej, stosowanej skutecznie przez inne kraje, nadto szczególnych ulg podatkowych i reformy kredytu rolnego. Należy zapewnić rolnikom należyty zysk i dochód z ich pracy.”

Za politykę ochronną uważamy:

- a) wolny wywóz wszystkich gatunków zbóż, produktów hodowlanych i przetworów rolniczych;
- b) cła ochronne na zboża, produkty hodowli, tłuszcze zwierzęce i roślinne, ryż nieuluszczony itd., nie dopuszczając żadnych ulg, jak to jest obecnie.
- c) premje wywozowe od żyta, pszenicy, owsa i jęczmienia w rozmiarach, pozwalających na skuteczne przeciwstawienie się protekcjonizmowi państw sąsiednich;
- d) zniesienie ograniczeń przemysłowych;
- e) zniesienie podatku obrotowego przy całym wywozie rolniczym;
- f) zastosowanie obniżonych taryf kolejowych i kredytów zastawnych, oraz przywrócenie długoterminowego kredytu hipotecznego.

Ponadto w zakresie podatkowym:

1. obniżenie skali podatku dochodowego, przyczem usunięcie przepisu, iż za inwestycje uważa się wszelkie nakłady, nawet najbardziej niezbędne dla normalnego rozwoju produkcji;
2. zniesienie podatku majątkowego;
3. złagodzenie nierównomierności obciążenia podatkiem gruntowym;
4. złączenie różnych rodzajów podatków samorządowych i usunięcie nierównomierności w wysokości dodatków samorządowych do podatków gruntowych;
5. zwolnienie od podatku przemysłowego tych zakładów przemysłu rolnego i leśnego, które przetwarzają wyłącznie produkty własnego gospodarstwa;
6. zmniejszenie stopy podatku spadkowego;
7. dostosowanie obciążenia rolnictwa na rzecz związków samorządowych do rzeczywistej zdolności płatniczej ludności wiejskiej i do potrzeb należytej oszczędnej gospodarki samorządowej.

Oto nasze żądania, oto zarazem przewodnie nasze hasła, z którymi idziemy do wyborów, tak samo, jak postulat, by państwo polskie jak najwięcej ziemi, będącej w rękę niemieckim, skierowało do rąk polskich właścicieli.

Rolnik, który chce szczerze dobra Polski, który ma dosyć kłótni i napańcia jednych na drugich, który chce z całą stanowczością bronić wiary świętej i Kościoła Katolickiego od napaści wrogów, który chce poprawy bytu przez ochronę słuszych interesów rolnictwa, od da swój głos w dniu 16 i 23 listopada b. r. na listę narodową

Listę nr. 4.

Na liście tej zarówno w okręgach, jak na liście państwowej stoją wyłącznie Polacy-katolicy, przyczem stan rolniczy jest silnie reprezentowany, a w województwie poznańskim na czele listy nr. 4 stoi niestrudzony obrońca nasz z czasów niewoli pruskiej, obrońca ziemi polskiej, otoczony powszechnym szacunkiem szermierz praworządności w Polsce dzisiejszej, b. marszałek Sejmu i Senatu — Wojciech Trąmpczyński.

Z rolników widzimy na czołowych miejscach: Józefa Kaweckiego, b. posła, znanego ze swych przemówień w sprawach rolniczych w Sejmie; Jana Przanowskiego z Gnieźnińskiego, Zbigniewa Dembińskiego zpod Inowrocławia, Stanisława Liberę z Szamotulskiego i innych.

To też każdy rolnik z czystym sumieniem od da swój głos na listę narodową nr. 4, bo lista ta jest jego listą, na której są ludzie wypróbowani w pracy publicznej, ludzie niezawodni.

(Dokończenie na stronie 2-giej.)

wanie do Sejmu z innowiercami, którzy zresztą składają mają również prawo do przedstawicielstwa w ciałach ustawodawczych, nie jest „łamanie zasad moralności”....

„Jest tu jeden zarzut poważny, który właściwie stanowi sedno rzeczy. A mianowicie, czy katolik względnie ksiądz, kandydując z listy, na której są inno-

wiercy, i ściągając w ten sposób na listę głosy katolików, nie przyczynia się jednak do utrzymywania w narodzie czy państwie grup społecznych, które programowo walczą z Kościołem Katolickim. Sprawa ta jest bardzo delikatna, a odpowiedź na nią trudna. Dwie jednak zasady mogą nam ułatwić rozwiązanie trudności

1. Nie wolno katolikowi zwalczać własnej religii ani wprost — wtedy bowiem sam staje się wrogiem Kościoła, ani przez dawanie do ręki skutecznej broni jawnym wrogom własnej religii — wtedy bowiem popiera wrogów Kościoła, czyli walczy z nim ubocznie. Dlatego to ks. biskup Łukomski przypomniał świeżo swoim diecezjanom, że pod grzechem ciężkim nie wolno im głosować na jawnych wrogów Kościoła i wiary. Może się jednak zdarzyć, że dany innowierca jest tak usposobiony i taką daje gwarancję, że zna i gotów uszanować wszystkie prawa Kościoła Katolickiego, zagwarantowane np. konkordatem. Wtedy taki innowierca nie podpada w tym wypadku — jak sądzą — pod zakaz, że na katolikowi nie wolno głosować....

2. Wolno w pewnych wypadkach — choćby się nawet nie miało tej gwarancji — głosować na listę, na której obok katolików są innowiercy, jeśli ma się to moralne, osobiste przekonanie, że zachodzą poważne przyczyny, aby tak postąpić. W tym wypadku bowiem obowiązuje t. zw. „zasada o podwójnym skutku”, płynącym równocześnie z tej samej czynności, która sama w sobie zła nie jest, skutku dobrym i złym. Oczywiście każdy taki wypadek należy wtedy ocenić indywidualnie i rozważyć dobrze racje przemawiające „za” i „przeciw”. Jeśli racje „za” wydadzą się poważne i pewne, wolno spełnić czynność, z której równocześnie wynikają dwa skutki, dobry i zły....

Tyle ks. dr. Mirek. Nim na te wywody odpowiemy szczegółowo, co nastąpi jutro, udzielamy dziś głosu wybitnej działaczce społeczno-narodowej, pani Zofji z Żółtowskich Dąbrowskiej, by wyraz znalazła opinia czołowych sfer naszej inteligencji, niezależnie od stanowiska redakcji „Kurjera Pozn.” Pani Zofja Dąbrowska pisze:

Szanowna Redakcjo!

Numer „Dziennika Poznańskiego” z niedzieli, 26 bm., zawierał artykuł wstępny pod tytułem „O zasady katolickie”, podpisany przez ks. dr. Mirka, docenta Poznańskiego Uniwersytetu. Autor ostro krytykuje stanowisko „Kurjera Poznańskiego” w sprawie kandydowania księży na liście B. B. Dotychczasowe numery „Kurjera Poznańskiego” nie zawierały odpowiedzi na ów artykuł. Nie wątpię, iż odpowiedź ta ukaże się, to też list mój obecny do Szanownej Redakcji ma na celu nie odpowiedź szczegółową ks. dr. Mirkowi, lecz wyrażenie nadziei, że odpowie mu nie tylko redakcja „Kurjera” imieniem własnym, ale także jakieś pióro w sprawie doktryny katolickiej specjalnie do tego powołane.

Ks. dr. Mirek bowiem jest, zdaje się, przekonany, iż wyjaśnił i wyłożył doktrynę katolicką w sprawach moralności publicznej, dotyczącej w konkretnym wypadku głosowania do Sejmu; tymczasem, odkładając niedzielny numer „Dziennika” po przeczytaniu jego artykułu wstępnego, t. zw. inteligent może jedynie poczuć w umyśle wir przez autora starannie pomieszanych pojęć. A jeżeli jest obywatelem, zastanawiającym się nie tyle nad teorią, ile nad praktyką własnego ścisłego i trudnego obowiązku publicznego, natenczas powie sobie, że gdzieindziej szukać mu przyjdzie rozświetlenia pojęć i praktycznych wskazówek.

Na szczęście artykuł ks. dr. Mirka nie jest jedyną strawą duchową podaną nam z okazji wyborów przez osoby duchowne. Sądzą, że między innymi list ks. biskupa Łukomskiego można uważać za praktycznie rozstrzygający, i że należy czytać go otwarcie, jak otwarcie jest napisany, nie doczepiając doń za-

4 Lista narodowa staje do wyborów, aby wywalczyć rzemieślnikowi i kupcowi 4

zmniejszenie i stopniowe zniesienie podatku obrotowego, oraz prawdziwy samorząd gospodarczo-zawodowy.

ciemniających komentarzy, niezgodnych z całym duchem listu i z jasnymi wyrażeniami, użytymi przez ks. Biskupa, którego niech nam będzie wolno uważać za instancję kompetentną.

Pragnę jeszcze zanotować kilka myśli, narzucających się przy czytaniu artykułu „O zasady katolickie”. Przedewszystkiem artykuł posiada niestety jedną wadę: jest zanadto aktualny, — temsamem teoretyczne wywody w nim zawarte stają się stosunkowo mało interesujące, teoretyczny wywód bowiem jest zajmujący dla umysłu, narzuca mu się z siłą prawdy, gdy posiada charakter myśli bezinteresownej, ściśle rzeczowej, to znaczy, nie poddanej jakiemś praktycznemu celowi. Tymczasem tutaj cel jest zupełnie jasny, autor nie usiłuje go nawet ukryć: chodzi o to, by wyperswadować ludziom, kierującym się przy akcie wyborczym względami na dobro Kościoła i rozwoju wiary w Polsce, że mogą śmiało, a nawet powinni — głosować na listę prorożadową B. B.

Jeżeli bowiem autor bierze pióro do ręki i gromi wyznawców przeciwną opinią, to chyba dlatego, że jego zdaniem istnieje tu dla katolika nietylko swoboda wyboru, ale wprost jakiś imperatyw, który usprawiedliwia tak zdumiewające widowisko, jak nazwiska wierzących katolików i księży na jednej liście z innowiercami oraz odstępami od wiary katolickiej i to na liście grupy politycznej, wyznającej generalną bezprogramowość, a więc niedającą wyborcom żadnego zapewnienia poza „właśnie osobistym charakterem oraz religijnym wyznaniem jej członków”.

Autor zapomniał jednak wyjaśnić jeden szczegół, mianowicie, jaki to jest ów nakaz wyższej rzekomo roztropności, narzucającej w tej chwili katolikom w Polsce wyjątek od ogólnej reguły, którą przecież sam uznaje w pewnej mierze, pisząc np., co następuje: „Należałoby nawet — gdy nie zachodzi bardzo ważna przyczyna — wstrzymać się od wspólnego kandydowania np. z Żydami i wtedy, gdyby się wiedziało, że najwini i nieoświeceni we wierze wezmą to za chęć popierania, czy solidaryzowania się z błędami innowierców.” Otóż, choć autor, w następnym zdaniu, twierdzi, że obecnie w Polsce nie istnieje obawa zgorznięcia „maluczki” i nieoświeconych przez zacieranie różnicy między katolikiem a Żydem, między obrońcami katolicyzmu a jego naturalnymi wrogami, to czytelnikowi wolno być innego zdania; w Polsce ludzi „nawinnych i nieoświeconych” jest więcej i przygotowawczy proces „oświecania” trwałby musiał bardzo długo, zanimby oni przestali się gorszyć; a do wyborów mamy już tylko dwa tygodnie.

Skoro zaś chodzi w całym artykule nie o teorię, lecz o czystą praktykę, mianowicie o głosowanie wierzących i gorliwych katolików na listę B. B., to przytoczmy zdanie z artykułu ks. Zygmunta Choromańskiego, kanclerza kurji metropolitalnej warszawskiej, w „Kurjerze Warszawskim” z 27 bm.: „Opinia katolicka nie może mieć zaufania do listy B. B., bo ma prawo, ba! obowiązek ustosunkowywać się właśnie do poszczególnych list wyborczych według tego, jak kandydaci tam zamieszczeni będą się odnosili do tak zasadniczej chociażby rzeczy dla Kościoła, jak do małżeństwa katolickiego.” To jest dla każdego gorliwego katolika opinia niedwuznaczna i kompetentna.

Jeszcze jedna uwaga ogólna, tycząca wrażenia pierwszego, odniesionego przy lekturze artykułu „O zasady katolickie”. Wywody w nim są długie i zawiłe, i to odrazu budzi nieufność; czyż postępowanie, potrzebujące tak skomplikowanych uzasadnień, może być istotnie dobre? Czyż nie należy trzymać się prostszych rozumowań, czyż nadwyszstko Polska, gdzie katolicka wiara i kultura chrześcijańska walczyć muszą z całym siłą o lepsze z wpływami wyrotowem Moskwy, z wpływami tak licznej ludności żydowskiej oraz Łoży masonskiej, ta Polska, gdzie nawet elementy dobre cierpią nieraz na niejasność pojęć, na ospałość w walce i gnuśność w życiu publicznym, czyż ta Polska jest krajem, gdzie należy robić ryzykowne eksperymenty, niepraktykowane w społeczeństwach bardziej dojrzałych politycznie i społecznie? Zdrowy rozum w tej chwili odpowie — nie!

Rolnicy! Mamy głębokie przekonanie, że nie oddacie swego głosu na listę t. zw. Bloku Bezpartyjnego Współpracy z Rządem (B. B.) nr. 1, boć to w czasach „sanacyjnych” obłożono całe społeczeństwo tak wysokimi podatkami i daninami publicznymi, zarówno na państwo, jak na samorzady, że wydatki te wzrosły w przeciągu lat ostatnich czterech w porównaniu do roku 1926 o miliard i 700 milionów złotych, co przy 30 milionach ludności w Polsce wynosi ponad 50 zł na osobę, licząc nawet dzieci przy piersi.

„Sanacja”, podnosząc co roku wydatki, nie umiała niczego przewidzieć, niczemu zapobiec. Gdy w latach 1927/28 i 1928/29 wpływy skarbowe były większe, niż przewidziane, — zamiast nadwyżkę zostawić jako rezerwę, rozchodowano poza budżetem zgórą 800 milionów złotych. Wskutek tego, gdy obecnie nastąpiły lata gorsze, kiedy ludność wysokich podatków opłacić nie jest zdolna, żadnej ulgi uzyskać nie można.

Niema również zrozumienia dla ciężkiego gospodarczego położenia kraju, bo oto czołowy kandydat listy B. B., Józef Piłsudski, ogłosił w wywiadzie, że bronić będzie niezminiejszania trzymiljardowego budżetu państwa, mimo iż minister skarbu przestrzega, że to jest konieczne.

Wiemy również dobrze, że w r. 1928, w roku urodzaju, kiedy mieliśmy nadmiar zboża własnego, sprowadzono do kraju żyto i pszenicę z zagranicy za 174 milionów złotych, a jak to w liście do Najwyższej Izby Kontroli wyjaśnił p. minister Składkowski, sprowadzono dlatego, by obniżyć ceny zboża na rynku krajowym. Na skutek tej nierozważnej i złej polityki rolnicy w Polsce stracili na zniżce cen ponad 600 milionów złotych, co groźnie odbiło się już w roku następnym, a co w roku obecnym staje się prawdziwą klęską.

Przykładów tych i oskarżeń nie chcemy mnożyć. Gospodarka „sanacyjna” nie jest ani oszczędna, ani przezorna, ani też ochraniająca rolnictwo.

Poza listą „sanacyjną” nr. 1 — mamy listę t. zw. Związku Obrony Praw i Wolności Ludu nr. 7, w skróceniu nazwaną listą „centrolew”.

Na liście tej na czołowych miejscach stoją socjaliści i ich radykalni sprzymierzeńcy z „Wyzwolenia”. Stronnictwa te są wrogie Kościołowi Katolickiemu, przytem łączą się zarówno z Żydami, jak z Niemcami, na co żaden szczery Polak zgodzić się nie może. Socjaliści są też — jak wiadomo — wrogami prywatnej własności i chcieliby ziemię upaństwowić. To też włościłanie za żadną cenę głosować nie mogą na socjalistów, radykałów i stawianą przez nich listę nr. 7.

Listy ugrupowań małych, jak t. zw. Katolickiego Bloku Ludowego (Chrześcijańskiej Demokracji) nr. 19 i Wielkopolskiego Stronnictwa Ludowego „Piast” (secesjonistów z „Piasta”) nr. 22 są beznadziejne. Popieranie ich oznacza marnowanie głosów polskich.

O listach niemieckiej i komunistycznej mówić nie potrzeba. Wszyscy wiedzą, jacy to wrogowie państwa polskiego.

Jeśli więc, Rolniku, chcesz szczerze poprawy losów Polski i poprawy swego własnego bytu,

jeśli dbasz o katolickie wychowanie swych dzieci w szkole i pragniesz, by prawa Kościoła Katolickiego w Polsce nie były uszczuplone, jeżeli chcesz, by naród polski był gospodarzem państwa polskiego, jeżeli chcesz, by Polska była państwem praworządnym, a przestępstwa były karane,

jeśli chcesz, by budżet państwa był oszczędny, a także, by oszczędną była gospodarka w samorządach i instytucjach ubezpieczeń społecznych,

jeśli chcesz, by rolnictwo znalazło ochronę i należne stanowisko, jako najważniejsza gałąź gospodarstwa narodowego,

jeśli chcesz, by uszanowano twoje prawo, jako Polaka, a nie robiono takich ustępstw Niemcom, które mogą być groźne dla interesów państwa,

jeśli chcesz, by powaga twojej Ojczyzny rosła, a państwo polskie szło ku potędze,

to — nie zaniedbaj pójścia do urny wyborczej i oddaj swój głos na listę narodową, listę naprawę katolicką, listę naprawę polską — listę nr. 4.

Niech żyje lista nr. 4 Niech zwycięży!

Narodowy Komitet Wyborczy na Wojew. Poznańskie

Jeżeli gdzie, to w społeczeństwie polskim potrzebna jest jasność rozumowania i niedwuznaczne rozgraniczenie złego i dobrego; lepsza jest nawet przesada w tym kierunku, niż chwiejność sumień i charakterów, pokrywana subtelnie rezonowaniami, których wartość jest zresztą nawet z intelektualnego stanowiska wątpliwa i pozorna. W Polsce chce się społeczeństwu narzucić rze-

czy, których nikt nie śmiałyby wmawiać w żaden inny cywilizowany naród. Jesteśmy niewątpliwie cywilizacyjnie młodszy od zachodnich narodów, lecz i w nas przecież jest podkład zdrowego rozumu, i są załączki cywilizacji społecznej i myślowej. Zdusić ich w sobie nie damy.

Zofja Żółtowska-Dąbrowska.

Na marginesie mowy p. Benesza

Na łamach prasy czeskiej, która w ostatnich czasach zajmowała się z konieczności przeważnie skomplikowanymi sprawami wewnętrznopolitycznymi, toczy się obecnie ożywiona dyskusja na temat polityki zagranicznej. Inicjatywa do tej wymiany zdań, która zresztą tylko do pewnego stopnia nosi charakter polemiczny, wyszła od ministra Benesza. Naczelny kierownik dyplomacji czeskiej wygłosił obszernie przemówienie o sytuacji międzynarodowej w zagranicznych komisjach obu Izb prawodawczych. Do nich to nawołują dzienniki poszczególnych obozów partyjnych swoje uwagi, świadczące

o rozwijającym się w Czechosłowacji zrozumieniu dla aktualnych zagadnień europejskich. Naogół zgadzają się na wywody ministra przedstawicieli wszystkich obozów politycznych, o ile wchodzi do obecnej koalicji rządowej. W praktyce oznacza to, że osiem dużych stronnictw czeskich i niemieckich utożsamia się z ideologią i taktyką polityczną konstytucyjnie odpowiedzialnego członka gabinetu. Przeciw polityce ministra Benesza oświadczają się tylko partje, pozostające w opozycji do rządu, jako całości.

Najbardziej znamionnym objawem tej dyskusji w parlamencie i w prasie jest to, że opinia o wiele żywiej intere-

suje się ekonomicznym podłożem zagadnień zagraniczno-politycznych niż do niedawna. W związku z tem sympatycznie przyjęto do wiadomości zapewnienie ministra co do pogłębienia współpracy ekonomicznej między Polską i państwami Małej Ententy, tak, jak się ona ukształtowała podczas tegorocznej konferencji agrarnej w Warszawie. Teraz toczą się między Jugosławiją i Rumunją rokowania o ściśle współdziałanie ekonomiczne. Przygotowania te zostaną skończone do grudnia r. b., poczem przyjdzie kolej na zlikwidowanie jugosłowiańsko-rumuńskiego sojuszu. W ten sposób pragnie Czechosłowacja uregulować swój stosunek do obydwóch krajów, znajdujących się razem z nią w łonie Małej Ententy. W najbliższym czasie dojdzie też do podpisania traktatu handlowego między Czechosłowacją i Jugosławiją. Jednocześnie, minister Benes podkreślił, że nietylko w kwestjach gospodarczych, lecz także politycznych daje się zauważyć stosunkowo znaczne zbliżenie między poszczególnymi narodami Europy. Pozytywną międzynarodową Małej Ententy uważa minister za mocniejszą niż kiedykolwiek.

Stosunkowo sporo czasu i uwagi poświęcił minister Benes sprawom polsko-czechosłowackim. Obecny stosunek obu państw jest jaknajprzyjemniejszy. Między Polską i Czechosłowacją niema dziś żadnych zatargów ani sprzecznych interesów. Rządy warszawski i praski uregulowały już wszystkie kwestje handlowe i ekonomiczne. Na polu dyplomatycznym rozwija się obopólna współpraca jaknajpomyślniej. „Prasa przedstawia od dawna — mówił minister Benes — największą bołaczkę w życiu międzynarodowym. Niektóre z organów codziennych rozpisują się o zbliżeniu polsko-czeskim bardzo sympatycznie, podczas gdy inne oświadczają się przeciw wszelkiej ugodzie. Gdybyśmy rozpatrywali ten temat z punktu widzenia pism z jednej strony Morawskiej Ostrawy, a z drugiej — Krakowa, doszlibyśmy do smutnych wniosków. Z chwilą jednak, gdy weźmiemy do ręki dzienniki poznańskie lub warszawskie oraz praskie, berneńskie lub bratysławskie, przekonamy się odrazu, iż wszystko jest w porządku. Nie wolno nam rozpatrywać całego zagadnienia ze stanowiska stosunków miejscowych, lecz winniśmy uwzględnić zawsze szersze horyzonty ogólnopństwowe. Pod tym względem sądzę, że faktycznie zrobiono w ostatnich latach bardzo dużo i że nawet obecnie kontynuowane są w tej dziedzinie systematyczne wysiłki.”

Co do projektowanego traktatu handlowego z Sowietami — oświadczył minister — że opracowywane są tymczasowo jego główne zasady. Tymczasem nie wiadomo jeszcze kiedy traktat ten mógłby dojść do skutku. Według p. Benesza Czechosłowacja łoży na informacyjną i propagandową służbę tylko 17 proc. wszystkich wydatków ministerstwa spraw zagranicznych, zaś Niemcy 43,2 proc., a Węgry 52,8 proc. Wszelkie tendencyjne doniesienia o tem, jakoby praskie ministerstwo zanadto obciążało budżet państwowi wydatkami propagandowymi, nie odpowiadają prawdzie. Co do emigrantów i kolonistów czeskosłowackich zagranicą, nie należy zarzucać konsulatom i poselstwom czeskosłowackim braku zainteresowania i opieki nad nimi. Opinia Czechosłowacji zachowuje się dziś wobec ministra i jego kierunku politycznego przyjaźniej, niż naprzykład w zeszłym roku, albo dwa lata temu. V. Dr.

Afera szpiegowska w Rumunji

Bukareszt, 28. 10. (PAT). Z ogólnej liczby 150 osób, podejrzanych o uprawianie akcji szpiegowskiej, w areszcie zatrzymano 60 osób. Do dyspozycji władz sądowych prawdopodobnie oddanych będzie 37 osób. Około 10 cudzoziemców będzie wydalonych z kraju. Przesłuchany inż. Metha zeznał, iż był przywódcą organizacji szpiegowskiej.

**OFIARNOŚĆ NA CELE OŚWIATOWE
WZMACNIA POTECĘ RZECZY-
POSPOLITEJ POLSKIEJ.**

Aresztowania wśród Młodych w Ostrowie

Ostrów, 29. 10. (Tel. wł.) Wczoraj aresztowano tutaj o godz. 5 po poł. pp. Walentego Rząkińskiego, Wacława Janowskiego i Tadeusza Szczerkowskiego. P. Rząkiński jest kierownikiem wydziału powiatowego Młodych O. W. P. oraz członkiem Narod. Komitetu Wyborczego na okręg ostrowski; p. Janowski pełni obowiązki referenta organizacyjnego, p. Szczerkowski jest członkiem wydziału. Aresztowanie poprzedzono szczegółową rewizją dokonaną w mieszkaniach aresztowanych. Up. Rząkińskiego dokonano po-

zatem szczegółowej rewizji w składzie przy ul. Kolejowej.

W wyniku rewizji zabrano akta wydziału powiatowego Młodych. Aresztowanie trzech zasłużonych działaczy narodowych wywołało w mieście naszym wielkie podniecenie, tem bardziej, że wszyscy aresztowani należą do ludzi ogólnie w mieście cenionych. P. Rząkiński, odznaczony kilkakrotnie za waleczność z czasów powstania wielkopolskiego, brał niezwykle czynny udział w życiu społecznym, tak samo pp. Janowski i Szczerkowski.

Aresztowanych w związku z niedzielniemi manifestacjami w Poznaniu zwolniono

Wczoraj wypuszczono na wolność aresztowanych w czasie niedzielnych manifestacji pp. Holasza, Kniata, Fromberga i Murawskiego, członków Sekcji Młodych O. W. P. z Poznania.

Aresztowanych przetrzymano 48 godzin w areszcie policyjnym, poczem przesłano ich sędziom śledczym.

Sędzia śledczy po przesłuchaniu wszystkich uwolnił.

Aresztowania w Nowem Mieście nad Drwęcą

Nowe Miasto, nad Drwęcą, 29. 10. (Tel. wł.) Dnia 29 bm. rano zostali aresztowani następujący obywatele: zegarmistrz Jan Ciszewski, prezes Stronnictwa Narodowego, redaktor

„Drwęcy“ p. Walenty Stawicki, następnie członek Sokoła p. Stawski i badacz mięsa p. Obremski. Powody aresztowania są nieznane.

U progu 9-tej ery faszystowskiej

Uroczyste obchody rocznicy Marszu na Rzym — Przegląd dokonanego dzieła — Mussolini do invalidów

Rzym, 28. 10. (PAT). Całe Włochy obchodzą dzisiaj uroczyste rocznicę marszu na Rzym. Wszystkie miasta są udekorowane i iluminowane. W większych śródmieściach odbyły się parady wojskowe i pochody invalidów. Po raz pierwszy przedstawiciele władz uczestniczyli w nabożeństwach żałobnych za poległych faszystów. Kulminacyjnym punktem uroczystości było wszędzie przekazanie do użytku publicznego robót dokonanych za rządów faszystowskich. Ogółem otwarto zgórą 2.300 różnych obiektów wartości 1.700 milionów lir. Są to przeważnie prace drogowe, kolejowe, hydrauliczne, elektryfikacyjne i budowlane, udoskonalenia techniczne na terenach górskich, wreszcie prace nad odbudową budynków, zniszczonych w czasie wojny i trzęsienia ziemi.

Rzym, 28. 10. (PAT). W willi Borgese w obecności przedstawicieli władz i stowarzyszeń patriotycznych, syndykatów oraz oddziałów wojska i milicji odbyła się uroczystość doręczenia sztandaru, ofiarowanego przez miasto Rzym nowemu legionowi invalidów wojennych, który dobrowolnie zapisał się w szeregi milicji ochotniczej bezpieczeństwa narodowego. Wreńcia sztandaru dokonał Mussolini, który wygłosił krótkie przemówienie, podkreślając bohaterską ofiarę invalidów i ich całkowite oddanie się ojczyźnie. Przemówienie to wywołało entuzjazm zebranych, szczególnie w chwili, gdy Mussolini zapewnił ich, że jest przekonany, iż w razie potrzeby staną oni w każdej chwili na czele sił zbrojnych Italii.

Akcja rewizjonistyczna Hervé'go i Rechberga

Stanowisko Hitlera

Berlin, 29. 10. Znany propagator francusko-niemieckiego zblżenia Rechberg zwrócił się telegraficznie do Hitlera, Hugenberga i Seldtgo zapytaniem, czy zgodziliby się na zawarcie sojuszu francusko-niemieckiego na następujących warunkach: 1. anulowanie opłat reparacyjnych z tem, że Stany Zjednoczone zrezygnują z długów międzysojuszniczych; 2. zwrot Niemcom okręgu Saary, bez plebiscytu i przyłączenia Austrii do Niemiec; 3. zwrot Niemcom kolonii Togo i Kamerunu; 4. zawarcie wojskowego sojuszu z Francją przy uznaniu prawa posiadania równych armji; 5. zwrot Niemcom „korytarza polskiego“.

znanych artykułów Gustawa Herve'go, występującego ostatnio z podobnemi projektami na łamach dziennika paryskiego „La Victoire“.

W telegramie do Hitlera Rechberg zapytał go w imieniu Herve'go, czy zgodzi się na porozumienie francusko-niemieckie na powyższych warunkach, dodając przytem, iż otrzymał depezę od Herve'go, w której ten oświadcza, iż od odpowiedzi Hitlera zależy prowadzenie całej akcji.

W odpowiedzi na to pytanie, organ hitlerowców „Völkischer Beobachter“ z pewną ironją wyraża się o akcji Herve'go. Hitler ma osobno ogłosić swą odpowiedź.

„Corriere della Sera“ przeciw akcji Herve'go

Rzym, 29. 10. (Tel. wł.) „Corriere della Sera“ zamieszcza artykuł p. t. „Teza Mussoliniego“, w którym przedstawia się niezwykle ostro rewizyjnym dążeniom Gustawa Herve'go. „Corriere della Sera“ protestuje przeciwko temu mniemaniu, jakoby porozumienie między Niemcami i Francją kosztem sprzymierzeńców wschodnich mogło doprowadzić do zabezpieczenia pokoju, a tembardziej, iż nastroje nacjonalistyczne i wojenne w Niemczech wzrastają coraz bardziej.

ale z innymi mocarstwami, bez których pomocy zawarłaby ten pokój nie w Wersalu, ale może w Bordeaux. Za zabezpieczenie pokoju europejskiego może nastąpić tylko przez rozumne porozumienie, które usunie nieprawość obecnych traktatów nietylko wobec zwyciężonych, ale także i wobec zwycięzców, a w pierwszym rzędzie wobec Włoch. Nie można zaspokajać jednych kosztem drugich, gdyż tego rodzaju inicjatywa musi spowodować tylko większy zamęt i zaniepokojenie w Europie.

Dziennik przypomniała, iż Francja nie zawarła pokoju z Niemcami sama,

Stronnictwo Narodowe

Zebranie przedwyborcze Koła Wilda

odbędzie się dziś, dnia 29-go b. m. o godzinie 7.30 wieczorem w lokalu p. Zawadkowej, Górna Wilda 75. Referat na temat

Polska na rozdrożu

wyłosi p. red. Jerzy Herbutczek. — Poza tem ważne sprawy wyborcze i organizacyjne.

O udział wszystkich członków, specjalnie pp. Obwodowych z Wildy, prosi Zarząd.

Metody rozłamowe

Warszawa, 29. 10. (Tel. wł.) Kola sanacyjne przygotowywały urządzenie fikcyjnego zjazdu stronnictwa Wyzwolenie, na którymby miało dokonać rzekomego rozłamu w tem stronnictwie. Wywierano nacisk, ażeby na czele tej akcji stanął b. poseł Kostrubała. Ten jednak nie dał się do tej akcji namącać.

Warszawa, 29. 10. (Tel. wł.) „Gazeta Warsz.“ donosi:

„B. poseł „Wyzwolenia“ St. Kostrubała został oskarżony o znieważenie władzy. Pozostawiono go jednak na wolności za kaucją 500 zł. Obecnie zastosowano do niego areszt jako środek zapobiegawczy. Aresztowano go w Wisławcu i odstawiono do więzienia w Zamościu“.

Rekoncyljacja kościoła w Lubawie

Lubawa, 29. 10. (Tel. wł.) Dnia 28 bm. o godz. 9 ks. prałat Kasyna z Pelplina, delegowany przez biskupa chełmińskiego, dokonał rekoncyljacji kościoła farnego w Lubawie, splamionego w ubiegły czwartek zbrodnią morderstwa. Kościół był do tego czasu zamknięty, a nabożeństwa odbywały się w kościele św. Barbary. Przy udziale licznych tłumów i dużego grona duchowieństwa dokonał ks. prałat ponownego poświęcenia, poczem odprawił mszę św. a w końcu wygłosił krótkie kazanie.

Kościół, o którym mowa, stoi na tem miejscu już od 700 lat i nigdy jeszcze nie zdarzyła się w nim żadna zbrodnia.

Wyprowadzenie zwłok zamordowanej w tym kościele Kowalskiej nastąpiło we wtorek, a w środę złożono je w grobie. W pogrzebie uczestniczyły duże masy ludności z miasta i okolicy.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.93 zł; w Gdańsku na Warszawę 8.92 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 212.05 do 212.35 zł, gotówką 211.65 zł; za 100 guldenów gd. w dewizach 172.96 do 173.22 zł, gotówką 172.62 zł.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 29. 10. 1930 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 694,5 gr (118,2 f w. h.), b) pszenicy 744 gr (126,4 f w. h.), c) jęczmienia przemiałowego 667 gr (113,1 f w. h.), d) owsa 468,5 gr (78,1 f w. h.).
„Ceny orientacyjne“ parytet Poznań

Zyto	17,50—18,00
Uspособienie spokojne.	
Pszenica	22,75—24,50
Uspособienie słabe.	
Jęczmień przemiałowy	19,00—21,50
Uspособienie słabe.	
Jęczmień browarowy	25,00—27,00
Uspособienie spokojne.	
Owies	17,00—19,00
Uspособienie spokojne.	
Mąka żytnia wł work 65%	28,50
Uspособienie spokojne	
Mąka pszenna 65% wł work.	41,50—44,50
Uspособienie słabe.	
Otręby żytnie	10,50—11,50
Otręby pszenne	12,00—13,00
Otręby pszenne (grube)	14,00—15,00
Rzepak	45,00—47,00
Groch Victoria	28,00—33,00
Ziemniaki jadalne	2,00—2,30
Słoma prasowana	2,40—2,50
Siano luźne	7,00—7,40
Siano pras. nadnotekie	7,80—8,40
Ogólne usposobienie spokojne.	
Ziemniaki fabryczne bez obrotów.	

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 29. 10. 1930 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była utrzymana i jakkolwiek doszło do notowania jedynie w pap. procent., zauważono większą chęć do zawierania transakcji, jak również brak materiału.

Na rynku pap. procent. poszukiwano w dalszym ciągu 5 proc. poz. konwers., za którą płacono 49 proc., natomiast 5 proc. premj. dolarową robiono transakcje po 58.— Mniejsze ilości 4 proc. poz. inwestycyjnej handlowano po 101.— bez notowania. Z pap. lokacyjnych P. Z. K. robiono obroty 8 proc. listami dolarowemi (staremi) po 93½—93¾ proc., zaś za 4 proc. listy zast. konwert. płacono 39 proc. i również za 6 proc. listy żytnie 18,25.

Akcje bankowe wzgl. przemysłowe bez notowania. Zauważono jedynie podaż na Bank Kwilecki Potocki po 55.—

Cedule Urzędowe Giełdy Poznańskiej. Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału).
5% Pożyczka konwersyjna 49.—% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredyt.
93½—93¾% +
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt.
39% P.

(Kurs w złotych).
6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred. 18,25 P.
5% Pożyczka premjowa serja II 58.— +
Tendencja utrzymana.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 29. 10. 1930 r.

Waluty Gotówka
Dolary St. Zjedn. tr.: 8.93¼, sp.: 8.95¾,
kup.: 8.91%.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belgja	124,37	124,68	124,06
Budapeszt	156,10	156,10	155,70
Bukareszt	5,30	5,37½	5,28½
Holandja	359,30	360,20	358,40
Nowy Jork	8,911	8,931	8,891
Nowy Jork kabel	8,92	8,94	8,90
Londyn	43,33	43,44	43,22
Paryż	35,00	36,09	34,91
Praga	26,45	26,51	26,39
Szwajcaria	173,13	173,56	172,70
Berlin	212,50		

Papiery wartościowe i obligacje.

4% poz. inwest.	103,00	101,25
5% poz. konw.		49,50
3% poz. bud.		50,00
10% poz. kol.		103,75

Akcje w złotych:

Bank Polski	157,50—158,00
W T F Cukru	35,00—35,50
W. T. Węgla	0,00—38,00
Norblin	0,00—35,00
Ostrowiec	0,00—46,00
Kluze	0,00—12,75

Tendencja mocniejsza.

Komentarz.

Z papierów państw. mocniejsza 5 proc. poz. konwers. i 4 proc. inw. Dla listów zast. i akcji tendencja mocniejsza. Z bankowych mocniejszy Bank Polski. — Cukier, Węgiel mocniejszy. Z metalurgicznych utrzymany Norblin i Ostrowiec, — Rudzki mocniejszy.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 29. 10. 1930 r.

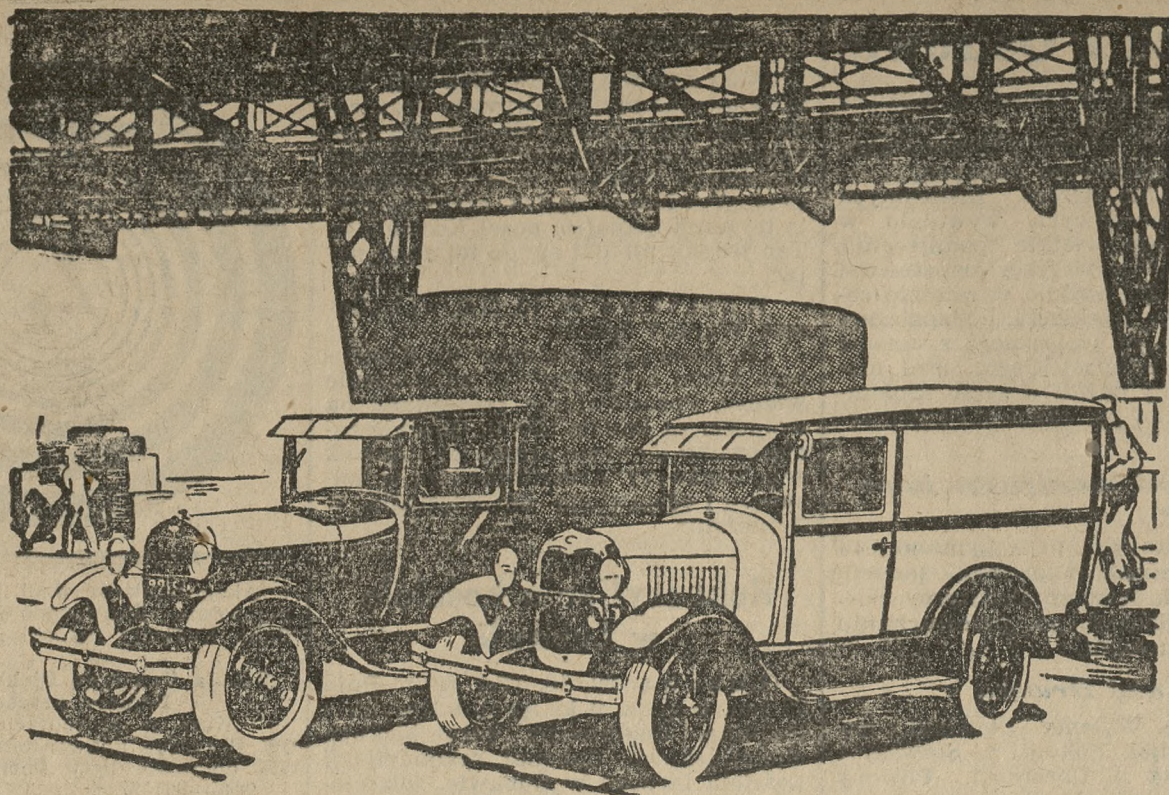
Pszenna march od st. załad.	
75—76 kg	232,00—234,00
Tendencja mocna.	
Zyto march od stacji załad.	
70—71 kg	148,00—150,00
Tendencja stała.	
Zyto meklemb 70—71 kg. cił	
Berlin sprzed	0,00—157,50
Tendencja stała.	
Jęczmień march brow. od st. załadowania	184,00—210,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	165,00—176,00
Tendencja spokojna.	
Owies march od st. załad.	141,00—152,00
Tendencja spokojna.	
Mąka pszenna	27,75—36,25
Tendencja spokojna.	
Mąka żytnia przemiał do 60%	23,60—26,75
Tendencja mocniejsza.	
Ospa pszenna	7,25—7,75
Tendencja spokojna.	
Ospa żytnia	6,75—7,25
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	26,00—31,00
Groch dr. jadalny	24,00—26,00
Groch pastewny	19,00—21,00
Peluszka	19,00—20,00
Bób polny	17,00—18,00
Wyka	18,00—21,00
Makuch rzepakowy	8,75—9,25
Makuch niiany	14,50—14,70
Wytłoki suche	5,00—5,40
Srót Soja	12,30—13,10

Ogólna tendencja mocniejsza.

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 29. 10. 1930 r.

Wyplaty na Warszawę	46,90—47,10
Noty wielkie	46,90—47,30

FORD ciężarowy i dostawczy są niezrównane

Konstrukcja ciężarówki Ford jest obecnie mocniejsza niż kiedykolwiek; każdy szczegół jest wykonany z myślą o zapewnieniu wieloletniej, niezawodnej pracy. Ponad 20 łożysk kulkowych ułatwia pracę i chroni mechanizm. Szersze i mocniejsze resory, większa powierzchnia hamowania, wzmocniona tylna oś — oto niektóre tylko z ostatnich ulepszeń ciężarówki Ford.

Fordy dostawcze na podwoziach model A są przeznaczone dla lekkich przewozów. Zadaniem ich — przedostawać się szybko przez ruchliwe ulice miasta.

Obydwa typy tych ciężarówek: model AA dla wielkich ciężarów i model A dla lekkich ładunków, nie mają współzawodników, gdyż Ford — to znaczy niezrównana trwałość.

LINCOLN FORDSON

FORD MOTOR COMPANY.

nr 4705

„Bohaterskie“ występy palkarzy „sanacyjnych“

Toruń, 29. 10. (Tel. wł.) Ks. Panaś zamierzał we wtorek wygłosić w Toruniu odczyt na temat „Dyktatura a demokracja“. Urządzeniem odczytu zajęły się miejscowe czynniki Centrolewu. Zgromadziła się spora liczba osób. Ponieważ wstęp na salę był bezpłatny i wolny, znalazła się tam również bojówka „sanacyjna“, zwerbowa-

Revolver w robocie

Toruń, 29. 10. (Tel. wł.). We wtorek urządzono w Osowie w pow. chojnickim wiec B. B., na którym przemawiał agitator „sanacyjny“, p. Rzóska. Ponieważ publiczność protestowała przeciw wywodom mówcy i masowo zaczęła opuszczać salę, Rzóska wpadł w gniew a schodząc z mównicy darzył Pomorzan tego rodzaju epitetami jak

na z najgorszych mętów miejskich. Zanim ks. Panaś zaczął mówić, rzucili się bojówkarze na ks. Panasia, obrzucając go zgnilemi jajami oraz wyzwiskami. Poza to zaintonowali niezbędną w tego rodzaju burdach „Pierwszą Brygadę“. Odczyt oczywiście nie mógł się wskutek tego odbyć.

„głupcy“, „głupi ludzie“. Wychodzący z sali manifestowali żywiłowo na rzecz listy narodowej.

Zirytowany objawami sympatii dla listy narodowej szofer p. Rzóska dobył rewolweru i zaczął strzelać do tłumu. W rezultacie, dwaj bracia Łozińscy odnieśli rany, jeden z nich nawet dość ciężkie.

Unieważnione listy wyborcze

M. in. unieważniono listy wyborcze centrolewu w 10 okręgach

Warszawa, 28. 10. (Tel. wł.) W okręgu wyborczym nr. 24 (Łuków—Garwolin—Puławy) unieważnione zostały listy narodowa i centrolewu. W okręgu tym przy poprzednich wyborach centrolew uzyskał 5 mand. na o-

gólną liczbę 6 (3 „Wyzwol.“, 1 Str. Chł., 1 P. P. S.), natomiast Str. Narod. nie posiadało ani jednego mandatu.

Lista centrolewu unieważniona została również w okręgu nr. 15 (Konin—Koło—Słupca—Łęczyca), gdzie przy

poprzednich wyborach stronnictwa centrolewu uzyskały 4 mandaty na 6 (2 „Wyzwol.“, 2 P. P. S.) Inne listy w tym okręgu zostały zatwierdzone.

Nadto unieważniono listę centrolewu w okręgach nr. 61 (Nowogródek) i nr. 62 (Lida). Poprzednio — jak już donosiliśmy — została też unieważniona lista centrolewu w okręgu nr. 42 (Kraków — Chrzanów — Oświęcim — Olkusz — Miechów), na której czele znajdowali się Daszyński, Żuławski i Kwapiński. W okręgu tym przy poprzednich wyborach na ogólną liczbę 8 mand. P. P. S. uzyskała 4, a Str. Chł. 1.

Unieważnione też zostały listy centrolewu w okręgu nr. 6 (Grodno — Suwałki — Augustów — Sejny), okręgu nr. 16 (Kalisz — Tusek — Wieluń), gdzie w r. 1928 stronnictwa centrolewu uzyskały łącznie 6 mandatów na ogólną liczbę 7 („Wyzw.“ 3, P. P. S. 1, Str. Chł. 1, „Piast“ 1), w okręgu nr. 53 (Stanisławów — Tłumacz — Bohorodczany — Nadwórna — Kolomyja — Horodenka — Śniatyń — Kośów — Peczeryn) i w okręgu nr. 63 (m. Wilno i pow. wileńsko-trocki), gdzie w r. 1928 uzyskało 1 mandat „Wyzwolenie“ (p. Karnicka).

Ostatnio donoszą, że unieważnione zostały listy narodowa i centrolewu w okręgu nr. 44 (Nowy Sącz — Limanowa — Bochnia — Wieliczka). W okręgu tym stronnictwa centrolewu miały 3 mand. na og. liczbę 6 (2 „Piast“, 1 P. P. S.). Str. Nar. mandatu w tym okręgu nie miało

Ogółem przez unieważnienie list w wyżej wymienionych 10 okręgach centrolew stracił przypuszczalnie około 25—30 mandatów.

Listy narodowe zostały zatwierdzone wszędzie z wyjątkiem okręgów Łuków, Łódź-miasto i Nowy Sącz. W żadnym z tych okręgów Str. Narodowe mandatu poprzednio nie miało, jednak miało obecnie szanse uzyskania mandatów.

W ostatniej chwili donoszą, że komisja okręgowa na Łódź - miasto cofnęła swą decyzję i przywróciła ważność listy narodowej.

Warszawa, 28. 10. (Tel. wł.) W okręgu nr. 17 (Częstochowa — Radomsk) zatwierdzono wszystkie listy. — W okręgu nr. 14 (Łódź-powiat — Łask — Sieradz) unieważniono tylko listę monarchistyczną, zatwierdzając wszystkie inne. Unieważniona została też lista monarchistyczna do Senatu z wojew. łódzkiego.

W okręgu nr. 8. (Ciechanów — Mława — Pultusk — Przasnysz — Maków) unieważniono ze względów formalnych dwie listy komunistyczne (Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej „Samopomoc“ i Jedności Robotniczo-Chłopskiej).

W okręgu nr. 62 (Lida) poza listą centrolewu unieważniono też listę Ukraińsko-Białoruskiego Bloku Wyb. z Jeremiczem na czele. Zatwierdzono natomiast wszystkie inne listy łącznie z wspólną listą Ch. D. i Stron. Narod. (nr 19).

W okręgu nr. 51 (Lwów-powiat) unieważniono 2 listy ruskie.

B. poseł P. P. S. Stanisław Próchnik, który kandydował na liście centrolewu w okręgu nr. 26 (Lublin — Chełm — Lubartów) zrzekł się swej kandydatury, oświadczając, że wycofuje się z życia politycznego.

Warszawa, 28. 10. (Tel. wł.) Komisja wyborcza okręgu Warszawa-powiat zatwierdziła szereg list, m. i. komunistyczną. Przy liście centrolewu zakwestjonowała kandydaturę posła Pragiera z P. P. S. ze względu na to, że zrzekł się on kandydatury. Pragier jednakże pozostawił przed areztowaniem deklarację, wyrażającą zgodę na przyjęcie kandydatury. Sprawy jeszcze nie rozstrzygnięto. (w)

Lista Korfantego w okręgu cieszyńsko-rybnickim zatwierdzona

Katowice, 29. 10. (Tel. wł.) Okręgowa komisja wyborcza nr. 40 w Cieszynie zatwierdziła następujące listy kandydatów do Sejmu: nr. 1 Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem, nr. 12 Niemiecki Blok Wyborczy, nr. 14 Blok Narodowości Żydowskiej w Małopolsce, nr. 19 Katolicki Blok Ludowy, nr. 23 Blok Socjalistów. Unieważnione zostały natomiast listy: nr. 22 Jedność Robotnicza-Chłopska i 24 P. P. S. lewica.

Tę samą listą Korfantego, której ważność była chwilowo zakwestjonowana, została zatwierdzona, także w okręgu nr. 40 (Cieszyn - Bielsko-Pszczyna - Rybnik), podobnie jak w okręgach Huta Królewska i Katowice.

Wybuch w kopalni

Oklahoma City, 28. 10. (PAT.) W kopalni Whestley wskutek wybuchu 20 górników zostało zasypanych. Jeden z nich poniósł śmierć.

Króla Borysa z żoną napotkała gwałtowna burza na morzu

Wiedeń, 29. 10. (PAT.) Dzienniki wiedeńskie donoszą z Aten, że gwałtowna burza zmusiła wczoraj okręt wiozący króla Borysa wraz z jego małżonką udających się do Bułgarii szukać schronienia w jednym z portów pewnej greckiej wyspy. Z Sofji donoszą, że z powodu opóźnienia przyjazdu młodej pary królewskiej, panuje tam zaniepokojenie. Socjalistyczna frakcja zgłosiła interpelację, zapytując, czy jest rzeczą prawdopodobną, że także i następca tronu będzie wychowany w wierze katolickiej. Frakcja socjalistyczna ponadto zapytuje, czy małżeństwo króla Borysa nie spowoduje nowego kursu w bułgarskiej polityce zagranicznej.

Odol

niezrównana woda do ust

Tw 535

Wielkopolska za listą narodową nr. 4

Okręg poznański wiejski

Luszków (p. kościański),
28 października.

Dnia 23 października o godz. 8-iej wieczorem odbyło się w Luszkowie zebranie zamknięte Stronnictwa Narodowego dla kobiet. Pomimo późnej pory i wielkiego błota stawiało się kilkadziesiąt kobiet. Referat wygłosiła p. drowa Kowalska i p. Czerwiński z Krzywina. Zebranie zakończono w podniosłym nastroju, oświadczając się za listą nr. 4.

Rabin, (p. kościański) 28. 10.

Dnia 26 października w południe odbyło się w Rabinie zebranie Stronnictwa Narodowego. Przewodził ks. prob. Fieweger z Rabina. Przemawiali pp. Piócieniak, Kostański i Stróżyk. Po ożywionej dyskusji i odśpiewaniu pieśni „Boże coś Polskę” rozeszli się zebrani, których przybyło pomimo deszczu około 250 — z okrzykami na cześć listy narodowej nr. 4.

Dalewo, (p. kościański) 28. 10.

Dnia 26 bm. o godz. 3.30 odbyło się w Dalewie zebranie Stronnictwa Narodowego z udziałem kilkudziesięciu miejscowych rolników. Zagaił zebranie p. Pachura z Dalewa. Po referacie p. Piócieniaka rozwiązała zebranie policja, ponieważ nasyłani z Kościana agitator B. B. przeskaczał w zebraniu swoimi uwagami. Zebrani wnieśli gromki okrzyk „Niech żyje lista nr. 4”.

Po zebraniu narodowym miało się odbyć zebranie B. B. Pomimo, że agitator B. B. starał się wszelkimi sposobami zatrzymać wiecowników, rozeszli się wszyscy rolnicy i został jedynie agitator B. B. w otoczeniu kilku wyrostków.

Okręg gnieźnieński

Strzałkowo, 28 października.

Dnia 23 bm. wiecz. odbył się u nas wiec przedwyborczy Stronnictwa Narodowego. Przemawiali pp. Jan Przanowski z Imielnika, kandydat na posła z listy nr. 4 i W. Kaliszewski z Wrześni. Nieliczni zwolennicy tutejszej „sanacji” z p. apt. Felickim z Wrześni na czele starali się przy pomocy bojówek strzeleckich wiec rozbić, co się jednak nie udało. Zebrane w liczbie 200 osób obywatelstwo Strzałkowa referatów obu mówców wysłuchało pomimo karczemnego zachowania się tych bojówek. „Sanacja” będzie się musiała tam zadowolić, bo glosy obywateli Strzałkowa są nasze.

Wiec zakończono odśpiewaniem „Boże coś Polskę” i okrzykiem na cześć marszałka Trąpczyńskiego i listy nr. 4.

Okręg szamotulski

Wolsztyn, 28 października.

W sali Grand-Hotelu w Wolsztynie odbyło się wielkie zebranie przed-

wyborcze Stronnictwa Narodowego przy udziale 800 osób, które szczerze wypełniły salę i przylegający korytarz. Zagaił wiec p. Witold Skibiński, referowali dr. Tadeusz Wróbel i ks. prob. Graszynski z Gościężyna. Obu mówców nagrodzono frenetycznymi oklaskami.

Wiec zakończył się żywiołowymi okrzykami na cześć marsz. Trąpczyńskiego i listy narodowej nr. 4.

W ciągu ubiegłego tygodnia odbył się też szereg zebrań narodowych w innych miejscowościach powiatu wolsztyńskiego.

W dniu 21 października odbyło się zebranie w Tłokach przy licznych udziałach i wspaniałym nastroju. Liczni robotnicy oświadczyli, że będą głosowali na listę nr. 4.

W dniu 22. X. w Tuchorzy odbyło się bardzo liczne zebranie członków i sympatyków listy nr. 4. Mówcy p. Kadzińskiemu przerywał posterunkowy Wesołowski — wreszcie zebranie rozwiązał. Mimo to zapal dla listy nr. 4 jest powszechny i nic nie zdoła go osłabić.

W tym samym dniu odbyło się zebranie przedwyborcze w Kiepiarach. Udział był również bardzo liczny i przebieg doskonały. Zebrani oświadczyli się za listą nr. 4.

W dniu 24 bm. było zebranie w Bełęcynie. Mimo straszni bojówką zebranie było liczne, a przybyli z zainteresowaniem słuchali wywodów referenta.

Okręg bydgoski

Inowrocław, 28 października.

Odbyło się tu pod przewodnictwem p. Bratka-Dąbrowskiego zebranie rolników z pow. inowrocławskiego, na którym referaty wygłosili red. Cieślak i red. Fiedler z Bydgoszczy. Zebrani jednomyślnie i z zapalem uchwalili poprzeć listę narodową nr. 4.

Mątwy, pod Inowr. 28. 10.

W środę, dn. 22 bm. odbyło się w Mątwach zebranie przedwyborcze listy narodowej z udziałem licznych rzesz robotniczych. Ciekawy referat wygłosił redaktor „Gazety Bydgoskiej” p. Konrad Fiedler, zebrani wnosili okrzyki na cześć listy narodowej nr. 4. (cm)

Gniewkowo, 28 października.

Na zebranie przedwyborcze listy narodowej przybyło około 400 osób, w tym bardzo dużo włościan z okolicznych wsi. Zebranie zagaił w przepięknej sali Hotelu Dworcowego pp. Gołaszewski, poczem wygłosił doskonały referat p. red. Cieślak. W dyskusji zabierali głos pp. Klemens, Milewski i Kosmecki. Wśród wielkiego entuzjazmu uchwalono jednomyślnie poprzeć listę nr. 4.

Zebranie zakończono odśpiewaniem „Roty” i okrzykami ku czci marsz. Trąpczyńskiego.

PULSA WODA KOŁOŃSKA potrójna

mocna
o subtelny
zapachu

PRZEM. MYDL. I PERF.

FR. PULS S.A. WARSZAWA WIERZBOWA 11

TW 536

Wiece B. B. zamieniają się w manifestacje na rzecz listy nr. 4

Trzemeszno, 28. października.

Na niedzielę godz. 11.30 zwołany został do sali p. Mikulskiego w Trzemesznie wiec B. B. Wiec ten, który zgromadził przeszło 1000 osób, zamienił się w żywiołową manifestację na cześć Stronnictwa Narodowego. Przemówienia referentów z B. B., pp.: Gostyńskiego i Dembniaka przyjmowała sala ustawicznymi protestami a w pewnej chwili uniemożliwiła im wogóle dalsze przemówienie.

W dyskusji zabrali głos, żywo oklaskiwani, p. Szymborski z Kozłowa i p. Bogdan Maciejewski z Gniezna, którzy dosadnie obrazowali obłudę „sanacyjną” i przedstawili we właściwym świetle podjęte metody walki politycznej B. B. Sytuację chciał ratować przybyły na koniec czołowy kandydat „sanacyjny” p. adw. Jeszke z Poznania jednakże usiłowania jego spełżył na niczym i wiec zakończył się potężną manifestacją na cześć Dmowskiego i Hallera.

Stęszew, 28 października.

Niedzielny wiec B. B. skończył się flaskiem. Wiec ten zagajony został przez miejscowego burmistrza, poczem przemawiał b. poseł cizakowicz Boczko.

Jego mętne i demagogiczne wywody zbil w dyskusji p. Biały, zyskując oklask całej niemal sali.

Wiec zakończył się wśród entuzjastycznych okrzyków na cześć przywódców obozu narodowego i listy nr. 4.

Niepowodzenie „sanatorów” w Drawsku

W niedzielę, dn. 26 bm. urządził tutejszy komitet B. B. wiec przedwyborczy. Wiec zagaił p. Sowa naczelnik tutejszej poczty. Pierwszym referentem był jakiś p. Matyszczak z Poznania, który długo i szeroko wychwalał rzekome dobrodziejstwa i zasługi „sanacji”. W tym samym duchu mówił następny mówca p. Wasko, spedytor z Czarnkowa.

Wywody „sanatorów” nie przekonały zebranych. Długa i rzeczą odprawę dał mówcom z B. B. p. Edmund Grott, którego licznie zebrana publiczność wysłuchała z największym zadowoleniem i obdarzyła mówcę frenetycznymi oklaskami. Wzniesiono gromki okrzyk na cześć generała J. Hallera. Rozlegały się też okrzyki „precz z B. B., bo w Drawsku nic nie wskóracie” i t. d.

Obaj referenci jak niepyszni opuścili Drawsko, którego ludność zdecydowanie stoi za listą narodową nr. 4.

Jak było na wiecu B. B. w Smiglu?

W związku z naszym sprawozdaniem o wiecu B. B. w Smiglu, które zamieściliśmy pod nagłówkiem „Przed forum sądu” w numerze z dnia 25 października, otrzymaliśmy sprostowanie od p. dr. Konkiewicza, z którego wyjmujemy części dotyczące jego osoby a odpowiadające przepisom prawa o

sprostowaniach. P. dr. Konkiewicz pisze:

„Nieprawdą jest, jakobym na wiecu w Smiglu z dnia 19 października twierdził, że:

„1) rządy endeckie okradają skarb państwa,”

„2) Grabski nabył majątek z skradzionych funduszy państwowych,”

„3) Rybarski również kradł.”

„Natomiast prawdą jest, że

„1) nie wymieniłem nawet nazwiska p. Grabskiego, lub p. Rybarskiego w swem przemówieniu,

„2) przy charakteryzowaniu rządów przedmajowych omówiłem sprawę p. Kucharskiego i fabryki żyrardowskiej.”

W związku z tem sprostowaniem zwróciliśmy się do Śmigła, do bardzo poważnej osobistości, po nowe informacje, które brzmią:

P. dr. Konkiewicz na zebraniu B. B. w Smiglu twierdził:

1) że rządy endeckie skarb państwa poszkodowały złą gospodarką, mając na oku osobiste względy majątkowe,

2) że Grabski nabył majątek z tychże funduszy oraz, że „Grabski grabił”

3) że Rybarski czynił to samo.

Świadkowie gotowi są potwierdzić swe zeznania pod przysięgą przed sądem.

Odgrzewane koncepty

Prasa „sanacyjna”, w braku innych argumentów, zaczyna przypominać, podobnie jak w czasie wyborów w r. 1928, rzekomą „umowę”, jaką miał podpisać w r. 1925 z Żydami ówczesny minister oświaty p. Stanisław Grabski. W sprawie tej już w r. 1928 ukazała się enuncjacja p. Stanisława Grabskiego, że co prawda w imieniu rządu prowadził on wtedy pertraktacje z Żydami, ale do żadnej „umowy” nie doszło.

Ze swej strony przypominamy, że gdy ówczesny klub Związku Ludowo-Narodowego dowiedział się o pertraktacjach, jakie na własną rękę, w charakterze przedstawiciela rządu prowadził p. St. Grabski, natychmiast je jednomyślnie potępił.

Trzykrotna konfiskata „Gazety Bydgoskiej”

Dziwne perypetie przechodziła „Gazeta Bydgoska” wczoraj, w dniu 28-go października. W numerze 251 podała, podobnie jak „Kurjer Poznański” znaną odezwę Narodowego Komitetu Wyborczego na województwo poznańskie. Odezwa, wydana pod nagłówkiem „Rodacy!”, nie uległa w Poznaniu konfi-

skacie. Tymczasem w Bydgoszczy nr. 251 „Gazety Bydgoskiej” uległ z tego powodu konfiskacie.

Redakcja, przypuszczając, że chodzi tu o tekst odezwy wydała drugie wydanie pisma, pozostawiając na pierwszej stronie jedynie podpisy, umieszczone pod odezwą, oraz nagłówek „Rodacy!”, a usuwając tekst odezwy. Tymczasem i to wydanie uległo konfiskacie, gdyż okazało się, że oprócz tylko kilku zdań w tekście odezwy, uległ zajęciu właśnie nagłówek „Rodacy!”

W tym samym numerze skonfiskowano przedrukowaną z katowickiej „Polonii” depesze z Warszawy o znanych zabiegach b. posła żydowskiego z B. B. p. Wiśnickiego w sprawie ciarawino, sprowadzane przez syna cadyka z Góry Kalwarji Arlitera Lewina.

Pozatem uległ konfiskacie niektóre zdania z artykułu o sytuacji, jaka wytworzyła się wskutek odebrania kolporterom w Bydgoszczy prawa sprzedawania „Gazety Bydgoskiej” na ulicach i placach miasta oraz w lokalach publicznych. W sprawie tej interwenjował jeden ze sprzedawców, mający liczną rodzinę, w starostwie grodzkiem ale bezskutecznie. Adw. Felcen, jako pełnomocnik bydgoskiego oddziału „Drukarni Polskiej S. A. w Poznaniu” wniósł w tej sprawie zażalenie do województwa i do ministerstwa spraw wewnętrznych.

B. poseł Kwapiński skazany na rok twierdzy

Sosnowiec, 28. 10. (Tel. wł.). — Wczoraj zapadł w Sosnowcu wyrok, skazujący Jana Kwapińskiego na rok twierdzy. Na poczet kary zaliczono mu areszt tymczasowy.

Sąd uznał, że przemówienie Kwapińskiego, wygłoszone na wiecu w Olskuszu, zawierało wszelkie znamiona przestępstwa, przewidzianego w art. 129 p. I. w związku z art. 100 część III. k. k. Na wniosek prokuratora sąd utrzymał dotychczasowy środek zapobiegawczy, t. j. areszt. Obrona zapowiedziała zgłoszenie apelacji.

Akcja bo'ówkowa

Warszawa, 29. 10. (Tel. wł.). Na przedwyborcze zebranie Stronnictwa Narodowego Dąbrowskiej Górniczej i w Będzinie usiłowała wtrącić bo'ówką. W Dąbrowie w lokalu Ogniska wylito nożem zranil jednego z uczestników, gdy ten opuścił salę. (w)

WIADOMOŚCI POTOCZNE**Echa katastrofy w Rawiczu**

Okolo 300 tysięcy złotych strat z powodu niewłaściwego nastawienia zwrotnicy

W związku z katastrofą kolejową w Rawiczu, o której pisaliśmy przed paroma dniami, wiadze przeprowadziły dochodzenia, ustalając dokładnie sam przebieg katastrofy, oraz kto ponosi za nią winę.

Okazało się, że pociąg doświadczalny nr. 128 wskutek fałszywego nastawienia zwrotnicy wjechał na stojący w pogotowiu parowóz, który pchnięty całą siłą, wpadł znów na drugi parowóz. Oba siłą uderzenia wpadły do hali służącej do rewizji celnich, przejeżdżając przez nią.

Niespodziewane wtargnięcie dwu żelaznych olbrzymów wywołało ogromne zniszczenie. Zdemolowane zostało urządzenie wewnętrzne. Dalej budka posterunku granicznego do kontroli paszportów kolejowych uległa całkowitemu zniszczeniu, przyczem

różne akta i książki są porzucane i częściowo również zniszczone. Powstałe straty ocenia się na około 300 tys. złotych. Oprócz uszkodzenia hali, nie są narazie zdadne do użytku dwa parowozy i 7 wagonów.

Pociąg wpadł na stojące lokomotywy z wielką siłą, gdyż kierowca parowozu, nie widząc żadnych przeszkód jechał ze znaczną szybkością. Szczęśliwym zbiegiem okoliczności groźny wypadek nie pociągnął za sobą większych ofiar w ludziach, gdyż maszyniści i palacze zdolali w porę wyskoczyć z pociągu, a hala w danej chwili była pusta. Zawinił zwrotniczy Marcin Guzenda z Rawicza, który fałszywie nastawił zwrotnicę.

Przy wypadku pokaleczony został palacz Władysław Zakrzewski z Leszna. (k)

Skazanie awanturników

Epilog tragicznej zabawy

W Głuszynie odbywała się huczna zabawa, urządzana staraniem miejscowego przysposobienia wojskowego. W zabawie wzięła udział przedewszystkiem młodzież, która przybyła również z okolicznych wiosek. M. in. zjawili się Leon Torz, Lucjan Demel, Andrzej Plensler, Franciszek Propop, W. Wolowski, M. Vogt, St. Tyczka, A. Zabawa, W. Lisiecki, J. Witig i J. Przybyła.

Zrazu zabawa odbywała się spokojnie, później jednak pod wpływem alkoholu rozpoczęła się ostra wymiana zdań. Nagle Torz zauważył Stanisława Golińskiego tańczącego ze swą narzeczoną. Torz czuł dawną nienawiść do tego ostatniego i namówił kolegów, którzy w pewnym momencie rzucili się bez powodu na Golińskiego. Zawrzała straszna walka, powstały od razu dwa obozy. Torz z wyżej wymienionymi tworzył jedną partję, Goliński z resztą uczestników zabawy — drugą. W bójce posługiwano się nożami, pałkami i rewolwerami.

Gdy Torz dopadł Golińskiego, rzucił go na ziemię i ryknął „teraz cię mam!”, przyczem z furją zaczął mu zadawać rany nożem. Inni gwałtownie strzelali, a Propop rozbił w ściekleńską instrumenta muzyczne. Nagle runął na ziemię Feliks Sobolewski ugodzony kulą rewolweru, lecz rozwścieczona banda na to nie zważała i zostawiła dogorywającego Sobolewskiego na podłodze, walcząc z większą jeszcze gwałtownością. Zdemolowano przy okazji znajdujący się obok skład kolonialny i skradziono z kasy gotówkę oraz inne przedmioty. Sobolewski później zmarł.

Całe wojownicze towarzystwo znalazło się przed izbą karną sądu okręgowego. Prokurator wniósł dla Torza 3, Demla 2 lata i Plezlera 1 rok ciężkiego więzienia. Sąd po naradzie wymierzył Torzowi, Demlowi i Plezlerowi po 2 lata ciężkiego więzienia, a pozostałym — po pół roku zwykłego więzienia. (z)

Sprytni oszuści

Strzeżcie się agentów „przemycających” robotników!

W Niemcynie w pow. rawickim przytrzymano niejakiego Wojciechowskiego, który zajmował się werbowaniem robotników do Niemiec.

Jak się okazało, był to oszust, którego właściwe nazwisko brzmiało Michał Agaciński. Uprawiał on swój nieczyny proceder w ten sposób, że przyrzekał robotnikom niemającym papierów nielegalne przeprowadzenie przez granicę do Niemiec bez paszportu. Pobierał on przytem natychmiastowe opłaty nie troszcząc się już więcej o nic. Jak stwierdzono udało mu się wyłudzić takich opłat po trzy złote od osoby od 37 dziewcząt w okolicy Rawicza, Gostynia i Leszna. Agacińskiego przewieziono do Bojanowa, gdzie okazało się, iż za podobne oszustwa był on już zasądzony na karę więzienia przez dwa tygodnie.

Należy przypomnieć, że policja województwa poznańskiego zdemaskowała w roku bieżącym drugie takie oszustwo. Wiosną br. ujęto też podobnego przemytnika robotników, pochodzącego z powiatu strzezińskiego, który w analogiczny sposób oszukał całe

siłki i prace Związku Tow. Kupieckich w dzisiejszej sytuacji gospodarczej“.

WYGHOWANIE, KURSY

— **Otwarcie wyższych kursów języka francuskiego**, odbywających się w Stowarzyszeniu Polsko - Francuskim, odbędzie się we wtorek dn. 4 listopada b. r. Program wykładów jest nast.: we wtorek o godz. 18 wygłosi odczyt p. prof. Mathieu p. tyt.: „Le Consulat et l'Empire“; w piątek o godz. 18 prof. Langlade: „La littérature régionaliste en France“; w piątek o godz. 19 prof. Morawski: „Le réalisme et le naturalisme au XIX siècle“. Wpisy przyjmują się w Stow. Polsko - Francuskim codziennie od godz. 17—19.

— **Kursy dla pomocników ogrodniczych stopnia I i II**, prowadzone przez Poznańskie Towarzystwo Kursów Ogrodniczych, uruchomione zostaną dnia 10 listopada b. r. Wpisy przyjmuje sekretariat Towarzystwa, ul. Sniadeckich 54-58. O wszelkie informacje i prospekty kursów zgłaszać się należy pod tym adresem.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Koło Śpiewackie Polskie** zawiadamia, że lekcja śpiewu odbędzie się w czwartek 30 b. m. o godz. 8 wieczorem nie przy ul. św. Marcina 65, a w Seminarjum Nauczycielskim przy ulicy Ratajszaka.

— **Z Tow. Młodych Przemysłowców**. Członkowie chcący korzystać z pełnej sumy zapomogi „Funduszu Zapom. przy Związku Tow. Przem. i Rzem.“ w razie wypadku już od 1 grudnia b. r., powinni w myśl regulaminu osobiście przybyć (również z żoną) celem złożenia ostatecznej deklaracji przystąpienia. Konieczny warunek: natychmiastowe wpłacenie przy deklaracji od osoby 1 zł wstępnego i 2,50 zł za 10 wypadków zgóry, razem 3,50 zł. Deklaracje przyjmują od członków. tow. bez względu na wiek swój i żony od 31 bm., lecz tylko do 25 listopada r. b. prezes p. J. Zablocki, Wodna 2, skarbnik p. W. Wilak, Podgórna 10, skarbnik fund. p. St. Maliński, św. Wojciech 2a. Późniejsze deklaracje przyjmuje się jedynie od członków, którzy jeszcze 45 roku życia nie przekroczyli, bez prawa korzystania już od 1. 12. 30. z pełnej sumy zapomogi w razie wypadku śmierci.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Nowy członek Sejmiku Wojewódzkiego**. W miejsce zmarłego członka Sejmiku śp. burmistrza Józefa Klemczaka z Krotoszyna wchodzi rolnik p. Stanisław Tyczyński z Kobylina.

— **Z zebrania kupiectwa branży meblarskiej**. W tych dniach odbyło się w lokalu „Domu Kupiectwa Polskiego“ pod przewodnictwem prezesa Linkego miesięczne zebranie Zachodnio-Polskiej Sekcji Meblarskiej. Po odczytaniu protokołu oraz komunikatach zarządu wygłosił interesujący referat sekretarz generalny Związku Towarzystw Kupieckich pan Szczepański na temat: „Ceny, konsumcja i konjunktura“. Referent zanalizował wpływ ceny na konsumpcję w dobie obecnego kryzysu, pojęcia „noży“ t. j. rozpiętości cen artykułów rolniczych i przemysłowych, poczem omówił szczegółowo zagadnienie konjunktury jako warunku konsumpcji i ceny. Referent specjalnie zwracał uwagę na konieczność przybliżenia linii cen przemysłowych do cen rolniczych, zwracając uwagę obecnych, iż powinni wspólnie z przemysłem myśleć o sposobach obniżania cen fabrykatów przemysłowych. Po referacie wywiązała się bardzo interesująca dyskusja.

— **Ze Związku Zawodowego Pracowników Bankowych**. Dnia 22 bm. odbyło się konstytucyjne posiedzenie Kuratorium Funduszu im. śp. Leonarda Przewoskiego. Na prezesa Kuratorium został wybrany p. prokurent Władysław Olszek, na sekretarza p. Jan Dąbrowski, na skarbnika p. Mieczysław Wierzbinski, na zastępcę skarbnika p. Adam Ziegler i na lawnika p. Stanisław Stepień. Prawo dysponowania kontem tegoż Funduszu przyznano wyłącznie wyżej wymienionym osobom.

— **Z targu**. Dnia 29 b. m. na placu Sapiężyńskim płacono za nabiał: 1 kg maśla wiejskiego 4,40—5,00 zł; maśla mleczarskiego 5,00—5,20 zł; twarogu 1,00—1,20 zł; mendel jaj 3,10—3,30 zł; litr śmietany 1,60—2,00 zł; litr mleka pełnego 32—34 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 2,60 do 2,80 zł; słoniny wędzonej 3,40—3,60 zł; wieprzowiny 3,00—3,80 zł; wołowiny 2,40 do 3,00 zł; cielęciny 2,40—2,80 zł; skopowiny 2,60—3,00 zł; koziny 2,00—2,20 zł; smalec 4,00—4,20 zł; za drób: kura 3,50 do 5,00 zł; perlica 5,00—6,00 zł; kaczka 4,50 do 6,00 zł; 1 kg tuczonej gęsi 3,80 zł; para gołębi 1,30—1,50 zł; sarnina 3,00—5,00 zł za 1 kg; para kurcząt 3,00—4,50 zł; królik 3,00—4,00 zł; kurapaty para 2,50 do 4,50 zł; zając 6—7 zł; za ryby: 1 kg. karpia 5,00—5,60 zł; okonia 2,40—3 zł; suma 4,00 1 kg. sandacza 5,00—6,00 zł; mietusa 4,00 zł; szczupaka 4,40—5,00 zł; lina 4,40—5,00 zł; 1 kg. węgorza 6,00—7,00 zł; za jaryny: 1 główka kapusty białej i włoskiej 10—20 gr, modrej 15—20 gr; 1 kg ziemniaków 6—8 gr; 50 kg 2,50—3,50 zł; 1 kg. marchwi 20 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 10 gr; szpinaku 0,30—0,50 zł za kg; jarmużu 30—40 groszy; pietruszki 50—60 groszy; 1 kilogram bobu 1,20 złotych;

Uporczywe zaparcie stolca, katary grubej kiszki, zastój w kiszkach, wzdęcie, bóle w bokach, przechodzą przy użyciu rano i wieczór po szklaneczce naturalnej wody gorzkiej „Franciszka-Józefa“. Zadać w aptekach. nw 4704

sałatka zielona główka 10—15 gr; pęczek rzodkiewek 10 gr; 1 mdl. ogórków 25—60 gr; 1 kalafior 0,20—1,00 zł; 1 kg fasoli 0,50 do 1,00 zł; mendel raków 1,00—2,50 zł; 1 kg. pomidorów 0,40—0,80 zł; borówek 2,00 do 3,00 zł; zórawin 1,80—2,00 zł; glogu 0,40 do 0,60 zł; jabłek 0,30—1,00 zł; gruszki 0,40 do 1 zł; śliwki 0,80—1,60 zł za kg; jeżyny 1,00 — 1,20 zł; winogrona 2,40 — 3,40 zł; grzyby: rydze duże 2,00 zł; drobne 3,00 zł; maślaki 1,20—1,60 zł; kurki 1,00—1,20 zł; zielonki 0,60—1,00 zł; inne grzyby 0,40 do 0,80 zł. Były jeszcze czarne jagody (1 zł za litr). Targ ożywiony, dowozy znaczne, ceny naogół bez zmian. (hu)

KRONIKA POLICYJNA

— **W sprawie zabójstwa śp. Leona Zagalewskiego** ze Staroleki ujęto jako podejrzanych Franciszka Bociana i Stanisława Schneidera z Staroleki. Aresztowanym odebrano rewolwer, poczem odtawiono ich do więzienia sądowego w Poznaniu. W dochodzeniach okazało się, że śp. Zagalewski miał z swymi zabójcami stałe zatargi. W dniu krytycznym, Zagalewski, przejeżdżając wozem przez ul. R. Maya, został przez wymienionych zaczepiony i zagrożony, wobec czego zaczął konia, chcąc uciec jaknajszybciej. Wówczas Bocian strzelił i ranił Zagalewskiego śmiertelnie, który zmarł w drodze do szpitala. (k)

— **Kradzieże i włamania**. Zamieszkały przy ul. Grotgera 13 p. Stanisław Bogdanowicz przez nieuwagę pozostawił portfel na wystawie kiosku. Gdy po chwili przypomniał sobie portfel i wrócił, ktoś nieznanemu przywłaszczył sobie portfel, w którym było 440 zł. — Przy Grobli nr. 18 włamali się złodzieje do składu rzeźnickiego p. Franciszka Rajewskiego; fatyga była daremna, gdyż przezorny mistrz rzeźnicki nie pozostawił na noc towaru w składzie. — Na dworcu poznańskim ujęto 34-letniego Stanisława Zbrukowskiego, bez stałego mieszkania, gdy usiłował podjąć bagaż na kwit bagażowy Marii Modrzejkowej z ul. Strumykowej 7. — W kościele św. Marcina ujęto na gorącym uczynku kradzieży Marjana Maćkowiaka, zamieszkałego przy ul. Krzywkiej 9 i Edwarda Ziemińskiego, ul. św. Rocha 1. Usiłowali oni skraść portfel z zawartością tysiąca zł p. Józefowi Cwojdzkiemu. (z)

KRONIKA SĄDOWA

— **„Oszustwa w Kasie Chorych“**. W sprawie pod tym nagłówkiem opisanej w kronice sądowej wczorajszego numeru naszego pisma otrzymujemy od p. Józefa Hejnowicza sprostowanie następujących szczegółów: Areszt śledczy trwał od października do grudnia, a nie, jak pisał sprawozdawca, od sierpnia do lutego; nieprawdą jest, jakoby p. Hejnowicz miał częściowo przyznać się do winy, bowiem ma ręce czyste; główny świadek p. Paziuch nie obciążał swemi zeznaniami p. Hejnowicza, przeciwnie, twierdził, że p. Hejnowicz tylko zbiegiem okoliczności został w sprawę wpętany. Wobec tych jak i innych wyników przewodu sądowego, korzystnych dla p. Hejnowicza, obrońca jego, p. mec. Łycki, domagał się od sądu uchylenia oskarżenia względem swego mandanta.

Z OSTATNIEJ CHWILI

— **Wystrzałem z fuzji popełnił samobójstwo** we własnym mieszkaniu w Otorowie w pow. szamotulskim oberzysta Fryderyk August Schulze. Powodu samobójstwa nie ustalono. Jest prawdopodobieństwo, że powodem rozpaczliwego kroku były liczne zobowiązania, których Schulze nie mógł uiścić. (k)

— **Karygodne wybrki**. W Gołubkach w pow. mogileńskim w jednej z ostatnich nocy powywracano nieomal wszystkie ustępy. Jest podejrzanie, że sprawcami byli ci sami osobnicy, którzy pościnali sosny i słupy telegraficzne na drodze publicznej ze Smolar do Ochodzy w pow. żnińskim. (k)

Czytelnikom Naszym,
przejeżdżającym
przez
Berlin
przypominamy, że otrzymają naj-
świeższe numery
„Kurjera Poznańskiego“
we wszystkich kioskach
gazetowych
na dworcach i w wiel-
kich hotelach

Z WIELKOPOLSKI

Gniezno. (Kradzież koni.) W nocy na 23 brn. w Rakoniewie skradziono z niezamkniętej stajni konia p. Józefowi Kijakowi. Tej samej nocy w pobliskich Wierzycach rolnikowi Hugowi Kelmowi skradziono wóz i parę pólzorków. Za koniokradaami zarządzo no natychmiastowo pościg.

(Wiamanie u organisty.) Jednej z ostatnich nocy nieznani sprawcy wiamali się do mieszkania p. Józefa Pióciennika, organisty, w Niechanowie. Łupem wzięto wazy, padła bielizna stołowa, pościelowa i damska wartości około tysiąca złotych. (k)

Wronki. (Stan bezrobocia.) Ciężką klęskę bezrobocia odczuwa i nasze miasto. Trwa ona nieubłagana i narazie niema widoków na redukcję bezrobocia. Obecnie mamy zarejestrowanych przeszło 100 bezrobotnych. Magistrat starał się przyjąć w miarę możności bezrobotnym z pomocą bądź to doraźnie, bądź też w jakikolwiek inny sposób. Fundusze przeznaczone na ten cel jednakowoż wyczerpały się, a przewidywany wpływ podatków komunalnych zawiódł ze względu na upadek miejscowego przemysłu i handlu, tak że sytuacja staje się coraz poważniejsza i wprost groźna. Sprawa ta była na ostatnim posiedzeniu Rady miejskiej przedmiotem obrad i obszernych dyskusji. Korporacje miejskie uchwałyły m. in. zwrócić się do miejscowego obywatelstwa i okolicznego ziemianstwa z apelem o składanie datków w naturalnych na rzecz bezrobotnych. (stc)

Strzelno. (Chłopiec zapalił stóg.) W Łąkiem spłonął stóg słomy p. Ryszarda Drewsa. W dochodzeniach ujawniono, że stóg zapalił 5-letni Franciszek Grabiega, bawiący się zapałkami w pobliżu stoga. (k)

Srem. (Z gimnazjum.) Kółko filologiczne przy Towarzystwie Tomasza Zana przygotowuje wieczornicę dla uczczenia 2000 rocznicy urodzin Wergiljusza. Głównym punktem programu będzie komedia Arystofanesa p. t. „Ptak”. Przygotowania zbliżają się ku końcowi. Wieczornica odbędzie się w pierwszą niedzielę grudnia. (wa)

Pleszew. (Walka o szkołę polską.) Dnia 25 brn. odbyła się akademja ku uczczeniu 25 rocznicy walki o polską szkołę. Program akademji obejmował: słowo wstępne ks. prałata Niesiołowskiego, wykład p. Piaczyńskiego, deklamację, śpiew połączonych chórów gimnazjum i szkoły wydziałowej, występ orkiestry symfonicznej 70 p. p. pod batutą por. Jabczyńskiego i wreszcie referat zawierający garść wspomnień z czasów walki z niemiecką, wygłoszony przez byłą uczennicę tej szkoły p. Wład. Radomską. Na zakończenie odśpiewano wspólnie z orkiestrą Boże coś Polskę. Akademja pozostanie na długo w pamięci i w sercach jej uczestników.

(Z Dnia Katolickiego.) 7. dzień katolicki święciliśmy uroczystym nabożeństwem, zbiórka uliczną i akademją. Całość akademji wypełniły: słowo wstępne p. dr. Stobieckiego, prezesa Ligi Katol. w Pleszewie, wykład ks. prefekta Kozłowskiego, śpiewy chóru św. Cecylii, który wykonał „Hymn katolicki” Nowowiejskiego i „Modlitwę z Mildy” Moniuszki. Na zakończenie odśpiewano wspólnie „My chcemy Boga”. (a)

Wielon. (Notecja.) (Z wyborów.) Obwodowa komisja wyborcza ustaliła spis wyborców do Sejmu i Senatu. Do Sejmu jest uprawnionych do głosowania 1945 osób, a do Senatu 1445.

(Osobiste.) W zeszłym tygodniu opuścił nasze miasto ks. prefekt Szwanowski, powołany przez władzę duchowną na wikariat do Ostroroga. Społeczeństwo tutaj żegna z żalem ks. Szwanowskiego. Jako prefekt gimnazjum w Ostrowiu pod Wielonem, a później jako wikary, zaskarbił sobie duży szacunek wszystkich parafian. „Szczęść Boże na nowej placówce!” (ks)

Września. (Z Tow. Przemysłowców.) Miesięczne zebranie Tow. Przemysłowców zgajił przewodniczący p. Józef Łosiński i podał do wiadomości różne komunikaty zarządu. Następnie przeczytał sekretarz p. A. Matuszewski protokół z ostatniego zebrania i opisał uroczystości 60-letniego jubileuszu Tow. Przemysłowców w Pleszewie. W zjeździe tym brało udział kilku delegatów z Wrześni. Głównym tematem zebrania była sprawa założenia w łonie organizacji kasy pośmiertnej. Statuty, odebrane ze związku, przedyskutowała osobna komisja i wniosła różne poprawki. Sprawę tę zareferował obszerne członkiem tej komisji p. Wł. Kaliszewski. Wszyscy zebrani zaaprobowali taką kasy. Ostateczne statuty uchwały zebranie związku i zjazd delegatów w Poznaniu.

(Z Rady Kasy Chorych.) Ostatnie zebranie Rady Kasy Chorych pod przewodnictwem p. E. Wiśniewskiego uchwaliło budżet na rok 1931 w wysokości 700 000 zł. Budżet inwestycyjny uchwalono na sumę 39 tys. zł. (y)

Budźń. (Z życia robotników.) Dnia 19 brn. odbyło się zebranie Kat. Tow. Robotników Polskich. Przyjęto do wiadomości sprawozdanie p. Jankowskiego z odbytego w Chodźcu „Dnia Robotnika Kato-

Patrz na te rzesze bezrobotnych!

Twoja to вина!

Boś kupował towar

zagraniczny!

I Ciebie czeka nędza!

Jeżeli nie będziesz kupował towaru krajowego.

Związek Obrony
Przemysłu Polskiego

POZNAŃ
ulica Rzeczypospolitej 1.

lickiego”. Następną zjazd tego rodzaju odbędzie się w Ludomach i to dnia 14 maja 1931. W tymże roku obchodzi Kat. Towarzystwo Robotników Polskich w Prusku 25-lecie swego istnienia. W końcu wygłosił p. dr. Drews wykład pod tytułem „Gruźlica, jej skutki i zapobieganie”. Wykładu słuchano z dużym zainteresowaniem. Przybyli nań również członkowie Tow. Powstańców i Wojsaków. (bk)

Nowemiasto. (Święto Chrystusa Króla.) Dnia 26 brn. odbyła się w sali p. Szymankiewicza akademja na cześć Chrystusa Króla. Na program złożony się śpiewy wykonane przez chór „Halaka” i kościelny, deklamacje młodzieży szkolnej i pozaszkolnej oraz obrazki sceniczne dzieci szkolnych i przemówienia przewodniczącego oraz ks. prob. Dybibańskiego. Wszystkie występy zostały nagrodzone rzesistemi oklaskami. Urządzona kwęsta uliczna przyniosła mimo deszczu około 33 zł.

(Z parafji.) Budowa nowego probostwa postąpiła już tak dalece, że w ubiegłą sobotę nastąpiło powiązanie dachu. Wywiezieniem tradycyjnego wędca oznajmiono o tem parafjanom, poczem nastąpiło skromne ugoszczenie wszystkich robotników. (j)

Kozłmin. (Podpalenie stodoły.) W zabudowaniach Antoniny Minty w Elźbietowie spłonęła stodoła ze zbożem i narzędziami rolniczymi. Straty pogorzelowe ocenia się na około 25 tys. zł.

Z życia towarzystw

Z Tow. Młodych Przemysłu w Poznaniu. W poniedziałek 27 brn. odbyło się w Domu Rzemieślniczym plenarne zebranie Tow. Młod. Przemysłowców.

Obrady zgajił o godz. 8-mej prezes p. Jan Zabłocki. Po odczytaniu przez sekretarza p. Niwiędzie protokołu, udzielił przewodniczący głosu p. Dr. Chelmikowskiemu, do referatu na temat „Wrażenia z podróży do Anglii”.

W obszernych godzinnych wywodach zobrazował prelegent podróż statkiem pod polską banderą z Gdyni do Anglii, oraz życie i zwyczaje w Anglii, która słynie szczególnie z uszanowania starych zwyczajów i tradycji, z których niejedne wydają się nam dziś conajmniej dziwne. Dalej opisał również panujące w Anglii stosunki polityczne i gospodarcze. Za pouczający referat podziękowano burzą oklasków. Wywiązała się obszerna dyskusja na którą odpowiedział wyczerpująco referent.

Z kolei przyjęto cały szereg nowych członków oraz kandydatów.

P. Krzyżagórski zdał obszernie sprawozdanie ze Zjazdu Delegatów Związku Tow. Przem. i Rzem. do czego — szczególnie w sprawie „Funduszu Zapom.” dorzucił ważne uwagi wicepr. p. A. Piotrowski.

W komunikatach podał zarząd wszystkim członkom do wiadomości, że członkowie, którzy zostali przyjęci na członków Tow. Młod. Przem. przed 1 listopada 1930 r. mogą się bez względu na wiek zgłaszać do „Fund. Zapom.” Związku Tow. Przem. i Rzem. Zgłoszenia przyjmuje tylko od piątku 31 brn. do wtorku 25 listopada a br. włącznie pp. prezes Zabłocki, Malinowski i Wilak. Członkowie, którzy się do tegoż „Funduszu” już zgłosili, muszą się jeszcze raz zgłosić, ażeby podpisać wymaganą deklarację. Bliższych informacji udziela się ewentualnie na miejscu.

Po wolnych głosach solwował prezes obrady hasłem „Przemysłowi i Rzemiosłu Cześć”. (td)

Zrzeszenie Pracow. Związku Spółek Zarobkowych odbyło w Poznaniu swój drugi walny zjazd delegatów. Obrady toczyły się w centrali przy pl. Wolności.

W pierwszym dniu obrad, t. j. 26 brn. odbyło się na intencję zrzeszenia w kościele farnym uroczyste nabożeństwo. Zebranie w gmachu Banku Zw. Sp. Zarob. otworzył prezes Zrzeszenia p. Wojnicz, witając licznie przybyłych kolegow z całej Polski oraz gości.

Dalsze przewodnictwo oddano w ręce p. Teodorowicza z Warszawy. Na asesorów powołano pp. Kastnera ze Lwowa i Kanwizera z Katowic. Sekretarzowali pp.

Wardęski z Bydgoszczy i Michalczewski z m. Łodzi. Życzenia w imieniu zarządu banku złożył dyrektor Pilatowski, imieniem Związku Zawodowych Pracowników Bankowych p. Hejnowicz, imieniem Poznańskiego Koła p. Stępień. Z ramienia Banku Polskiego przemawiał p. Lange, zaś Banku Cukrownictwa p. Czysz.

Następnie p. Pierunowski wygłosił referat o zadaniach Zrzeszenia. W końcu dokonano wyborów poszczególnych komisji jak: statutowo - regulaminowej, organizacyjnej, poprawy bytu, kulturalno - oświatowej i finansowo - budżetowej. O godz. 17 toczyły się obrady poszczególnych wspomnianych komisji. W poniedziałek toczyły się dalsze obrady nad sprawami zrzeszenia. (z)

SPORT

Gry sportowe

AZS sekcja lekkoatletyczna organizuje po raz pierwszy w Poznaniu turniej w piłkę koszykową dostępny tylko dla drużyn szkolnych o nagrodę przechodnią. Każda szkoła może wystawić dowolną ilość drużyn. Zgłoszenia wraz z wpisowem należy składać do dnia 7 listopada godz. 14.30 na ręce p. Jana Mielskiego, Wały Leszczyńskiego 6 p. 17A. O godz. 15 tego dnia w sekretarjacie AZS odbędzie się losowanie rozgrywek.

Lekka atletyka

Zaprawa zimowa w ośrodku w. i. na m. Poznań będzie podczas nadchodzącej zimy — zdaje się — szczęśliwiej rozwiązana. Przewiduje się mianowicie treningi specjalizujące wyłącznie dla zawodników i zawodniczek zaawansowanych, osiągających pewne minima. Treningi panów odbywać mają się w poniedziałki, wtorki, czwartki i soboty, treningi pań — w środy i piątki. Podział na grupy nastąpi — zwłaszcza u pań — według specjalności przez nich uprawianych i będzie tak przeprowadzony, aby zawodnik zasadniczo dwa razy w tygodniu uczęszczał na zaprawę. W niedziele przed południem ćwiczyć będą panie oraz panowie wspólnie i to o ile tylko warunki na to zezwala będą — na powietrzu. Przewidziana jest możliwość utworzenia specjalnych grup treningowych dla młodzieży mniej zaawansowanej. Dla zawodników czołowych ćwiczenia odbywać będą się od godz. 19.30 dla grup początkujących tylko w godzinach wcześniejszych. Początek zaprawy zimowej przewidziany jest na połowę listopada. (ig)

Wspaniały wynik o rewelacyjnym charakterze uzyskał w dysku na zawodach w Poitiers Noel, a mianowicie 51.23 m. coprawda przy sprzyjającym wietrze.

Piłka nożna

Mecz „Wisła” — „Warta” w niedzielę o godz. 14 będzie ostatnim ligowym spotkaniem „zielonych” w Poznaniu. Spodziewać się więc należy, że wszyscy sympatycy „Warty” przybędą na boisko celem dodania swym pupilom otuchy do wygrania tego tak ważnego spotkania, które zadecyduje poważnie o szansach mistrzostwa zielonych. Ostatnie zawody z Legią naraziły wielu widzów na długie czekanie przy kasie, wskazane jest więc nabywanie biletów już od czwartku w sekretarjacie „Warty” (Al. Marcinkowskiego 26) od 10 do 13 i od 16 do 18.

Wioslarstwo

Walne zebranie P. T. W. „Tryton” które odbyło się we wtorek w sali Bazaru zgromadziło wyjątkowo dużo członków. Po załatwieniu zwykłych formalności przyjęto sprawozdanie ustadynujące zarządu do zatwierdzającej uchwały. W uznaniu zasług mianowano p. M. Stuermera honorowym prezesem. Nowe władze wybrano w następującym składzie: prezes — bu-downiczny Franciszek Budzyński, I. wiceprezes — F. Staszewski, wiceprezes techn. — Komornicki, sekr. — Mrozikiewicz, skarbnik — Kobylński, nac. I. — Keller, nac. II. — Przydryga, gospod. adm. — Jeske, gospod. techn. — Duszyński, przew. sądu hon. — Stolski, który przewodniczył walnemu zebraniu.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomek Serca Jezusowego: K. S. z prośbą o łaskę i zdrowie dla syna 10 zł; H. S. 10 zł; — N. N. 5 zł; — Marja Januszkiewiczowa 3 zł; — Celina Ziolkowska 25 zł; — J. M. F. 20 zł; — N. N. 3 zł; M. S. z prośbą o posadę dla wnuczki 2 zł; Jan Kozikowski, Gniezno, pozostałość z ogłoszenia 12,15 zł; — F. P. 5 zł; — J. G. zamiast wieńca na trumnę ś. p. Marji Kozłowiecówny 6 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 3 481,80 zł.

Na budowę kościoła w Solaczu: A. W. 10 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 195 zł.

Na chleb św. Antoniego: Ula Rejmanówna 10 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 162 zł.

Na ligę morską: M. Szołowska 25 zł.

TEATRY

Z Teatru Wielkiego. Dziś nadzwyczaj melodyjna i pomysłowa operetka pt. „Orlow”. Współudział najlepszych sił operetkowych oraz całego baletu — wróżą tej operetce stałe nadzwyczajne powodzenie; dyryguje p. Bolesław Tyllia. — We czwartek „Zamarle oczy”. Wspaniale to dzieło muzyczno-dramatyczne D'Alberta przygotowała dyrekcja opery z nadzwyczajnym nakładem pracy. W naczelnym jak i dalszych partjach najwybitniejsze siły zespołu. Kierownictwo muzyczne dyr. Wojciechowskiemu.

Kasa zamawiań w biurze ogłoszeń „Par” ul. 27 Grudnia 18 (gmach hotelu „Wiktoria”) od godz. 10—17.

Z Teatru Polskiego. Przejmowana salwami oklasków i wybuchami szczerze wesołości, przemiła komedia „Proboszcz wśród biedaków” ukaże się jeszcze tylko dwukrotnie, poczem na czas pewien zjeździe z afisza.

Wszystkie dotychczasowe przedstawienia „Proboszcza wśród biedaków” odbyły się przy wypełnionej widowni, jedyną sztukę i wykonawcom gorące przyjęcia. Zwłaszcza oklaskiwana jest gra dyr. p. Szczurkiewicza w roli tytułowego bohatera sztuki proboszcza Pellegrin.

Z niezwykle interesującą premjerą wystąpi Teatr Polski w piątek, 31 brn. — Bedzie to premjera najnowszej sztuki K. H. Rostworowskiego „Przeprowadzka”, którą poprzedza rozgłos sukcesu na scenie krakowskiej.

„Przeprowadzka” uświetni występ gościnnie znakomitego artysty Józefa Sosnowskiego, który równocześnie reżyseruje sztukę. Obsadę ról głównych stanowią pp. Biesiadecki, Komornicki, Noskowski, Siewska, Zaspianka. W popisowej roli Felka wystąpi po raz pierwszy nowo zaangażowany na stanowisko artysty i reżysera p. Kwiatkowski, artysta scen warszawskich i lwowskich.

Z Teatru Nowego. Dziś i jutro świetna farsa p. t. „Zarząd przymusowy”, która zdobyła niezwykle sukces śmiechu dzięki pysznej, pełnej niefrasobliwego humoru akcji. Na rozbawionej widowni rozlegają się huragany oklasków i homeryczny śmiech publiczności. Doskonałą obsadę tej arcywesołej sztuki stanowią świetni artyści Teatru Nowego pp. Czarnicka, Piskowska, Zeromska, Koronkiewiczówna, Bystrzyński, Górowski, Mazanek, Kaden, Płonka-Fiszer, Rudnicki, Rolicz i inni.

W sobotę premjera dotychczas w Poznaniu niegranej sztuki z życia ludu śląskiego p. t. „Pochód duchów” (Młynarz i jego córka). Główną rolę i podniosłą sztukę wystawia Teatr Nowy z okazji Dnia Zadusznego.

Teatr Wielki

DZIŚ — „Orlow”.

Czwartek, 30. 10. „Zamarle oczy”.
Piątek, 31. 10. „Marica”.
Sobota, 1. 11. po poł. „Aida”.
Sobota, 1. 11. wiecz. „Orlow”.
Niedziela, 2. 11. wiecz. „Orlow”.

Poniedziałek, 3. 11. „Zamarle oczy”.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Przed sprzedaż biletów w biurze ogłoszeń „Par”, ul. 27 Grudnia 18, od godz. 10 do 17. W niedziele i święta w Teatrze Wielkim od godz. 11.30 do 13.45.

Teatr Polski

DZIŚ — „Proboszcz wśród biedaków”.

Czwartek, 30. 10. „Proboszcz wśród biedaków”.
Piątek, 31. 10. „Przeprowadzka”. (Premjera). Występ gościnnie Józefa Sosnowskiego.
Sobota, 1. 11. po poł. „Stas lotniczek” (bajka dla dzieci).
Sobota, 1. 11. wiecz. „Przeprowadzka”. — Występ J. Sosnowskiego.
Niedziela, 2. 11. popoł. „Stas lotniczek” (bajka dla dzieci).

Niedziela, 2. 11. wiecz. „Przeprowadzka”. (Występ S. Sosnowskiego).
Poniedziałek, 3. 11. „Proboszcz wśród biedaków”.

Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Zarząd przymusowy”.
Czwartek, 30. 10. „Zarząd przymusowy”.
Piątek, 31. 10. „Zarząd przymusowy”.
Sobota, 1. 11. „Pochód duchów”. Premjera.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarelewskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

„PRZEPROWADZKA”

Teatr Polski występuje w piątek z premierą nowej sztuki K. H. Rostworowskiego, zatytułowanej „Przeprowadzka”, a związanej, jak wiadomo, z pamiętną „Niespodzianką” dwiema ważniejszymi postaciami. Po krakowskiej „prapremjerze” podaliśmy obszernie wstęp i ideową zawartość tej wysoce interesującej sztuki, którą Teatr Polski przygotowuje od dłuższego czasu pod kierunkiem reżyserskim Józefa Sosnowskiego, a w obecności autora, który przybył do Poznania, aby czuć nad ostatnim wyszlifowaniem dzieła.

Mamy więc przed sobą święto literackie i teatralne o dużym znaczeniu, zwłaszcza, że łączy się ono z pierwszym jubileuszem Rostworowskiego. Jak już donosiliśmy, w tym roku upłynęło lat dwadzieścia, jak na scenie krakowskiej ukazała się pierwsza sztuka świetnego pisarza: „Pod górę” — a równocześnie jest „Przeprowadzka” dziełem z rzędu jego dzieł.

Przypominamy, że dzisiaj występuje Rostworowski w Poznaniu z wysoce ciekawym odczytem, który wygłosi w Auli Uniwersytetu o godzinie 20-tej. Wiadomo, jakim mówcą jest autor „Niespodzianki”. Tym razem, zaproszony przez Koło Polonistów naszego Uniwersytetu, wzięł sobie za temat tk. kryzys teatralny. Łatwo sobie wyobrazić, ilu ciekawymi myślami i poglądami oświetli przedmiot, tak sobie bliski.

POZNAŃSKIE OBRADY NAUKOWE.

Jutro we czwartek, odbędzie się zebranie Poznańskiego Towarzystwa Filozoficznego, a to o godz. 20-tej w sali 22 Collegium Minus. Prof. dr. Zawirski będzie mówił na temat: Kongres filozoficzny w Oksfordzie.

Pojutrze, w piątek, odbędzie się zebranie Towarzystwa Geograficznego, o godz. 18-iej, w sali Zakładu Mikrobiologii U. P., Wały Wazów 25. Na porządku dziennym dwa odczyty, ilustrowane przezrociami, poświęcone pamięci Frithofa Nansena. Wygłoszą je: prof. dr. Stanisław Pawłowski o Nansenie i jego działalności odkrywczej, oraz prof. Bolesław Olszewicz o zasługach Nansena w historii geografii. Wstęp, dla członków i wprowadzonych gości, wolny.

SZKOLNICTWO

„Metoda projektów”. W nauczaniu nazwa się tak sposób polegający na tem, aby uczniowie rozwiązywali w szkole zagadnienia realne, które nasuwają życie. — Jest to pomysł amerykański, zrodzony z zamiaru, aby ucznia przygotować jak najlepiej do dawania sobie rady w życiu. Książnica-Atlas wydała obecnie J. A. Stevensona „Metodę projektów w nauczaniu”. Jest to teoria oraz praktyka tej metody, poparta mnóstwem przykładów ze szkoły amerykańskiej. Dodać należy, że metoda projektów zaprowadzono u nas sposobem próby w kilku szkołach, m. in. w szkole ćwiczeń przy seminarjum naucz. im. Orzeszkowej w Warszawie, a nawet w jednoklasowej szkole powszechnej w Turkowiczach pod Dubnem.

MUZYKA

Brazylijska śpiewaczka w Krakowie. Z Krakowa piszą nam: Wielec pieśni i arji urządziła u nas p. Aniela Vargas, brazylijska mezzosopranistka o bardzo pięknym i wydatnym głosie. W programie znajdowały się między innymi utwory słynnego dzisiaj Brazylijczyka Villa Lobos, (którego wprowadził do Europy Bronisław Huberman) a mianowicie pieśni oryginalne, oraz harmonizowane melodie murzyńskie. P. Vargas jest śpiewaczką bardzo interesującą, ma wielki dar wczuwania się w rytmikę, i charakter różnych kompozytorów — najlepsze dowód, że wykonała także kilka pieśni ludowych polskich i to po polsku, oddając wybornie ich nastrój i typ. (km)

LITERATURA

„Ekspres syberyjski”. W cyklu powieści detektywistycznych Franka Hellera ukazał się pod tym tytułem, nakładem „Raju”, nowy tom. Nie jest on dalszym ciągiem przygód Filipa Collin, które cieszą się słusznym rozgłosem, jako jedyne może — poza Sherlockiem Holmesem — inteligentne i nawet delikatne w swej ironji historii kryminalne. Jest to opowieść więcej od tamtych zawikłana i mniej prawdopodobna, ale autor zachował w stosunku do swoich bohaterów ton ironiczny, odróżniający go od tępych fabrykantów sensacji w rodzaju Wallace’a. W dodatku rzecz dzieje się w Gdańsku i zawiąza o sopocka jaskinię gry, więc już samem tłem zaciekawia. Ale dzieje Filipa Collin stoją wyżej jako pewnego swoistego rodzaju dobry gatunek popularnej literatury. (in)

PIERWSZY ZBIOREK JULJANA EJSMONDA

Za pierwszą książkę zgasłego tragicznie Juljana Ejsmonda uważano zbiorek p. t. „Bajki i prawdy” wydany w r. 1912. Na podstawie ustnej relacji poety i ja również to powtórzyłem, kreśląc sylwetkę Ejsmonda w „Tęczy”. Jest to błąd, który winienem odwołać. Zadebiutował Ejsmond już w r. 1909, jako uczeń VII kl. gimnazjum. Pierwszy tomik jego poezji, wydany nakładem rodziców 17-letniego poety, nosił bezpretensjonalną nazwę „Wiersze”, mieścił zaś na 46-ciu stronicach trzydzieści utworów różnej treści.

Najdawniejsze naszą datę 1903. Jućle przeszedł był wtedy do drugiej gimnazjalnej i właśnie tracił ostatnie mleczne zęby. Odbiło się to na treści utworów, która jest mocno — zębata. W jednym z nich opowiada Ejsmond o nieposłusznym zrebiciu, które wilcy „doszczętnie spożyli”; drugiego utworu już sam tytuł (rymowany!) brzmi wymownie:

Jak smutne przechodzi dzieje
słoń, kiedy mu ząb spróchnieje.

Ponieważ nie każdy zna te dzieje słoniowe, więc warto je pokrótce opowiedzieć: Gdy słoniu boląły zęby, poradziła mu mysz, żeby poszedł do dentysty.

Słoń mądrej rady słucha i rzecze do myśzy:
„Idę do fortepianu dostarczy klawiszy”
Lecz gdy wszedł do dentysty, ten pełen
szczeroci
Tak mu powie: „Choć lubię miewać liczy-
nych gości,
Lecz (wybacz mój pacjencie!) nie takiej
wielkości!”

Widzimy jak wczesnie tkwił w Ejsmondzie materiał na bajkopisarza. Bajek jest jeszcze kilka w tym zbioriku. Jedna zgoła nowożytna — o aeroplanie i ptakach; dwie zaś są parodią starego Ezopa. Znana bajka o żabie co chciała dorównać krowie, nie kończy się tragicznym „nawaleniem kichy” (rupto corpore), owszem ma happy end: owa krowa dzięki czarom przemieniła się w bożą krowkę, wobec czego żaba ją przerasta... i to znacznie. „Happy end” ma też bajka o lisie i winogronach: „Woń czarowna z wina wieje, zefir lekki dmie, ale lis winogron nie je, w duchu się z Ezopa śmieje, do kurników mknie...”

A był już młody Ejsmond i wielkim miłośnikiem przyrody. Radował się wiosną, wczuwał się w smętek zimy, żalił się z jesienią. Kochał nietyko różę, ale i osty i kākole; współczuł roślinom więzionym w wazonach i ogrodach przez „egoiste”-człowieka. Zwierzęta i rośliny były mu rodzajem.

Ale są w tym młodocianym zbioriku i tony, które już później powtórzyć się nie miały w twórczości Ejsmonda, jak opracowania różnych dawnych podań: o Twardowskim, rycerzach tatrzańskich, o Lelum i Polelum. Patronuje tym utworom Kaz. Tetmajer a zwłaszcza Słowacki, któremu w stulecie urodzin poświęcił Ejsmond wiersz pochwalny. Nie powtórzyły się też nigdy u niego tony „Hymnu nienawiści” — rzuconego wrogom pod wrażeniem wieści o rugach pruskich. Cały zbiorek kończy się nutą chrześcijańskiego przebaczenia i litości. Ta religijna nuta nieraz odzywała się i później u autora „Antyfony barw”.

Forma jest już stosunkowo bardzo wyrobiona; gdzieniegdzie tylko trafiają się wyrażenia lub właściwości stylistyczne zalatujące „sztubą” („gały” w znaczn. „oczu”, rym „telum”) i „coelum” — do „Polelum” — ślad wokabularza łacińskiego!). Wierszowanie jest dość urozmaicone; są jambiczne wierszki à la Tetmajerowskie, są triolety, oktawy, sonety. W późniejszych poezjach Ejsmond już te rodzaje zwrotek porzucił, wracając czasami tylko do sonetu. Warto wreszcie zwrócić uwagę na legendę o tle staroindyjskim p. t. „Matariswan”, gdzie Ejsmond wprowadza pewną odmianę heksametru (z dopuszczalnym przedtaktem), którą poczytuje się niesłusznie za innowację, wprowadzoną przez późniejszego tłumacza „Odyssey” (1923). J. Wittlina.

Józef Birkenmajer.

Warszawa.

Książki nadesłane

Leo Belmont: „Pomiędzy sądem a sumieniem”. Powieść kryminalna. Warszawa. „Renaissance - Universum”.

Z POMORZA I MORZA

Z OBRAD TORUŃSKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

Toruń, 28 października.

Zwyczajne posiedzenie Wydziału historyczno - archeologicznego Towarzystwa Naukowego w Toruniu przyniosło na wstępie referat, który kierownik wojewódzkiego Oddziału Kultury p. G. Chmarzyński wygłosił o najnowszych pracach konserwatorskich na terenie Pomorza. Referent omówił rejestrację, inwentaryzację, ochronę i konserwację zabytków sztuki i budownictwa na Pomorzu. Wydostają się przy tem na światło dzienne liczne, niezadko wysokiej wartości zabytki średniowiecznej plastyki, nieznane dotychczasowym badaczom sztuki pomorskiej.

Ks. Alf. Mańkowski mówił o „chorągwiach żalobnych jako epitafjach w kościołach pomorskich”. Zwyczaj zawieszania w kościołach chorągwi żalobnych rozpowszechnił się na Pomorzu najprawdopodobniej już z początkiem XVI-go stulecia i utrzymał się przez wiek XVII-ty, zaś w Prusach Wschodnich przetrwał nawet do XVIII wieku. Źródła wspominają o kilkunastu chorągwiach - epitafjach przeważnie jedwabnych, nieraz bogato haftowanych srebrem lub złotem i opatrzonej malowanym portretem zmarłego i herbami rodziny, z napisami (epitafjami) polskimi lub łacińskimi, a nawet niemieckimi (w Prusach Wschodnich). Z tych ciekawych zabytków zachowała się tylko jedna - dyna chorągiew wojewody Jana Działyńskiego w kościele parafjalnym w Nowem mieście.

Na zakończenie p. Janusz Staszewski z Poznania przedstawił pokrótce stan źródeł archiwalnych do dziejów Pomorza w czasach Księstwa Warszawskiego. Ich część chronologicznie najwcześniejsza, mianowicie „militaria” z czasów walk Dąbrowskiego i jego marszu na Gdańsk (rozkazy, raporty, urzędowe opisy walk, korespondencja Dąbrowskiego itp.) znajdują się w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego. Natomiast akta dotyczące administracji, szkolnictwa i wojskowości z czasów organizacji Pomorza, wcielonego do Prefektury Bydgoskiej i dokumenty do dziejów organizacji gwardji narodowych są rozproszone i mieszczą się częściowo w Archiwum Państwowym w Poznaniu (Akta Prefektury Bydgoskiej), częściowo zaś w Archiwum Głównym w Warszawie.

Po posiedzeniu naukowym, zakończonym ożywioną dyskusją nad referatami, odbyło się posiedzenie zarządu, na którym rozważano m. in. ogłoszenie w najbliższym tomie „Fontes” źródeł do dziejów Pomorza w epoce Księstwa Warszawskiego.

Adam Münnich.

„ENCYKLOPEDIA MORSKA”

Morze polskie, rozwój polskiego wybrzeża, rozbudowa Gdyni i naszej floty handlowej i wojennej — oto kompleks zjawisk, wruszeń, przeżyć, zainteresowań, który coraz to silniej zraza się ze świadomością i życiem naszego ogółu. Po wiekowym zaniedbaniu morza i spraw jego staramy się dziś gorączkowo, pod naciskiem okoliczności, pod grozą ponownej utraty najcenniejszego skrawka polskiej ziemi — odrobić wszystkie zaległości w tej dziedzinie, wderujemy wszystkie siły na nasze wybrzeże, aby na własne oczy stwierdzić, jak to rośnie w oczach benjaminek dzisiejszej Polski — port w Gdyni. Uczymy się morza na gw.łt. Mimo wszystko jednak „kompleks morza” nie wrósł jeszcze w naszą zbiorowość tak głęboko jak w inne narody nad brzegiem Bałtyku mieszkające. Stąd też „propaganda morska” jest jedną z najważniejszych akcji, jakie dziś należy u nas prowadzić. Szeroki oddech morza powinien u nas wszystko przeniknąć, morze powinno się stać ulubionym tematem rozmów, odczytów, motywem modnym w sztuce, w literaturze. Nauka o polskim morzu powinna zajmować poważnie miejsce w szkole przy nauce geografii, historii, literatury. Skoro pokolenie urodzone w niewoli z trudem do myślenia morskiemi kategorjami się nagina i od ziemi, od stałego ładu oderwać się nie umie na szerokie roztoce wód, to trzeba tam porywać młodzież jaknajczęściej i przy każdej okazji.

Doskonałem wprowadzeniem w „kompleks morski” jest świetnie po-

myślana i bardzo starannie wykonana „kronika o polskim morzu”, wydana przez tygodnik „Polska Gospodarcza” pod protektoratem Min. Przemysłu i Handlu jako duży, pięknie wydany, bogato ilustrowany tom prac, rozpraw i artykułów poświęconych polskiemu morzu i wybrzeżu (Warszawa 1930, stron około 500). Jest to do pewnego stopnia nasza „encyklopedia morska” na małą skalę, opracowana przez długi szereg specjalistów informujących zwięźle, jasno i umiejętnie o tem wszystkim, co się do morza polskiego odnosi a przede wszystkim o dziesięcioletniej pracy polskiej około rozwoju naszego wybrzeża i zamorskiego handlu. Obok przeważającego materiału ekonomicznego jest też materiał historyczno-geograficzny i kulturalny, jest obraz walk naszych o morze od czasów piastowskich aż do chwili współczesnej, jest stwierdzenie wiekowej pracy kultury polskiej na naszym Pomorzu. Po słowie wstępnym redaktora wydawnictwa p. Cz. Pechego następuje art. min. Kwiatkowskiego napisany pod hasłem „Trzymajmy się morza!”, prof. Siedlecki pisze o „Wpływie morza na psychikę narodową”, prof. Tymieniecki przedstawia „Dzieje walk o dostęp do morza”, dyr. Czołowski pisze o „Dawnem żeglarstwie polskim”, ks. Glemma o dziejach kościoła na Pomorzu, prof. Frankowski o kulturze ludu pomorskiego, dr. Stelmachowska o jego zwyczajach a prof. Rudnicki o języku, ks. Makowskiej o sztuce na Pomorzu, podpisany o motywie morza w poezji polskiej, następuje szereg doskonałych informujących artykułów o naszej marynarce wojennej, o porcie gdyńskim i gdańskim, eksporcie i imporcie morskim itd. Kończą całość cenne uwagi prof. Pawłowskiego „O stanie i potrzebie badań nad wybrzeżem i morzem polskim”, dyr. Borowicka (Naukowa obrona Pomorza a Instytut Bałtycki), H. Tetziłaffa (Propaganda morza w Polsce) i zadziwiająco bogata „Polska Bibliografia Morska”, opracowana przez dyr. Wierczyńskiego, obejmująca 24 stron bitygo, drobno-

go druku. Księga ta przynosi inicjatorom i redakcji prawdziwy zaszczyt. Powinna się ona znaleźć w każdym domu a przede wszystkim w każdej szkole i bibliotece. Udział poznańskich pracowników naukowych w jej przygotowaniu jest bardzo poważny (Tymieniecki, Frankowski, Stelmachowska, Rudnicki, R. Pollak, Pawłowski, Wierczyński).

Dr. Roman Pollak.

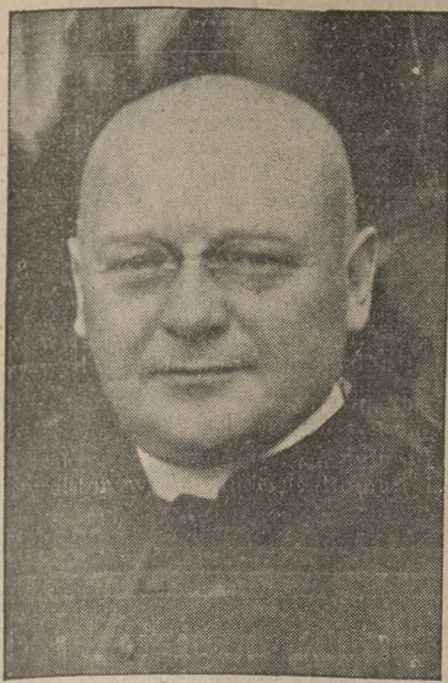
Poznań.

Ilustrowany dwutygodnik regionalny dla młodzieży „od naszego morza” przynosi w ostatnich zeszytach za październik ciekawe wiadomości o Gdyni mieście i Gdyni porcie. Są one włożone w usta „wędrowca”, a jego „gawędy” są bogato ilustrowane i opatrzone mapą Gdyni. O morzu polskim i Gdańsku w literaturze polskiej pisze Rajmund Bergiel. A obok bajek pomorskich, podawanych dotychczas, znajdujemy „obrazki morskie z Ewangelji św.”. Jako pierwszy z nich mamy „cudowny połów”. Bieżąca kronika morska jest prowadzona w formie objaśnień przy odpowiednich fotografiach. (J. St.)

Pisma nadesłane

„Ziemia”. Nr. 20. Treść: A. Karczewski: „Zmierzch gotyku”. — M. Szachówna: „Turystyka na M. W. K. i T. w Poznaniu”. — K. Kazowski: „Sasanki gór Świętokrzyskich”. — Kronika. — Wiadomości bieżące. „Sztuki Piękne”. Numer 9 (VI-go Rocznika) za wrzesień 1930 roku pod redakcją prof. Władysława Jarockiego. Treść numeru: „Uwagi na temat XVII Biennale (XVII Międzynarodowa Wystawa Sztuk Pięknych w Wenecji)” — napisał Mieczysław Treter. — Kronika Artystyczna. Numer zdobi 24 ilustracji w tekście oraz 1 rotogravura wielobarwna: Kazimierza Siuchalskiego karton witrażowy dla kościoła parafjalnego w Tarnopolu (temp.). „Filomata”. Nr. 19. Treść: Dedio St.: „Na Krekie”. — Sadowska St.: „Ceny żywności w starożytności”. — Majewski K. W.: „Taniec grecki II”. — Auerbach M.: „Z techniki starożytnych Greków”. Bibliografia. — Własne drogi. — Satura Lanx. „Polska Gazeta Introligatorów”. Nr. 10. Treść: „Gdyby książki mówiły...” — Esha: „Konserwowanie i restaurowanie starych ksiąg”. — „Złocenie artystyczne o praw całościowych”. — „Katalog druków „Tekstura słownika”. — „Katalog druków polskich XVI wieku biblioteki kapitulnej w Gnieźnie”. — Przemysł kartoniarstwa i w Gnieźnie”. — „Guma arabska”. — Z historii afiszu teatralnego. — Poznańska Izba Rzemieślnicza. — Koniec prawa wyjątkowego. — Kronika. — Rozmaite.

Ks. prob. Putz
radcą duchownym

J. Em. ks. Kardynał-Prymas zamianował proboszcza parafji św. Wojciecha w Poznaniu ks. N. Putza radcą duchownym. Nominacja ta wywołała ogólne zadowolenie. Ks. Putz należy do najwięcej cenionych kapłanów-obywateli Wielkopolski. Już jako wikariusz działał w Szamotułach i dalekim zasięgu okolicy we wszystkich niemal dziedzinach.

Do roku 1920 pracował w parafjach wiejskich. Poczem objął parafję Najsw. Serca P. Jezusa w Bydgoszczy. Wszędzie podnosił poziom życia parafjalnego, nie usuwając się od pracy obywatelskiej. W odpolszczeniu Bydgoszczy brał wielki udział. W r. 1925 powierzył ks. Kardynał-Prymas Dalbor ks. Putzowi parafję św. Wojciecha w Poznaniu, gdzie znalazł się w swoim żywiole. Energiczny, wytrwały a w stosunku z ludźmi pogodny i ujmujący oddaje się przedewszystkiem umiłowanej parafji, pracy organizacyjnej zwłaszcza nad młodzieżą. W pięciu latach odnowił salę parafjalną, wystawił dwa nowe ogniska dla młodzieży męskiej i żeńskiej. Przedewszystkiem jednak należy podkreślić w dziedzinie duszpasterskiej dwie strony pracy ks. radcy. Specjalnością jego jest duszpasterstwo dzieci i wyjście ze sfery teorii w sprawie budowania nowych kościołów. Utworzył bowiem dwie nowe parafje: na Winiarach i Solachu, gdzie pobudował nowy b. piękny kościół, rozumiejąc, że kwestja tworzenia nowych parafji należy do najpilniejszych.

Ks. Putz cieszy się miłością parafjan i mirem u całego obywatelstwa. Był radnym miasta w Bydgoszczy. W Poznaniu również został wybrany do parlamentu miasta. Zaszczyców nie szuka i nie pragnie, może aż zbyt skromny w ocenianiu swoich zalet i zasług. Bez przesady można twierdzić, że dowód uznania, dany ks. Putzowi przez N. Zwierzchnika duchownego, jest miły całej Wielkopolsce. Szczególnie zaś duchowieństwo przyjęło nominację z serdeczną radością. Rzadko kto bowiem cieszy się taką sympatią u swoich kolegów, jak ks. prob. Putz.

Ks. radcy przesyłamy b. szczerze serdeczne życzenia, wypowiadając życzenie, aby Opatrzność darzyła go jak najdłuższą energją i zdrowiem i radością życia.

Ad multos annos!

Zjazd Starszych Cechów Piekarskich w Poznaniu

Staraniem Związku Cechów Piekarskich w Poznaniu odbył się wczoraj w lokalu p. Jarockiego doroczny zjazd starszych, zarządów wymienionego zawodu, oraz nadzwyczajny zjazd delegatów cechów piekarskich z całej Wielkopolski. Na ważny ten zjazd, dotyczący zawodu, przybyli delegaci, reprezentujący 33 cechy.

Po zagajeniu obrad przez przewodniczącego, przystąpiono do składania życzeń. M. in. złożył je radca Gluck, który poruszył przytem stan gospodarczy piekarstwa, imieniem Centralnego Związku w Warszawie przemawiał syndyk p. Zabęski, oraz prezes Związku pomorskiego i wielu innych.

Po ogłoszonym referacie o wychowaniu uczni, sprawach uczniowskich i szkole dokształcającej, uchwalono następującą rezolucję:

„Zebrani domagają się zmiany art. 155 prawa przemysłowego w równobrzmienu z art. 118, jaki się odnosi do

kupców i przemysłowców, oraz ustalenia wieku, do którego terminator musi uczęszczać do szkoły dokształcającej z postanowieniem, że przekroczenie ograniczonego wieku przed ukończeniem terminu zwalnia terminatora od przedłożenia świadectwa uczęszczenia do publicznej szkoły dokształcającej.

Dalej domagają się zebrani w rezolucji ustawowego unormowania ilości godzin tygodniowych, obowiązujących dla uczni rzemieślniczych w szkołach dokształcających, oraz przestrzegania tegoż czasu ze strony władz szkolnych

Pozałem rezolucja domaga się podniesienia poziomu publicznych, zawodowych szkół dokształcających przez dobór odpowiednich wykładowców, jako też przeszkolenie nauczycieli tych szkół, subwencjonowanie cechów, zajmujących się organizowaniem wykładów fachowych i kursów zawodowych tak dla uczni, jak i dla czeladzi.

W końcu domagają się zebrani, aby zawodowe szkoły dokształcające podlegały bezpośrednio Min. Przemysłu i Handlu, jak wreszcie zniesienia ograniczeń swobody kursowania czeladzi piekarskiej, która istnieje tak w b. Kongresówce, jak i w Małopolsce. Rezolucję tę zebrani przyjęli.

Następnie p. Zabęski referował kwestję kalkulacji i komisji cennikowych. W najbliższym już czasie ustanowiona będzie specjalna komisja dla normalizacji i wypieku maki. Również i tu przyjęto odpowiednią rezolucję.

Referat o bezwzględnie ściąganiu i egzekucjach za podatki i świadczenia socjalne, które niszczą i tak już zrujnowane warsztaty piekarskie, wygłosił p. Hojka. Podnosi on, że pobieranie podatków od obrotów w wysokości 2 procent było zupełnie niesłuszne. Także i podatki dochodowe pozostawiają wiele do życzenia. Niemniej rujnują piekarzy wygórowane świadczenia socjalne.

Referowano też sprawę sanitarnych rewizyj piekarń. Jest to „supergorliwość“, tem więcej, gdy pozostawia się na uboczu skandaliczne nieraz stosunki na rynkach i siejące wstręt niektóre sklepy kolonialne.

Dyskusja pod adresem władz, urzędów podatkowych itp. była bardzo żywiołowa i namiętna. Padały głosy, jak „zamknąć piekarnie, gdyby władze nie uwzględniły słusznych żądań piekarzy“, ogólnie żalono się na straszne stosunki, które podkopują byt zawodu piekarskiego.

W końcu rozdano dyplomy, przyznane na ostatnim sejmiku zasłużonym członkom związku, jak pp.: Hojce, A. Burzyńskiemu, Matuszewskiemu i Walenciakowi.

W komunikatach podano, że od 1 bm. obowiązuje 3 i pół letni termin nauki. Poruszono też sprawę kasy pomocy i śmierci itd.

Po wnioskach i wolnych głosach zamknięto 4-godzinne obrady. (z)

Ciekawy proces

W ubiegłym tygodniu toczyła się najpierw przed sądem powiatowym w Wągrowcu a potem w Gnieźnie niezwykle ciekawa rozprawa. Oskarżonym był jeden z najpopularniejszych lekarzy w Wągrowcu i okolicy, p. dr. Kuliński. Złożony przeciwko niemu akt oskarżenia składał się z dwu części. Pierwsza dotyczyła zarzutu nieuczciwej gry w karty. Mianowicie p. dr. Kuliński, grając w pewnym towarzystwie w pokera, dobrał sobie kartę w sposób niedozwolony i w ten sposób wygrał stawkę, czem wyrządził szkodę współgrającym. Druga część aktu oskarżenia zarzucała p. dr. Kulińskiemu, jako lekarzowi Kasy chorych, chęć przysporzenia sobie korzyści materialnych drogą likwidacji pieniędzy za wyjazdy i konsultacje, których w rzeczywistości nie było. Akt oskarżenia kwalifikował te przewinienia jako występki z paragrafów 274 i 263 k. k.

W pierwszym dniu rozprawy oskarżony złożył bardzo obszerne zeznanie, kategorycznie zaprzeczając wszystkim zarzutom. Odnośnie do zarzutu nieuczciwej gry w pokera, oświadczył, co następuje: Dnia 4 marca 1925 r. grał w karty w towarzystwie dyr. gimnazjum Schlingera i p. Modrzejewskiego, przyczem doszło do nieporozumienia i grę musiano przerwać. W dwa lata później oskarżony dowiedział się na pogrzebie śp. Przybyszewskiego, iż z tytułu wspomnianej gry czyni mu się jakieś zarzuty. Po pewnym czasie sprawa ta znalazła się na posiedzeniu Koła Zw. Oficerów Rezerwy, w którego zarządzie zasiadał również p. dr. Kuliński. Tam postawiono oskarżonemu pewne warunki, których jednak nie przyjął. Zgodził się tylko na jedno żądanie, a mianowicie, iż więcej grać

w karty nie będzie. Tą zgodą bynajmniej jednak nie chciał dać do zrozumienia, że czuje się winnym; przeciwnie, była mu ona na rękę, gdyż zawsze go ogrywano. Ponadto p. dr. Kuliński złożył przesurę wymienionego Koła. Dr. Kuliński zaprzeczył również wszystkim zarzutom, jakoby bezprawnie likwidował honorarja za wyjazdy i konsultacje.

W toku rozprawy najważniejszy świadek dyr. gimn. p. Schlingler zeznał, iż w kole oficerów rezerwy odbył się sąd honorowy, wyrokiem którego dr. Kuliński zobowiązał się nie grać w karty przez pół roku. Oprócz tego świadek stwierdził pod przysięgą, że oskarżony popełniał w czasie gry oszustwa. W wypadku objętym oskarżeniem, dr. Kuliński przy rozdawaniu kart wyciągnął ze spodu „króla“, czem przechylił szanse na swoją stronę. Ruch ten wykonał tak nieudolnie, że wszyscy grający mogli go dobrze zauważyć.

Dalszy ciąg rozprawy odbył się w Gnieźnie. Prokurator domagał się dla oskarżonego łącznie 3 lat więzienia z zastosowaniem amnestji. Dnia 22 bm. zapadł wyrok, mocą którego oskarżony dr. Kuliński został uznany winnym o bu występków. Za nieuczciwą grę w karty zasądzono go na 6 miesięcy więzienia, a z drugiej części oskarżenia na 9 miesięcy więzienia. Po uwzględnieniu amnestji sąd zmniejszył mu karę do 6 miesięcy.

Oskarżony wniósł apelację. (tr)

„Bracia sjamscy“

Ciekawę szczegóły z życia prawdziwych „blizniąt sjamskich“ podaje syn jednego z nich, Amerykanin Patrick Henry Bunker, dziś 80-letni starzec, zamieszkały w Kansas. „Sjamscy bracia“ Ing i Czang urodzili się w pobliżu Bangoko w Sjamie w 1811 roku. Gdy mieli lat osiemnaście, ujrzał ich pewien kapitan amerykańskiego okrętu i postanowił wyzyskać dziwaczne zjawisko anatomiczne, dzięki któremu dwaj bracia bliźnięta zostali skuci na całe życie wspólnym organizmem. Obaj mieli połączone naczylnia krwionośne — gdy jeden zapadał na jakąś chorobę, chorował oczywiście i drugi. Żyli dość długo, gdyż do roku 1874. Obwożono ich po całej Ameryce i Europie, demonstrowano, jako „ósmy cud świata“, ostatecznie bracia sjamscy dorobili się znacznej fortuny. Wówczas postanowili ożenić się. Pobrał się z dwoma siostrami, ślub nastąpił jednego dnia. Bracia nabyli dwie farmy, położone jedna obok drugiej; aby przebywać na „ionie rodziny“ dzielili swą obecność: 3 dni w tygodniu przebywali w domu Inga, trzy dni — w domu Czanga. Rodzinę mieli liczną: pierwszemu żona podarowała 10 dzieci, drugiemu — dziewięcioro.

Bracia żyli stale w zgodzie, nigdy się nie sprzecali; starali się nie przeszkadzać sobie nawzajem. Gorzej było z namiętnością, do kart. Ing mógł dniem i nocą grać w pokera, gdy Czang nienawidził kart. To też niechętnie przesiadywał przy zielonym stoliku, częstokroć zaś zmuszał brata do przerwania gry i udania się na spoczynek.

Przygoda samotnej lotniczki w Pustyni

Konkurentka Amy Johnson. — Nieszczęśliwy lot. — Sama w pustyni. — Flirt z bandytami. — Budzik ratuje lotniczkę.

Śladami słynnej obecnie Amy Johnson poszła inna angielska lotniczka pani Bruce, wyruszywszy 25 września pokryjomu z lotniska w Heston na Daleki Wschód.

Pani Bruce nie miała jednak tego szczęścia, co Amy Johnson. Po wystartowaniu w Buszirme samolot jej począł źle funkcjonować, wreszcie, walcząc bezskutecznie z piaszczystą burzą w pustyni Beludżystanu (między Persją a Indjami), lotniczka zmuszona była wylądować w miejscowości Kuh-I-Nabarak, w odległości 40 mil od Dżasku. Skrzydła samolotu wryły się w złoże miękkiego piasku, aparat „stał się deba“ na śmiegle, pani Bruce ledwo uszedłszy z życiem, zmuszona była lądować, gdzie Bóg dał. Lecz najgorsze chwile nie minęły. Widok spadającego samolotu ścignął na miejsce lądowania tłumy dzikich beludżów. Samotna, bezbronna kobieta wśród dzikich tubylców! — sytuacja była nie do pozazdroszczenia. W telegraficznym swym raporcie pani Bruce opisuje scenę „powitania“ dzikusów.

„Otoczyli oni ciasnym kołem samolot i zaczęli tańczyć, spoglądając na mnie nieprzyjaźnie i wymachując kijami. Udawałam, że nie żywię żadnej obawy, uśmiechałam się do nich, ścisiskałam dłoń dzikusów, — w ten sposób udało mi się ich rozbroić. Aby pozyskać ich sympatię, poczęłam tańczyć i śpiewać, czemu beludżowie przyglądali się z wielkim zainteresowaniem. Następnie bawiliam śmiełszkie dzieci, które się do mnie zbliżyły. Tak trwało kilka godzin, aż wreszcie przekonałam się, że mi już nic nie grozi. Złazszy bawili dzikusów dzwonek mego budzika, toteż musiałam go ciągle nakręcać, i dzwonić nieustannie. Wódz beludżów Szah-morad-bin-Salla odtańczył jakiś taniec wojenny, zapraszając mnie gestami do wzięcia udziału w tanach. Oczywiście, nie czekałam na powtórne zaproszenie.“

Następnego ranka lotniczka skreśliła kilka słów na kartce, prosząc gościnnego

wodza (oczywiście na migi) o przesłanie swej kartki do miasta Dżosk. Wystanec wyruszył natychmiast z Kuh-I-Nabarak. Dwaj wędrujący bandyci, których nie mało jest na drogach karawanowych Beludżystanu, dowiedziawszy się o tem, że na pustyni „spadła z nieba“ biała kobieta, pospieszili do miejsca lądowania samolotu. Gdy ujrzano rozbójników, zbliżających się na osiach, beludżowie, którzy sami się obawiali wszechmocnych bandytów, zaproponowali angielsce ukrycie się w kabine samolotu. Pani Bruce przeżyła kilka bardzo niepokojących chwil. Wreszcie zdecydowała się i podeszła do nadjeżdżających rozbójników z uprzejmym uśmiechem i wyciągniętą dłonią. Uzbrojeni w noże i karabiny, bandyci uszanowali odwagę lotniczki: odrzucili przez przygotowane sztylety i powitali gościa „z nieba“. Z wielkim zainteresowaniem oglądali oni aparat samolotu i — rzecz dziwna — nie przywłaszczyli sobie żadnego przedmiotu. Dzwonek budzika przypadł im również do gustu, dzwonił więc bez przerwy. Tak nawiazana została „przyjaźń“ z rabusiami pustyni.

Na trzeci dzień nadeszła pomoc z Dżasku. Samolot wydobyto z piasku, zreperowano i pani Bruce, serdecznie żegnana przez tłumy dzikich beludżów, opuściła miejsce „wej przymusowej gościny.“

Podsluchana rozmowa małżeńska

Przed kilku dniami żona wróciła do domu z paką jedwabiu.

— Widzę że masz zamiar mieszkanie nasze przybrać na sposób chiński — zauważyłem.

Żona popatrzyła na mnie rozczarowana. — Chcę sobie sprawić skromną suknie wieczorową.

— Skromną?

— Naturalnie, że skromną. Usiadłem z przerażenia. Po chwili odezwałem się nieśmiało: — A ja myślałem, że na suknie wieczorową chciałaś użyć ową chustę jedwabną, którą odziedzyczyliśmy po ciocie?

Żona była zgorzozna. Miała minę wodza, który się zawiódł na swem wojsku.

— Ależ, kochanie, — zawołała, — ten zamiar miałam przed dwoma laty! Obecnie nosi się długie suknie.

— Co ty mówisz, długie suknie? A nie dawno dopiero oświadczyłaś, że krótka suknie to namacalny dowód kobiety postępowej! Tak, tak, przypominam to sobie doskonale. A „źródło nowej kultury niewieściej“, — dodałaś nawet. Pamiętasz? Oświadczyłaś, że „długie suknie należą do panoptikum“...

Żona popatrzyła na mnie jak — jak — lepiej zatrzęsam to dla siebie. Dość, że skreśliłem się w sobie.

Żona, nie zważając na mnie, biedaka, rozwinęła następnie pakę jedwabiu, który pokrył stół, trzy krzesła i kilka metrów kwadratowych podłogi. — „Kobieta powraca, po krótkiej epoce dążenia do męskości, do kobiecości. Odnajduje siebie i jawnie przyznaje się do swej plci“, — oświadczyła mi żona sentencjonalnie.

— Wspaniale — rzekłem, — dosłownie to samo wyczytałem w jednym z ostatnich przeglądów mój. Masz na prawdę zdumiewającą pamięć.

— Drwij sobie, ile zechcesz, a jednak musisz przyznać, że długa suknie podnosi kobiecość i...

— I dotyka podłogi.

— Nie przerywaj mi! Podkreśla kobiecość, dodaje powagi macierzyństwu.

— Patrzcie, patrzcie, nigdy nie posadzałbym fabrykantów jedwabi o tyle delikatności uczucia.

— Fabrykantów jedwabi?! Chyba nie przypuszczasz, abyśmy, kobiety postępowe, pozwoliły narzucać sobie modę spekulacji kupieckiej fabrykantów?!

— A właśnie, że przypuszczam.

— Ach, jesteś ignorantem, i nie masz zrozumienia dla wyższych rzeczy —

— Dla wyższych rachunków, chciałaś pewnie powiedzieć.

— Właśnie, właśnie. Byłabym zapomniata. Rachunek przyślą ci jutro. Powiedzialem w składzie, że pieniądze wpłynęły na konto czekowe. Będzie ci wygodniej.

I żona zarzuciła mi ręce na szyję. W takiej sytuacji, gdzie człekowi grozi uduślenie, może tylko kiwać milcząc, jak głowa murzyna na antycznej skarbonce.

— Ale moja suknie będzie czarująca, skromna, ale czarująca!

Poczem oplotła mnie jeszcze silniej ramionami i szeptała mi czule do ucha — a przy sposobności dostanę elegancką suknie, z ładnym, małym trenem.

Głowa murzyna kiwała...

Wuka.

Amator podróży bez bilet pod wagonem

W rządzie amatorów bez biletu, na gapę, wybił się na pierwsze miejsce M. Ristic, mieszkaniec Belgradu, którego opanowała chęćka odbycia podróży do Paryża i zapisania się do Legji Cudzoziemskiej. Ulokował się on na osi pod wagonem pociągu Belgrad — Paryż i zajeżdżał w ten sposób szczęśliwie do celu podróży. Do Legji nie przyjęto go jednak. Zdecydował zatem wrócić do domu. Ale przez pomyłkę ulokował się pod wagonem pociągu idącego z Paryża do Rzymu zamiast do Belgradu. W Rzymie przyłapano na dworcu oryginalnego pasażera i aresztowano. Bądź co bądź podróż nie kosztowała Ristic'a ani grosza i dostarczyła mu sporo emocyj.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

„Bibuła” czerwonych spółdzielców

Wpadła nam w ręce broszurka, za-tytułowana „Na nowe tory”, wydana ostatnio przez Związek Spółdzielni Spożyczców Rzeczypospolitej w Warszawie. Jest ona przeznaczona dla szerokiego mas ludowych, jako materiał propagandowy, jako „bibuła” mająca służyć rozpowszechnieniu idei spółdzielczej.

Pisaliśmy niedawno temu o niezdrowych objawach specjalnego gatunku propagandy „czerwonych” kooperatyw. Wówczas to występowały przeciwko rozwieszaniu afiszów „Spółem”, podjudzających przeciwko bankom i handlowi, a popularyzowanych szczególnie w kantynach wojskowych. Dziś podamy próbkę drukowanego słowa, jakim przemawiają do ludności owi „czerwoni spółdzielcy” warszawscy, będący — jak wiadomo — pupilami „sanacji”.

Rzecz dzieje się w wagonie kolejowym. Siedzą przy sobie żołnierz, robotnik, chłop wiejski, jakaś dziewczyna, milczący inteligent i — postać główna — kooperatysta. On to rej wodzi.

— Dumni jesteście, że w zgiełku świata, głośząc ryki nienawiści i waik wzajemnych — rozbrzmiewa nasze hasło wspólne: „Zgoda buduje!”

— Zgoda? Z kim — huknął groźnie robotnicarz.

— Z kim zgoda — kiedy wokół, jak stado głodnych wron, czyha na naszą pracę i na nasz plon przemózna zgraja pasorzytów: różnych bankierów, przedsiębiorców, hurtowników, „usłużnych” kupców i sklepikarzy, — szubrawców dobrotliwych, co „za gotówkę i na raty” — gotowi są zawsze zedrzeć z nas skórę, oszukać, wykorzystać każdy kłopot, każde nieszczęście, a przede wszystkim naszą nieświadomość, głupotę, bezradność i tę wieczną biedę — która, jak wierny pies, leży wciąż u progu chłopskiej chaty i robotniczej izby.

— Z kimże to zgodę ma zawierać chłop i robotnik? Komuż to rękę podać z głęboką wiarą i zaufaniem, że nie zdradzi, nie oszuka i do budowy szczęścia i dobrobytu wszystkich zgodnie przystąpi?

Jużci nie z kupcami, pośrednikami i sklepikarzami musi być zgoda, ale przeciw nim — rzekł spółdzielca.

Z nimi trzeba walczyć, przed nimi trzeba się bronić, drapieżne pazury im obciąć...

— Ba, wtrącił chłop — ale jak to zrobić? Bogaci oni są — pieniądze mają i dobra rozmaite. A wy powiadacie — przeciw nim iść — pazury drapieżne obciąć — ale jak? Kłonicą też nie idzie.

— Albo oni to zmuszają kogo kłonicą, aby im korzec żyta sprzedać, czy parę butów kupić? Sami do nich idziemy, — odezwiała się kobieta.

— No to co zrobić? powtórzył chłop.

— Co zrobić? — zaczął znów kooperatysta. — Własne hurtownie i sklepy zakładacie! We własnych spółdzielniach tylko kupować, do własnych kas oszczędności grosz składać...

Takim oto językiem przemawiają do nas warszawscy „czerwoni spółdzielcy”. Nam, Wielkopolanom język ten jest obcy, bo nasze spółdzielnie, posiadając ideę spółdzielczą, w jedynie słusznej interpretacji chrześcijańskiej, miały dolewać oleju do „walki klas”, miały jątrzyć i judzić, hasła spółdzielczemu „Zgoda buduje” czynem służyć i służyć.

Jak widzimy, inaczej hasło to pojmują kooperatysty czerwoni. U nich, od kooperatywy do komuny, krok mały. O tem pamiętać należy, jak również o tem, że ten właśnie ruch jest „oczkiem w głowie”, „sanacją”.

Krótkie informacje gospodarcze

— Kartel żelazny odbywa narady nad możliwością zniesienia cen żelaza. Krają pogłoski, że zapadnie decyzja o niższych cenach najbardziej używanych gatunków żelaza o 5 proc. i blachy o 7 1/2 proc.

— Warszawska hurtownia drożdży obniżyła ostatnio cenę drożdży z 4,20 na 3,10 zł. za kg.

— Na ostatnim zebraniu akcjonariuszów Zwywieckiej Fabryki Papieru S. A. zebrani uchwalili zmienić dotychczasowe brzmienie nazwy firmy na: Zwywiecka Fabryka „Solali” S. A. w Zywcu.

— Z powodu dalszego odpływu złota zamierza Bank Rzeszy wstrzymać w najbliższym czasie sprzedaż dewiz,

Ponad głową handlu

Nie trzeba chyba nikomu specjalnie przypominać ani podkreślać tragedji, będącej udziałem struktury gospodarczej Polski przedrozbiorowej. Wystarczy tylko napomknąć, że niezrozumienie w porę istoty i zadania handlu, zarówno lądowego, a tembardziej morskowego, było tem wszechmocnym spodem, które złączyło w jeden łańcuch wszystkie ogniwa usterek gospodarczych Rzeczypospolitej.

Nieszczęścia polityczne Polski miały jeden jedyny jaśniejszy przeblisk w postaci otrzeźwienia gospodarczego, kierującego w stronę lekceważonego, żeby nie powiedzieć — pogardzanego handlu — wszystkie teższe umysły, które doświadczyły dla kariery politycznej znalazły dla siebie zamknięty. I jeżeli nie zdołano wytworzyć w okresie zaborów typu potężnych dynastji kupieckich, znanych na zachodzie Europy, a zwłaszcza w Anglii, to kłosać można, było te braki na karb przeszłości, często nie do zwalczania, rzucających w interesie własnym przez rządy zaborców.

W każdym jednak razie, ciężki a długi okres niewoli dał możność przeorania psychiki społeczeństwa polskiego tak gruntownie, że zdawaćby się mogło, że już nietylko na jawną niechęć, ale nawet na słabe jej reminiscencje miejsca w Polsce odrodzonej niema.

Wiemy, że rzeczywistość powiedziała co innego.

Pamiętamy pierwsze kroki rządów socjalistycznych w 1918 roku, które „gniew ludu” skierowały przedewszystkiem w stronę kupiectwa, jako „oczywiście” głównego winowajcy wszelkich usterek aprowizacyjnych. Cokolwiek o tem ujęciu problemu dałoby się powiedzieć, jednemu nie można odmówić racji, że postępowanie zwolenników ideologii Marxa było w każdym calu konsekwentne z całością kształtem jego nauki.

Zachodzą jednak niekiedy wypadki, które dowodzą, że zadawnionej niechęci do Kupiectwa ulegają w Polsce środowiska całkiem umiarkowane, dla których proces rozwoju gospodarczego Europy i Ameryki powinien być miarodajną lekcją stosunków w kraju. Że jest jednak niestety inaczej, na to jaśkrawym przykładem jest niedawno wydana odezwa do konsumentów przez Wielkopolską Izbę Rolniczą.

Izba Rolnicza nawołuje w niej najprościej w świecie do bojkotu świata kupieckiego przez szerokie rzesze konsumentów. „Chcąc spopularyzować spożycie... artykułów”, czytamy w niej, „postanowiła Wielkopolska Izba Rolnicza z jednej strony dla dobra produ-

centów, z drugiej strony dla dobra konsumentów, zorganizować (?) dostawę tych produktów po niższych cenach”.

„Zorganizować” na własną rękę, to znaczy wyłączyć kupiectwo. W imię jakiej idei? W imię sprzedaży po cenach niższych. Cel bardzo wzniosły, z punktu humanitarnego i bardzo rozumny z punktu widzenia handlowego, ale stanowisko Izby niepokojąco zbiega się ze stanowiskiem socjalistycznym o podrażnieniu cen sprzedawczych przez handel i o zbyteczności handlu, jako kosztownego pośrednika w procesie wymiany dóbr.

Projektowana przez Izbę organizacja dostaw polegać ma na stworzeniu w różnych instytucjach rodzaju agend, do których Izba miałaby kierować producentów. Odezwa podkreśla przytem, że pośrednictwo jej byłoby zupełnie bezpłatne, co ma, zdaniem Izby wpływać na obniżkę cen.

Twórcy wspomnianego komunikatu mają widocznie bardzo korzystne wyobrażenia o dochodach polskiego kupiectwa, bo o nie wszak tylko chodzi. Koszty dostaw i podatki pozostaną i tak niezmiennymi; więc tylko te dochody...

Alle powstaje pytanie, czy ów urzędnik danej instytucji, który według projektu ma zająć się rozdziałem przydzielonych towarów, ma robić to bezpłatnie? O tem nie tylko można i należy wątpić, ale trzeba unikać, bo kto w dziedzinie handlowej nie chce zarabiać oficjalnie, ten napewno szykuje sobie dochody nielegalne. A więc — zamiast kupca-fachowca, urzędnik-dyletant.

Kult niekompetencji zaczyna zataczać nowe szersze kręgi. Ale jak każdy kij ma dwa końce, tak każda sprawa — dwa wyjścia. Czy rolnictwo nie czułoby się pokrzywdzone w swych prawach uczestnika procesu wytwórczego, gdyby kupiectwo, gwoli obniżeniu cen, a więc równej dbałości o klienta, wystąpiło z kategorycznym protestem przeciwko dom ochronnym, naprzykład na tłuszczu, lub premjom na cukier, co przyczyniłoby się do znacznego obniżenia cen. Tam — producent i konsument; tu — pośrednik i konsument. W jednym i drugim wypadku, szczerze czy nie szczerze, dobro konsumenta jest respektowane, a niema wszak żadnych podstaw, żeby przyznawać wyższość gospodarza producentom nad kupiectwem.

Idea odezwy skazana jest w zarodku na niepowodzenie, jako sprzeczna z rozwojem gospodarczym. Szkada tylko, że jej pojawienie znów stwarza przepaść między klasami gospodarczymi.

Tadeusz Kozłowski.

Zamach na handel solą

Od dłuższego czasu jesteśmy świadkami szkodliwej działalności monopół państwowych, które niejednokrotnie wbrew wszelkiej logice, usuwają od handlu żywiół kupiecki, zajmujący się od lat handlem wyrobami objętymi obecnie monopolem.

Działalność ta z tak wielkim zapalem prowadzona przez monopole tytuniowy i spirytusowy ledwo została, cokolwiek pohamowana, gdy oto ministerjum skarbu wystąpiło z projektem zlikwidowania hurtowego handlu solą, prowadzonego w drodze uzyskanej koncesji przez hurtowników kolonialnych, a wprowadzenie w ich miejsce większej ilości osławionych „wolnych składów soli”.

Zrozumiałem jest, że z tego rodzaju posunięciem nie wiąże się żadna idea gospodarcza, lecz wyłącznie tylko dążenie do zupełnego zmonopolizowania sprzedaży drogą stworzenia oddzielnych monopolów hurtowni.

Nie pisząc już o tem, że pomysł utworzenia koncesjonowanych wolnych składów naraża monopol solny na poważne ryzyko i poważne koszty administracyjne oraz konieczność płacenia wyższych rabatów, zwrócić należy przedewszystkiem uwagę na to, że demokratyzowane wolne składy praktycznie biorąc, nie przyczynią się absolutnie do zwiększenia konsumpcji, a więc osiągną rezultaty przeciwne zamierzeniom monopolu.

Związek Hurtowników Kolonialnych w Poznaniu rozpatrzywszy projektowane reformy, zasadniczo z radością przyjął dążenie monopolu do wyeliminowania 3-ciego zbędnego ogniwa pośrednictwa, narzuconego w swoim czasie przez monopol solny w postaci wprowadzonych wolnych składów. Jednakże Związek uważa, że należy w pierwszej linii zlikwidować zbędne wolne składy, które niepotrzebnie obniżają rentowność monopolu solnego, utrzymać natomiast z potrzebnej celowości zmianami koncesjonowaną sprzedaż hurtową przez hurtowników, która szła bez zarzutu z koniecznym przedewszystkiem usunięciem rejonowania działalności handlowej hurtowni, oraz powiększenia rabatów do tej wysokości, którąby zapewniła pokrycie kosztów własnych.

Wł. S.

Horoskopy produkcji trzody w Niemczech

Niemiecki instytut dla badania konjunktury w rolnictwie ogłosił niedawno prawdopodobny przebieg warunków zbytu dla trzody chlewnej. Ponieważ wnioski tego instytutu mogą mieć zastosowanie do wszystkich krajów, produkujących nierogaciznę na większą skalę, przytaczamy je w streszczeniu.

Otóż według przewidywań niemieckiego instytutu, którego oceny rynku i prognozy dotychczas okazały się bardzo trafne, w połowie jesieni znacznie wzrastać silnie podaź trzody, a równocześnie rozpocznie się gwałtowny spadek cen, postępujący z miesiąca na miesiąc i kończący się katastrofalną derutą na wiosnę 1931 r., zwłaszcza, że nie można przewidywać, aby do tego czasu zwiększyła się siła nabywcza konsumentów, a tem samem popyt.

W takich warunkach wspomniany instytut zaleca, aby producenci nie przetrzymywali długo i nie karmili zbyt intensywnie swych świń, lecz aby rzucali je na rynek jako lekki materiał mięsny, gdyż w ten sposób przy niższej wadze poszczególnych sztuk pozbędą się większej ilości pogłowa i to w ilości obecnie bardziej poszukiwanej; wreszcie przyspieszył się okres zbytu, przesuwać go na miesiąc styczeń i luty, w których popyt jest większy, a natomiast uniknie sprzedaży w najmniej konjunkturalnych miesiącach, jakimi są marzec i kwiecień.

Małe prosięta należy raczej sprzedawać, natomiast nie zostawiać ich na opas. Nie należy sprowadzać pasz zagranicznych, gdyż zapasy środków państwowych własnej produkcji są w bież. roku wystarczające.

Za nakaz chwili uważa dalej instytut, aby rolnicy wstrzymali się od stanowienia macior, aby w ten sposób ograniczyć pogłowie trzody i nie zwiększać ilości prosiąt, których cena będzie niższa. (la)

KRONIKA GOSPODARCZA

Z KRAJU

(k) Posiedzenie Związku Izb przem. - handlowych. W dn. 27. bm. odbyło się w siedzibie Izby przem. - handlowej w Warszawie posiedzenie Związku Izb w sprawie zamierzonego koncesjonowania przedsiębiorstw autobusowych. W wyniku zjazdu został włączony prezydium rady ministrów oraz wszystkim zainteresowanym ministrowi obszerny memoriał wraz z referatem, ilustrującym stan komunikacji i odnośne ustawodawstwo w Polsce i zagranicą.

(k) Wkłady i kredyty krótkoterminowe. Na dzień 30. 6. 1930 r. ogólna suma wkładów wynosiła w Polsce 2907,6 milj. zł, z czego na banki akc. przypada 972,6 milj. zł, kasy oszczędności 552,2 milj. zł, na P. K. O. 402,1 milj. zł, na spółdzielnie kredytowe 339,6 milj. zł, na Bank Gospodarstwa Krajowego 277,8 milj. zł, na Bank Polski 125,7 milj. zł, na P. Bank Rolny 90,5 milj. zł, oddziały zagranicznych banków 75,6 milj. zł i na banki komunalne 67,1 milj. zł. W porównaniu z początkiem roku wzrosły wkłady o ca. 225 milj. zł, gdyż na dzień 31 grudnia 1929 r. suma ogólna wkładów wynosiła 2683,9 milj. zł. Ubytek wkładów wykazują Bank Polski i oddziały banków zagranicznych, natomiast znaczny wzrost widać w spółdzielniach kredytowych i w kasach oszczędności. Kredyty krótkoterminowe przedstawiają się następująco: na dzień 30. 6. rb. suma ogólna wynosiła ponad 3 600 milj. zł; z czego na Bank Polski przypada 654,4, Bank Gospodarstwa Krajowego 289,4 milj. zł, na P. Bank Rolny 557,1 milj. zł, banki komunalne 46,5 milj. zł, banki akcyjne 1333,6 milj. zł, oddziały banków zagranicznych 196,5 milj. zł, P. K. O. 27,4 milj. zł i spółdzielnie 592,7 milj. zł. (la)

Z ZAGRANICZY

(z) Sowiety wobec zarządzeń antydumpingowych. Rada komisarzy ludowych zwróciła się do komisarjatu handlu z

wezwaniami, aby ten przedsięwziął wobec państw, które stosują środki antydumpingowe do towarów sowieckich, następujące zarządzenia: 1. przerwać lub ograniczyć do minimum zakupy w tych krajach, 2. zaprzestać z korzystania z usług statków tych krajów, 3. ograniczyć tranzyt towarów przez te kraje, 4. unikać korzystania z usług portów.

(z) Traktat handlowy węgiersko-turecki. Zawarta w maju rb. umowa handlowa węgiersko-turecka weszła w życie z 12. bm. Traktat oparty jest na klauzuli największego uprzywilejowania. Między innymi Turcja otrzymała cło ulgowe na przywóz niektórych gatunków rodziny w wysokości 12 koron złotych za 100 kg. oraz zobowiązanie węgierskiego monopolu tytoniowego do nabywania w Turcji 500 000 kg. tytoniu rocznie. Najważniejszą zdobyczą Węgier jest cło ulgowe (33 1/2 proc.) na przywóz salami do Turcji.

Premjowanie książeczek P. K. O.

W Pocztowej Kasie Oszczędności w Warszawie odbyło się w dniu 25. bm. 7-me zrzędu losowanie książeczek na premjowane wkłady oszczędnościowe serji 2-giej. Premje w wysokości zł. 1.000 — padły na następujące numery książeczek: 50 002 50 572 50 993 50 999 51 537 51 598 51 781 51 896 52 960 53 187 53 501 53 948 54 919 56 057 56 982 58 112 58 134 59 824 60 627 60 851 60 919 61 106 61 193 62 995 63 276 63 785 64 522 64 571 64 576 66 207 66 447 68 441 68 825 69 816 69 854 70 394 70 666 70 674 71 230 71 269 71 273 71 781 71 920 71 996 72 372 72 542 72 698 72 928 73 174 73 225 73 231 73 232 73 383 73 568 73 862 74 329 74 733 75 498 76 177 76 225 76 334 76 673 77 966 78 030 78 403 78 590 78 909 79 314 79 362 79 664 79 756 79 777 79 874 80 639 80 970 81 183 81 674 81 693 82 165 82 785 82 823 82 838 83 137 83 428 83 941 84 033 84 094 84 493 84 632 84 837 84 993 85 195 85 277 85 363 85 578 85 616 86 140 86 312 86 352 86 410 87 339 88 517 88 579 88 634 88 779 88 917 88 930 89 163 90 406 92 272 92 856 93 018 94 057 94 221 95 263 95 278 95 520 95 594 81 530.

RADJO

Programy radiofoniczne:

Czwartek, dnia 30 października 1930. Poznań (335 m) godz. 7.00 gimnastyka poranna; godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 12.35 koncert dla młodzieży szkolnej (transmisja z Filharm. Warszawskiej); g. 14.00 komunikaty PAT, notowania giełdy pien.; godz. 17.45 koncert popołudniowy z Warszawy; godz. 19.00 kwestje gospodarcze (wygl. red. Roman Fengler); godz. 19.15 do 19.30 kurs elem. języka ang.; godzina 19.30 rolnicza skrzynka radiowa; godzina 19.45 odczyt p. t. „O przeszkodach radiowych z ilustr. dźwiękową”; godz. 20.00 dialogi humorystyczne (wygl. pp. Wojciechowska i Noskowski (art. T. P.)); godzina 20.30 koncert solistów. Wykonawcy: prof. Zdzisław Jahnke (skrzypce), prof. Zygmunt Lisicki (fortepian); godz. 21.30 słuchowisko p. t. „Sygnał z Marsa” Jerzego Brauna w radiofonizacji Weronicy (transmisja z Warszawy); godz. 22.15 sygnał czasu, komunikaty PAT, sportowe i policyjne.

Katowice (409 m) godz. 12.10 koncert gramofonowy; godz. 12.35 koncert szkolny z Filharmonii Warszawskiej; godz. 16.10 koncert gramofonowy; godz. 17.45 koncert popularny z udziałem Tria Polskiego Radja w Katowicach; godz. 20.30 transmisja z Warszawy; godz. 23.00 retransmisja ze stacji zagranicznych ewentualnie muzyka lekka.

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 „Kącik dla kobiet”; godz. 12.35 koncert szkolny z Filharm. Warszawskiej. W programie muzyka polska; godz. 16.15 muzyka gramofonowa; godz. 17.45 koncert popołudniowy solistów; godz. 19.10 giełda rolnicza; godz. 20.30 koncert muzyki lekkiej; godz. 22.15 recital skrzypcowy Lili Hakowskiej; godz. 23.00 muzyka taneczna z Gastronomii.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— Stow. Polskiej Młodzieży Katol. p. w. św. Kazimierza (Jeżyce). Zebranie plenarne odbędzie się dnia 29 bm. o godz.

Kamienica piętrowa

(13 pokoi i 2 kuchnie) w centrum miasta (Woj. Poznański) przy głównej ulicy, z 3 piętrowym masywnym śpiężem, korzystnie do nabycia. Wpłata 8 10000 zł. Obiekt nadaje się do wszelkich przedsiębiorstw. Zgłoszenia przyjmuje Bank Ludowy w Wileńcu n./Not. zw 26140

nie 20 na salce parafjalnej. Na porządku obrad wykład ks. patrona o św. Augustynie.

— Tow. Przemysłowców, Wilda. Msza św. za zmarłych członków naszego towarzystwa odbędzie się w sobotę 1 listopada o godzinie 9 w kościele Zmartwychwstania Pańskiego. Uprasza się o jaknajliczniejszy udział w zbiórce o godz. 8.30 przed lokalem posiedzeń. Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek 4 listopada o godzinie 19.

SKRZYNKĄ DO LISTÓW

— R. M. Tabela wylosowanych do amortyzacji w dniu 1 bm. seryj oraz pre-

Obrazy Witold Leworski, i oprawa obrazów tylko **Wrocławska 36.** Pw 6061-48,129

AMAT płatki mydlane

są o połowę tanższe ale tak samo dobre jak wszystkie inne zagraniczne płatki mydlane

zw 5522

Na sezon zimowy

nadeszły w wielkim wyborze **pończochy damskie wełniane, sportowe, męskie, pończoszki dla młodzieży oraz trykotaje. — Wielki wybór rękawiczek!**

do 1874

„WIWA“

Specjalny magazyn pończoch i trykotaży **Plac Wolności 14.**

mij do obligacyj 4 proc. Prem. Poż. Inwest. (ciagnienie V) ukazała się jako dodatek do nr. 247 „Monitora Polskiego”. Jest zbyt obszerna i nie możemy dlatego przedrukować jej w całości. Ogłosiliśmy jedynie wygrane ponad 250 zł. Prosimy

podać nam numery swych obligacyj, a odpowiemy na tem miejscu, czy zostały wylosowane względnie czy wygrały. (OK) — **Pnieły F. B.** Nadaje się tylko do piątych ogłoszeń. (K)

Prosimy zawsze wyraźnie żądać

MAGGI ego **kostki buljonowe**

dw 1924

Ofiary na Pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu do kasy komitetu wpłacono do dnia 25. 10. 1930.

111	Modlewska, Poznań	10,—	Kosmann, Poznań z podz.	F. Buczkowski, Poznań	15,—
	E. K. z podz. za odebr.		za odebr. łaski z prośbą	J. Kamiński, Poznań	10,—
	łaski	25,—	o dalsze	L. Grabowska, Kielce	15,—
	W. Z. s prośbą o dalszą		L. Wawrzyński, Poznań	Niziołekiewicz, Gniezków	10,—
	budowę	5,—	Kancelaria Par. Farnej:	J. Ignaszak, Poznań	10,—
	Cz. Wawrzyński, Naclaw	5,—	A. Zawadzka	X. Dz. Haase, Kicin, of.	20,—
	N. N., Kielczewo	5,—	N. N.	St. W. z Gdyni	5,—
	M. Trafankowski, za odebr.		J. Bak	N. N.	5,—
	łaski z prośbą o dalsze	2,—	Rodzina K.	H. Mrozkawickowa, Boja-	
	A. Kasprzak	10,—	N. N.	nowo	3,—
	H. Godlewska	10,—	M. Durzyńska	J. i M. Raczak, Borek	3,—
	Włodarczyk	5,—	N. N.	K. Matuszakowie, Poznań	21,75
	A. G. z podz. za odebrane		2 rodziny z podz. za odebr.	A. Burczyński, Jutrosin	5,—
	łaski	2,—	łaski	W. Tomaszczak, Goluchowo	10,—
	S. W. na pewną intencję	5,—	W. Pawelkiewicz	F. Wąlkowski, Swarzędz	3,—
	Olg. i L. Przyłuczcy	2,—	A. Gramlewiczowa	N. W. Pobiedziska o wys.	
	Zamiast kwiatów w dniu		P. Świtalska	prośby	10,—
	ślubu p. Dr. Dyllińskiej z		N. N.	L. Cantek, Radoski na	
	p. Rekt. W. Gorgelew-		N. N.	pewną intencję	10,—
	skim składu dawne gro-		N. N.	A. Moskowa, Wyrzysk	10,—
	no naucz. XIII szkoły		T. D.	A. Jerzykiewicz, Kościan	50,—
	powozach w Poznaniu	30,—	N. N.	H. Muszyńska, Poznań,	
	N. N., Mosina	5,—	K. K., 8 rata	zebrane z okazji srebr-	
	B. Maładuski	3,—		godów małżeńskich K.	
	Wielki grzesznik	20,—	Razem zł.	Grodzkiej w Kościanie	20,00
	W. Zawarska, Jaraczewo	10,—		Apt. Fr. Kowalczyk,	
	Parafia Bożego Ciała:		J. Skrzyniarzówna, Radom	Raszków	5,—
	H. Dolińska	10,—	H. Kato, Raniszów	J. Schmidt, Lwówek	5,—
	S. N.	20,—	M. Szemiołowa, Ilask	F. Wawrzyński, Purgalki	1,—
	W. K.	5,—	A. Nowicka, Katowice	Apt. K. Drawski, Poznań	3,—
	Z. Kozłowska	5,—	St. sierż. W. Frankowski	M. Łuczkiwicz, Poznań	
	IX. Okręg Opiekunicy w		Lublin z podz. za odebr.	z gorącą prośbą o zdro-	
	miejsce wieńca na trum.		łaski	wie i błogosławieństwo	20,—
	sp. Kornelia Buchholza	41,—	P. Wieczorkiewicz, Strzelno	B. Smorawski, Oborniki	5,—
	Razem zł.	78,—	St. Małczewski, Nakoło	A. Smorawska, Oborniki	5,—
			Adm. „Dzwonu Niedziel-	T. Poznaniówna, Oborniki	5,—
			nego”, Kraków	M. Grzybowska, Oborniki	3,—
			X. F. Błażejewski, Ino-	H. Skąpska	3,—
			wrocław	St. Prawdkiwiczówna,	
	J. Skotnicka, Lwów	5,—	Sz. Wiliński, Inowrocław	Gorzyczki	10,—
	K. Martyniak, Poznań	5,—	X. S. Żaluska, Gruszczyce	L. Maza, Oborniki	5,—
	M. Medyńska, Poznań	5,—	W. Dabińska, Gostyń		

Konto P. K. O. 207 470. — Sekretarjat Al. Marcinkowskiego 21.

Wezoraj w nocy o godz. 11,30 zasnął w Bogu, opatrzony św. Sakramentami, ś. p.

ks. radca jubilat Feliks Laudowicz

54-letni proboszcz parafji kwileckiej, asesor I dekanatu w 86 roku życia.

Eksportacja do kościoła parafjalnego odbędzie się w czwartek, dnia 30 bm. o godz. 4 po połud. Nazajutrz o godz. 10 rano nabożeństwo żałobne i pogrzeb. Czeigodnych Konfratrów proszę o modlitwę dla duszy zasłużonego wielce kapłana - obywatela.

Ks. Roman Panewicz dziekan wronecki.

Chrzypsko Wielkie, 29 października 1930 r. dw 1932

Podziękowanie.

Wielebnemu Duchowieństwu, Magistratowi i Radzie Miejskiej, Urzędnikom miejskim, Wydziałowi Powiatowemu, Kołu Miast Wielkopolski, Stowarzyszeniu Burmistrzów na Wielkopolskę, Komunalnemu Bankowi Kredytowemu w Poznaniu, Sejmikowi Wojewódzkim w Poznaniu, Dowodztwu 56 p. p. Wlkp., Nauczycielstwu i Szkołom, wszystkim Towarzystwom świeckim i kościelnym, oraz wszystkim współczującym w głębokim naszym smutku po stracie ukochanego naszego Zmarłego, ś. p. dw 1930

Józefa Klemczaka

burmistrza miasta Krotoszyna

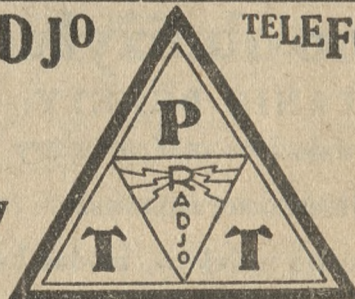
składamy nasze serdeczne

Bóg zapłać!

Żona i rodzina.

RADJO TELEFONY

aparaty
głośniki
przybory

wszelkich
systemów

Poznańskie Towarzystwo Telefonów
Centrala: Poznań, ul. Piekary 16/17 (Apollo), tel. 24-80.
Filia: Bydgoszcz, Jagiellońska 67/68, tel. 733.

dw 4902-33-46

Dnia 28 października zasnął w Panu opatrzony św. Sakramentami, ś. p.

ks. radca Feliks Laudowicz

proboszcz parafji kwileckiej

w 86 roku życia.

W Zmarłym straciła rodzina nasza najlepszego przyjaciela, którego pamięć zachowamy na zawsze.

Dobiesławowie Kwileccy.

Kwilecz, 29 października 1930 r. dw 1931

Obszerne ubikacje

nadające się na magazyny przy pryncypalnej ulicy zaraz do wynajęcia. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zw 26258

W dniu 28 października 1930 r., zasnął w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz najukochańszy ojciec, syn, brat, szwagier, stryj i wuj, ś. p.

Stefan Serdecki

przeżywszy lat 58. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 1 listopada o godz. 14,30 z domu żałoby przy ul. Ogrodowej 5, na cmentarz świętomarciański przy ul. Bukowskiej. Msza św. żałobna w poniedziałek, dnia 3 listopada o godz. 9 w kościele św. Marcina.

W ciężkim smutku pogrążeni
żona z dziećmi i rodzina.

Poznań, Kościan, Kostrzyn, Września, Śrem, Leszno.

dw 1933

Najstarszy Zakład Pogrzebowy P. Piasecki, Poznań, ul. Klasztorna 14. Telefon 27-69.

We wtorek, 28 października 1930 r., o godz. 2,50 rano, zasnęła w Panu na wieki, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona, nasza najlepsza i najtroskliwsza nigdy niezapomniana matka, nasza najukochańsza siostra, ś. p.

z Fliegerów Marja Siuchnińska

przeżywszy lat 62. Msza św. za spokój duszy Drogiej Zmarłej odbędzie się w piątek, 31 października o godz. 8, pogrzeb w sobotę 1 listopada o godz. 15,30 z domu żałoby na cmentarz parafialny, o czym donoszą wszystkim Krewnym i Znajomym

zw 26 255

w ciężkim smutku pogrążeni
mąż, synowie, siostry i brat.

Buk, Poznań, Koronowo, Środa, Zbąszyń, Pniewy.

We wtorek, dnia 28 października 1930 r., po długich i ciężkich cierpieniach zasnął w Bogu, ś. p.

Jan Nowakowski

wójt obw. Mrocza

Członek Zarządu i współzałożyciel Rolnika w Mroczy
Prezes Kółka Rolniczego w Mroczy

przeżywszy lat 55.

Pogrzeb odbędzie się w czwartek o godz. 3 po poł. z domu żałoby.

dw 1926

Rada Nadzorcza i Zarząd Rolnika w Mroczy Spółdz. Roln.-Handl.

KALAMAJSKI

mocno obniżył ceny!

TANIE BERETY:

damskie i dziecięce modne kolory . 3⁵⁰

damskie włóczkowe, najnowsze . . . 3⁷⁵

czeskie, czysto wełniane, modne kol. 6⁵⁰

żynilkowe, najnowsze wzory . . . 7⁵⁰

Żynilka w kłębkach do wyrobu beretów, — kłębek zł 1⁵⁰

Przy zakupie włóczki lub żynilki uczy się na życzenie klientelę bezpłatnie robienia beretów.

Pw 405/14-43, 118/9

SANATORJUM „SANATO“

Dra ALEKSIEWICZA

w IWONICZU — Podkarpacie. zw 4466

Leczenie chorób kości, stawów. — Gruźlica kostna i gruźlica. — Cały rok otwarte. Żądać prospekt.

Ubezpieczeniowiec

dokładnie obeznany z działami osobowymi: życiowy, odpowiedzialność cywilna, nieszczęśliwe wypadki, auto-casco itd. zaraz lub później na dogodnych warunkach na samodzielne stanowisko wewnętrzne **poszukiwany**. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 26 262

Parkietówki

potrzebne od 1. 11. 30
Oferty Kurjer Pozn.
pod dw 1899

Technik

maszynowy, absolwent Państw. Wyższej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki, **poszukuje** posady. Zgłoszenia do Kurjera pod zw 26265

Kto pożyczycy

5 do 10 tysięcy złotych młodemu, pracowitemu i trzeźwemu rolnikowi właścicielowi folwarku 400 morgowego? Zgłoszenia proszę pod zw 26266 do eksp. Kurjera Poznańskiego.

Zaznaczam, że magazyn firmy

Fr. Grześkowiak
dawn. Żydowska 1.

Skład garderoby męskiej i chłopięcej mieści się teraz tylko przy ul.

Wrocławskiej 10/11
narożnik Gołębiej.

Raglany ubrania i spodnie w wielkim wyborze po znanych niskich cenach.

OKUCIA

budowl. i meblowe
Gwoździe, druty
śruby, nity
narzędzia

poleca

A. Koszewski

Poznań
Stary Rynek 61
Hurt. Detal.

Pw 5978-42, 149

Dzierżawa

1400 mg. na Pomorzu ziemi pszenno-buraczanej, 3 klm. od kolei. budynki masywne. inwentarz żywy i martwy kompletny, żniwa pełne. **Do objęcia potrzeba około 250 tys.** Zgłosz. do Kurjera Poznańskiego pod zw 26246

ROTOR

Przemysł Samochodowy

Kap. remont. samochodów.
Naprawa oświetlenia:
DELCO - REMY - SCINTILLA
Akumulatory PETA
Ładownia akumulatorów.

ul. Dąbrowskiego 78a
telefon 68-65.

zw 26 276

Gospodarstwo

bez długów, w powiecie chodzieskim dla ważnych powodów natychmiast korzystnie **do sprzedania**. Wpłaty do 100000 zł. Prócz tego, duży dwupiętrowy dom z 10 morgowym ogrodem i 10 morgową torfową łąką. Ostatnie nadaje się bardzo dla emerytowanych oficerów i t. p. Cena 35000 zł. Bliższych informacji udziela:

Feliks Radola

Rogoźno (Wkp.), Czarnkowska 163
zw 26259

Poszukujemy ucznia

możliwie z ukończoną szkołą handlową

Karolewski & Placiński,
Poznań, Stary Rynek 6
rw 12125

Wyciąć!

Szczęście i dobrobyt przez LOSY I. kl. 22 Polskiej Państwowej Loterii Klasowej

Główna wygrana: **1 000 000 zł**

oprócz tego 23 premii i wygranych po zł 400 000, 200 000, 100 000, 75 000 itd., ogólnie 105 000 wygranych na

32 000 000 zł

Ciągnięcie już dnia 18 i 20 listopada 1930.

1/4 losu 10,—

1/2 losu 20,—

1/1 losu 40,—

Kolektury moje — dzięki wyjątkowemu szczęściu — cieszą się w całej Polsce nadzwyczajnym powodzeniem, więc kup natychmiast los szczęścia do I. klasy 22 Polskiej Państw. Lot. Klas. w najszczęśliwszej kolekturze

nw 4611

Juljana Langera, Poznań, Centrala: Wielka 5. Oddział: Fredry 3.

Telefon 16-37.

P. K. O. 212 475.

Warszawa, Dworzec główny. Gdynia, Staromiejska. Zamówienia załatwia się odwrotną pocztą.

W tem miejscu wyciąć:

Zamówienie.

Niniejszem zamawiam do I. kl. 22 Polsk. Lot. Państw.

1/4 los. po 10,— zł

1/2 los. po 20,— zł

1/1 los. po 40,— zł

Należytość uiszczę natychmiast po otrzymaniu losów blankietem nadawczym P. K. O. 212 475 przez firmę załączonym.

Imię i nazwisko: _____

Dokładny adres: _____

Wyciąć!

Restauracja i Śniadalnica

„Pod ORŁEM“

Telefon 40-15 POZNAŃ Fredry 12

Tel. 40-15 Fredry 12

Tel. 40-15 Fredry 12

Niniejszem mam zaszczyt W. P. uprzejmie zawiadomić o udzieleniu mi koncesji na wyszynk wszelkich trunków alkoholowych, z której to okazji urządzam w czwartek, dnia 30. X. 1930 r.

Wieprzobicie

na które bardzo uprzejmie zapraszam **GOSPODARZ.**

RESTAURACJA CECHOWA

ulica Sew. Mielżyńskiego 23.

W czwartek, dnia 30 października

mięso z kotła

i kiszki własnego wyrobu.

Pw 6066-44.47

Wojciech Piaskowski z Poznania, ul. Wrocławska 13, wniósł o pozbawienie mocy listu hipotecznego dla pożyczki zapisanej w księdze wieczystej Winjary tom V lwh. 112 w dziale III pod lb. 4, na rzecz Krajowego Ubezpieczenia na życie w Poznaniu. Posiadaczka listu wzywa się, aby się zgłosił w podpiśnianym Sądzie, pokój 69, najpóźniej w dniu 13 lutego 1931 r. godz. 12 i przedłożył list, gdyż w przeciwnym wypadku list zostanie pozbawiony mocy. Poznań, dnia 22 października 1930 roku. **Sąd Powiatowy.** nw 4 640

Poważna Spółka Akcyjna zajmująca się ratną sprzedażą artykułów potrzebnych w każdym gospodarstwie domowym, pragnie oddać

PRZEDSTAWICIELSTWO

na Woj. Poznańskie i Pomorskie. Pierwszeństwo mają firmy mogące złożyć gwarancję i mające już zorganizowanych agentów. Piśmienne oferty do „PAR“, Katowice, Dyrekcyjna 10 pod „Wues“, Pw 6049-71.261

W mieście Witkowie, powiatu gnieźnieńskiego wakuje posada

burmistrza

Uposażenie w/g grupy IX. ustawy o uposażeniu urzędników państwowych oraz odpowiedni dodatek reprezentacyjny. Poza tem mieszkanie służbowe wraz z ogrodem.

Zgłoszenia z życiorysem i odpisami świadectw oraz z podaniem referencji nadesłać należy do dnia 15 listopada b. r.

Podania nieuwzględnione zostaną bez odpowiedzi.

Magistrat miasta Witkowa.

dw 1870

Do **Banku Ludowego w Zaniemysłu** Spółdzielni Kredytowej z nieogr. odp. poszukujemy

drugiego członka Zarządu

Pierwszeństwo mają siły fachowe, mogące się wykazać dłuższą praktyką w spółdzielczości oraz bankowości i dysponujące możliwymi kaucjami.

Zgłoszenia z wyczerpującym życiorysem i z podaniem wysokości wymaganej pensji oraz referencji uprasza się nadesłać na ręce prezesa Rady Nadzorczej p. Józefa Głowackiego w Poznaniu, ul. Kanałowa 8, II. zw 26.257

W postępowaniu upadłościowym nad majątkiem kupca **LEONA LIGEZYŃSKIEGO** w Poznaniu, 2 Na 1/30, ma być dokonany końcowy podział masy.

Stan masy rozporządzalnej do podziału wynosi **5.694,17 zł.** Poprzednio wypłacono już wierzytelności uprzywilejowane węd. § 61 liczb 1 Ord. Upad. **zł 418,42.**

Obecnie zamierza się uwzględnić:
Wierzytelności uprzywilejow. w/g § 61 l. 2 O. U. **285,44**
Wierzytelności nieuprzywilej. w/g § 61 l. 6 O. U. **15.037,66**
15.323,10

Wykaz uwzględnionych wierzytelności jest wyłożony dla wglądu zainteresowanych w sekretariacie Sądu Powiatowego w Poznaniu (pokój nr. 23). Pw 6068-57.477
Poznań, dnia 29 października 1930 r.
T. Szymt, zarządca masy upadłościowej.

KONKURS

Wydział Powiatowy w Szubinie zakupił dla szpitala powiatowego

jeden dywan

przed otwarcie w kaplicy w wielkości 300x196 cm. Oferty z ilustracjami do wyboru należy skierować do Wydziału Powiatowego w Szubinie w terminie do 10 listopada r. b. — Zapłata nastąpi gotówką.
Szubin, dnia 25 października 1930 r.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta Powiatowy (—) Schmidt.

Wdowa Władysława Gmurowska z Piątkowa, Lech Gmurowski z Murwaniej Gośliny i Halina Melerska z Obornik, zast. przez adwokatów Dr. Prądzińskiego i Echausta w Poznaniu, wniosli o pozbawienie mocy 5 weksli osobistych, wystawionych w dniu 14 marca 1928 r. przez Piotra i Jana Stodółków z Płomian, na zlecenie własne. Posiadaczka weksła wzywa się, aby się zgłosił w tutejszym Sądzie, pokój 69, najpóźniej w terminie w dniu 7 stycznia 1931 r., godz. 12, i okazał weksle Sądowi, gdyż w przeciwnym wypadku weksle zostaną pozbawione mocy prawnej.
Poznań, dnia 17 października 1930 r. Sąd Powiatowy.
nw 4641

Miód
z pasieki własnej, pod gwarancją prawdziwy pszczołny, czysty i naturalny, wysyła franko z opakowaniem:
5 kg zł 19,50
10 " " 38,00
Posyłki za zaliczeniem o zł 1,— drożej. Pw 6089-1441
Pasieka Braci Kulmatyckich
Horodyszcze
poczta Kozłów k/Tarnopola

OBIADY
treść we w bardzo przystępnej cenie wydaje
Nowy Rynek 14-15
parter, lewo.

Zwyczajne Walne Zebranie **DRUKARNI POLSKIEJ S. A.** w Poznaniu odbędzie się (zgodnie zawiadomieniem, zamieszczonym w numerze 239 „Monitora Polskiego“ z dnia 15 b. m.) dnia 4 listopada r. b. o godzinie 12-ej w lokalu Spółki.

UCEWAŁA. Postępowanie upadłościowe względem majątku kupca protokółowanego Franciszka Gniatczyka ze Środy znosi się na wniosek upadłego dłużnika, albowiem wszyscy uczestniczący wierzyciele zgodzili się na zastanowienie postępowania. Sąd Powiatowy w Środzie. Dnia 8. X. 1930 roku. nw 4645

PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona w Ostrowie i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Ostrowa karta 19 na imię kupca Waclawa Poucha w Ostrowie, zostanie w drodze egzekucji celem zniesienia wspólności dnia 3-go stycznia 1931 r., o godz. 10 przed połudn. wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 24. Nieruchomość powyższa obejmuje dom mieszkalny z lewym skrzydłem bocznym i podwórzem, o powierzchni 5 arów 90 m². Numer matrykuły podatku gruntowego 201, Nr. 18 księgi podatku budynkowego. Roczna wartość użytkowa domu mieszkalnego 11.740 mk., 312 mk. roczna kwota podatku domowego. Wziankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 15 września 1930 r. Ostrow, dnia 3 października 1930 r. Sąd Powiatowy. nw 4644

PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona w Smardowie i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Smardów wyk. 24, na imię Albina Królka i żony jego Wiktorji ur. Kamińskiej jako współwłaścicieli na podstawie ogólnej wspólności majątkowej zostanie w drodze egzekucji dnia 10 stycznia 1931 r., o godz. 10 przed połudn. wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 24. Powyższa nieruchomość składa się z roli, lasu, domu mieszkalnego z podwórzem i ogrodem domowym, z chlewa ze stodołą, piwnicą i szopą o łącznej powierzchni 1.2740 ha. Nr. 19 księgi podatku domowego, nr. 27 matrykuły podatku gruntowego. Roczna wartość użytkowa budynków 24 mk., roczna kwota podatku budynkowego 0.80 mk. Czysty dochód gruntowy 2,18 tlr. i 63 fenigi podatku gruntowego. Wziankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 11-go czerwca 1930 r. Ostrow, dnia 3 października 1930 roku. Sąd Powiatowy. nw 4642

PRZETARG
Magistrat m. Torunia ogłasza przetarg na prace kamieniarskie przy budującym się gmachu Urzędu Województwa Pomorskiego.
Podkłady kosztorysowe można nabyć w pokoju nr. 44 za opłatą 3.— zł.
Termin składania ofert wyznacza się na dzień 10 listopada b. r., godz. 11.00, w Ratuszu, pokój 44
dw 1927
MAGISTRAT.

Tylko 14 dni trwa moja Reklamowa Sprzedaż Wyrobów Zyrardowskich

Ceny zadziwiająco niskie! Korzystna okazja dla każdej Pani Domu!

Płótno bawełn. 80 cm. szer. od 1 ³⁵	Serwetki des. od 0,70 gr
Madapolan 80 cm. szer. od 1 ⁶⁵	Serwetki obiadowe od 1 ⁴⁰ zł
Scierki czysto lniane od 1 ⁵⁰	Obrus z brzeg. kolor. od 4 ⁰⁰ zł
Ręcznikowe lniane od 1 ⁶⁰	Obrus druk. od 8 ⁵⁰ zł
Ręcznikowe damastowe od 3 ⁰⁰	Garnitur 6 osob. z kolor. bież. od 15 ⁰⁰ zł
	Garnitur 6 osob. biały, damast. od 20 ⁰⁰ zł

Pw 6068-44.39

Polecam również po cenach niższych nowości w materiałach damskich i męskich, olbrzymi wybór w firanach.
Zwracam uwagę na okna wystawowe!

St. Raczyk, St. Rynek 92.

OGŁOSZENIE

Spis kandydatów na sędziów niezawodowych dla wzmocnionych Wydziałów Karnych Sądu Okręgowego, wyklada się do wglądu w nowym ratuszu, pokój 11-a — na czas jednego tygodnia od 3 listopada do 9 listopada 1930 r. włącznie w godzinach od 9-ej do 13-ej.
Poznań, dnia 28 października 1930 r.
nw 4711/12
MAGISTRAT I.

PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona w Ostrowie i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Ostrowa wyk. l. 118 na imię właściciela drukarni Józefa Jondry w Ostrowie, zostanie w drodze egzekucji dnia 31 stycznia 1931 r., o godz. 10-ej przed południem, wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 24. Powyższa nieruchomość obejmuje dom mieszkalny z lewym skrzydłem, podwórzem i małym ogrodem restauracyjnym, budynek poboczny z chlewem o obszarze 7 arów, 34 m². Numer 139 księgi podatku budynkowego, nr. 448 matrykuły podatku gruntowego. Roczna wartość użytkowa budynków 4305 mk., roczna kwota podatku budynkowego 170,05 mk. Wziankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 26-czerwca 1930 roku. Ostrow, dnia 8 października 1930 roku. Sąd Powiatowy. nw 4643

PRZETARG PRZYMUSOWY
W piątek, dnia 31 b. m., o godzinie 2.30 po południu, sprzedam najwięcej dającemu za gotówkę w firmie „Miklas“, ul. Piotra Wawrzyniaka 19:
plaszcz męski, 4 ubrania i spodnie. nw 4716
Dawid, kom. sąd. Poznań, Śniadeckich 26.

PRZETARG PRZYMUSOWY
W czwartek, dnia 30 b. m., o godz. 12-ej w południe, sprzedam najwięcej dającemu za gotówkę w firmie „Expres“, Małe Garbary 5:
kilkanastce sweterków, mundurków, sukienek, garsonet, bluzy, spodniczek, poranniki, plaszcz i ubranka sweterkowe. nw 4715
Przetarg odbędzie się nieodwołalnie.
Dawid, kom. sąd. Poznań, Śniadeckich 26.

PRZETARG PRZYMUSOWY
W piątek, dnia 31 października 1930 r., o godz. 11-ej przy ul. Grochowej Łąki 2, sprzedam najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą:
samochód osobowy Tatra Auto PM. 50594. nw 4713
Obejrzeć można 10 minut przed przetargiem.
Krawczyk, kom. sądowy, Dąbrówki 14.

PRZETARG PRZYMUSOWY
W czwartek, dnia 30 b. m., o godz. 14-ej, przy ulicy Strumykowej 19/20, sprzedam publicznie najwięcej dającemu za gotówkę:
stół duży, stół mały, biurko, 4 krzesła i 120 sztuk kompl. klamek mosiężnych do drzwi. zw 26 263
Kaczorowski, pom. kom. sąd. Górna Wilda 104.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-lamowy milimetr 60 groszy

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

Nagle ogłoszenia
wieczorem po zamknięciu ekspedycji (godz. 18,30) do wydania tylko porannego przyjmuje portjernia. Wejście bramą św. Marcin 70 — dzwonek nocny przy bramie na prawo. Telefon portjerni nr. 35-25
Portjernia nie jest uwzględniona do przyjmowania ogłoszeń do wydania wieczornego.

1 SPRZEDAŻ
Restauracje
w dużej wsi, gdzie stacja kolejowa, szkoła z 24 morgami pszennej ziemi, murywanymi budynkami, rolą, całym inwentarzem i konicją sprzedam. Wpłaty 20 000 zł. według umowy. Zgłoszenia do Kurjera **zdw 85 058**

Młode
pinczerki. Kozia 19, podwórze lewo, IV. **zdw 85 026**

Sprzedam
korzystnie palta maskie na średnią figurę. Dąbrowskiego 23, III, lewo. **zdw 83 937**

Zakład
fryzjerski dobrze prosperujący w centrum tanio sprzedam. Oferty Kurjer **zdw 85 096**

Bilard
na sprzedaż. Poznań-Rataje. Restauracja 82. **rw 12 121**

Dom
5 pokojowy. światła elektryczne. suma 30.000 zł. Poznaniu. Oferty Kurjer **zdw 85 152**

Karpie
kroczki wagi 1/4 do 3/4 f. etr. 250 zł. narybek od 5 do 20 gr. cena za sztukę 20 gr. — sprzedaje Młyn Kuźniaki, poczta Miedzychód u/W. **zdw 85 125**

Dom
z ogrodem w Górczynie sprzedam. — Informacji udzieli J. Chwirot, zakład kamieniarski, przy cementarzu w Górczynie. **zdw 85 072**

Harmonjum
fabrykat „Mauborg“, 10 rejestrowe sprzedam. Oferty Kurjer **zdw 85 151**

Meble
sypialnie ładne bardzo tanio — sprzedaje Pracownia mebli. ul. Kwiatowa 6 **zdw 85 024**

Koń
klacz gniada, średnia na sprzedaż. R. Szymańskiego 3, Michalski. **zdw 85 147**

Gramofony, płyty Bruzdziński i S-ka. Wielka 18, III. **zdw 85 128**

Dom
piętrowy w mieście blisko Poznania. nowo wybudowany, wolny od podatku spiesznie sprzedam. Cena 12 tysięcy, dochód miesięczny 150 zł. Oferty Kurjer **rw 12122**

Westfalski piec
kocioł do bielizny okazynie sprzedam. Stolarska 2, parter lewo. Pw 6056 44.37

Sprzedam
skład kolonialny z mieszkaniem mieście powiatowym przy ruchliwej ulicy wojsko gmn. szkoła wydz. w mieście. Zgłoszenia Kurjer **zdw 83 007**

Samochód
dorożka „Piat“, z karoserją bardzo korzystnie sprzedam. Informacje telefon 8082. Pw 6055-44.31

Pierze i puch
hig. czyste wyroby pościelowe — koldry puchowe — poduszki dekoracyjne najtańsze! EMKAP Poznań ul. Wrocławska 30 tel. 58-03 Pw 4051-33.137

Bernardyna
suczka 4 miesięczna sprzedam Drogieria pod krzyżem, Oborniki. **nw 4616**

Kalendarze
Marjańskie tanio. — Hurtownia zabawek. Wodna 8. **zdw 81 888**

Antyki
wielki wybór inne używane rzeczy. Poczłowa 22, skład Pw 5 955-57.394

Parcelę
przy Aleji Wiekopolskiej sprzedam. Telefon 41 03. **zdw 84 358**

Rzeźnictwo
warsztat, skład 2 pokoje i kuchnia światła elektr. pow. ostrowski sprzedam z wolnej reki. Zgłoszenia do Kurjera pod **dw 1912**

Do
sprzedania 2 garnitury mebli salonowych mahoni palisander starożytnie futur. podróżni reflektory samochodowe belgijskie, lewark hydrauliczny Jakóba Wujka 7. **zdw 84 834**

Skład
spożywczy z towarem pokojem. kuchnia w pełnym biegu istniejący 15 lat, z powodu stosunków rodzinnych natychmiast sprzedam. Zgłoszenia Zielka, Generała Umińskiego 7 a (Wilda) **zdw 84 817**

Sprzedam
dom w Poznaniu o osmiu ubikacjach. Wiadomość Sokola 13. **zdw 84 831**

Plaszcz
damski, czarny, watełina jak nowy sprzedam 100 zł Orzeszkowej 9, II. **zdw 84 814**

Tanio
sprzedam rower wózek dziecięcy meble 7 powodów wyjazdu Żwirowa 7 za Górczynem Świeczkiewicza. **zdw 84 802**

Sprzedam
długie buty nr. 42, ubranie palto jesienne, wszystkie dobrze w trzymane za 80 złotych. Karwowskiego 4, II, prawo. **zdw 84 784**

Zakład fryzjerski z mieszkaniem na dużej wsi kościelnej sprzedam tania. Komorniki. zdw 34 773

Damskie futro karakulowe z obsada skunkowa sprzedam, cena 900 Plac Wolności 14, III, lewo. zdw 34 770

Zakład fryzjerski sprzedam lub wydzierżawie na prowincji. Oferty Kurjer zdw 34 767

Fortepian tania sprzedam, Staszica 26 II, lewo. zdw 34 890

Piec żelazny szamotowy sprzedam Adamska, Focha 27, front, lewo. zdw 34 886

Łóżeczko metalowe dziecięce do lat 15 sprzedam, Adamska, Focha 27, front, lewo. zdw 34 885

Odpady kuchenne do oddania, „Belweder” Marsz. Focha 18. zdw 34 884

Maszyny do pisania Remington, Underwood, Royal, nowe remodel z pełną gwarancją oraz używane poleca najtaniej Piotr Pieprzyk, Poznań św. Marcina 22 I, telefon 3386, zdw 33 720

Wyprzedaje meble po niższych cenach tylko krótki czas Szpryngacz ulica Wielka 18. Pw 3 107/8

Przedsiębiorstwo materiałów opalowych, budowlanych, korzystnie. Oferty Kurjer zdw 34 922

Majątek 700 móg sprzedam, zamiennie na kamienice. Zgłoszenia Rutkowski, Grobla 29 zdw 34 919

Futra lisy, skóry, każdy kupić powinien najtaniej - gdzie? tylko u Dobrowskiego. Marcina 1 zdw 34 937

8 1/2 - 23 - 39 zł pierwsze serwis kawowy, porcelana drugie 1/2 tuzina nakryć „Alpaka” - trzecie komplet, serwis stołowy porcelana - oto najlepszy dowód, że najkorzystniej i najtaniej kupuje się porcelanę, alpakę szkło, szczególnie szklanki w Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24, podwórze. zdw 35 005

Kuchnię westfalską, białą sprzedam, Matejki 56, wys. parter prawo. zdw 34 975

Sprzedam morgę ziemi w Puszczykównku przy lesie, cena 3.700, N. Nowacki, Puszczykównko. zdw 34 991

Rasowy dobermann, okaz, zamiennie na rasowego szpicca suczki. Oferty Kurjer zdw 34 996

Płaszcz damskie ostatnie no wości najtaniej rybowo 45.50 angielskie 52.90, żurzy 120, modele 190 zarsonki welniane 24.90 polorwery 5.60 sweterki 3.90 „Bazar Konfektowy”, Stankiewicz, Stary Rynek 84 na rożnik Zamkowej. Pw 5 623 57 197

Zaciszna posiadłość wolnostojąca w pięknym ogródku dla rodziny, przągnąć wieczór życia spędzić wygodnie i spokojnie, ciche lecz kulturalne miasto blisko Poznania, 8 pokoi, sprzedaż. Zgłoszenia „Par”, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod 57.438 Pw 6009-57.428

Parcele przy tramwaju ul. Marsz. Focha sprzeda właściciel. Zgłoszenia Kurjer zdw 34 793

Szafę do bielizny i łóżko tania sprzedam, Małkowska, Czesława 17 a, parter. zdw 34 822

Gramofony płyty, mechanizm Sprzedaż po najniższych cenach. Feliks Balon, Woźna 12. Pw 6029/30-57.452/3

Sprzedam piec gazowo-kapielowy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 35 101

Kamienie polne kilka wozów sprzedam. - Wejman, Kościelna 24. zdw 35 086

Sprzedam 40 morgowe gospodarstwo w powiecie żnińskim z marnym inwentarzem za 27 000 zł przy wpłacie 15 000 zł, reszta podług umowy. Zgłoszenia: Złota Kula, Półwiejska 13. zdw 35 059

Skład rowerów, maszyn do szycia zaprowadzony w Poznaniu, z towarami, przyległym pokojem sprzedam. Adres wskazuje Kurjer zdw 35 016

Wózek dziecięcy sprzedam. Szamarzewskiego 34. Olejniczka. zdw 35 050

Ford nowoczesny korzystnie sprzedam lub zamiennie na krowy. Adres wskazuje Kurjer zdw 35 049

Łóżka metalowe własnego wyrobu tania. Kantorczyk, św. Marcina 4. rw 12 111-12

Lampki na groby najtaniej; gat. I tuz. 3.50 zł, gat. II tuz. 2.40 zł. Wytw. Lampek - Nowa Drogeria, Poznań, ul. Wrocławska 38. Hurtownie rabat. Pw 6062/63-44.33/34

Parcele budowlane blisko tramwaju przy Chociszewskiego tania sprzedam właściciel Piechowiak, Górczyńska 30. zdw 34 895/6

Futra skórkę, blamy, ceny hurtowe. - Hankiewicz, Wielka 9. (wchód Szweska). zdw 34 271-2

Gospodarstwo sprzedam 55 morg dobrej ziemi niedaleko od Poznania z inwentarzem lub bez za przystępną cenę. Zgłoszenia do 21. Pw 6071-78

5 KUPNA

Dom kupię, wpłaca 100 000 pośredników wykluczam. Oferty Kurjer zdw 34 829

Kupię używaną kuchnię westfalską. Adres Ławica-wieś, Michałek. zdw 34 907

Stolik do kart kupię. Oferty zdw 34 928

Srebro brylanty, złoto, kupuję Szulc, Plac Wolności 5. Pw 6050-44.14

Kupię akcje Bracia Stebrowscy. Oferty Kurjer zdw 34 989

Szafę żelazną kupię. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 34 997

Warsztat stolarski kupię. Strumykowa 1, Stolarska. zdw 35 029

Kasę National przechodzoną kupi piekarnia. Oferty Kurjer zdw 35 136

Dywan pluszowy 2 1/2 x 3 3/4 dobrze utrzymany kupię. Oferty Kurjer rw 12 135

6 KAMIENICE

Poszukuję kamienicy z wpłata 60-100 tys. Zgłoszenia wprost od właścicieli Kurjer zdw 34 764

Kamienicę w Poznaniu przy wpłacie 50 000 zł kupię. Oferty z podaniem ceny do Kurjera zdw 34 873

Sprzedam dom w mieście gimnazjalnym, gdzie może osiedleć lekarz i adwokat, cena 40 000 zł, Piśmiennicze zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 34 877

Wille Łazarz sprzedam zamiennie na kamienicę lub majątek Zgłoszenia Rutkowski Grobla 29. zdw 34 918

Kamienicę 6-rodziennie rocznie 19 400 za 140 tys., wpłaty 70 000. Matejki, Poznań, Rybaki 20 a zdw 35 001

Kamienica wielka, masywna, nader solidnie budowana, w b. r. gruntownie wyremontowana, o 5 sklepach z mieszkaniami, w tym lokalem fabrycznym, przynosząca rocznie ponad 50.000 do sprzedania w Toruniu za cenę 440.000 zł, przy wpłacie conajmniej 200.000 zł, reszta na spłaty na 7 lat. Pośrednikom nie odpowiadam. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego dw 1929

7 PIENIADZ

Przedstawicielstwo wzgl. posady przyjmie. Posiadam kilkulitni praktykę w różnych przedsiębiorstwach zagranicą. - Wiadam językiem francuskim, angielskim i niemieckim. Złóżę gwarancję 5.000 zł. Oferty Kurjer zdw 34 554

3.500 zł kto pożyczycy na 6 tygodni otrzyma 4.000 zł. Pieniądze zagwarantowane. Oferty Kurjer zdw 34 615

Poszukuję pożyczki około 50 tysięcy zł na pierwszą hipotekę majątku 1.000 morg wartości 500 tysięcy zł. Zabezpieczenie w dojarach Oferty Kurjer Poznański, zdw 34 169

Wspólnika z 50 do 100 tysięcy przyjmie bardzo poważna fabryka Zgłoszenia do Kurjera zdw 34 850

Udziałowca z 15 000 zł poszukujemy do zakładu mech. czno handlowych. Kurjer zdw 35 115

Ważne 600 zł pożyczki wyucze pisania na maszynie per dyktando i zatrzymaniu na posadzki. Oferty do Kurjera zdw 35 138

Administrator energiczny, rutynowany inteligentny, obecnie na wyższym stanowisku, zmieni posadę z powodu likwidacji towarzystwa. Poważne referencje, gwarancji 10 tysięcy, kaucji lub udziału do dyspozycji Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 34 324

Kupcy hurtownicy artykułów pierwszej potrzeby, mający zamiar zbyć towar w Gdyni, mogą złożyć towar do komisarzy sprzedaży. Posiadam skład w dobrym miejscu. Może złożyć gwarancję wartości 10 000 złotych Zgłoszenia zdw 34 887

7.000 na I hipotekę 50 morgowego gospodarstwa poszukuje. Oferty Kurjer zdw 34 329

Posadę stała hurtowni za pożyczkę do 5 000, gwarancja hipoteczna. Kurjer zdw 35 043

8.000 zł pożyczki na 1 miesiąc z wysokim procentem z dobrą gwarancją poszukuje. Szybkie oferty do 31. bm. do Kurjera zdw 35 118

2-3.000 pożyczki poszukuje; procent podług umowy. Gwarancja zapewni na jednopokojowe umebrowanie gratis. Zgłoszenia Kurjer rw 12 124

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie czteropokojowe centrum rok dzierżawy meble 6.000, odda Czarnecki, Ratajczaka 13 zdw 34 330

Woźna ubikacja na cichy przemysł od gospodarza do wynajęcia Zgłoszenia Kurjer zdw 34 816

2 pokoje centrum elektryka, odnowione, do objęcia potrzeba 3 200. Zgłoszenia Dąbrowskiego 64, Pasternak. zdw 34 795

Wolne mieszkanie z meblami lub bez. Zgłoszenia Wilezyński, restauracja dworcowa, Pcznań-Lawca. zdw 34 779

Pokój i kuchnię od zaraz z meblami lub bez. Tarnowski, Łazarz ul. Onufrego Koczyńskiego 54. zdw 34 860

Mieszkanie 2 pokoje kuchnia od zaraz. Adres Kurjer zdw 34 952

Mieszkanie 4-5 pokojowe za dzierżawę - wskazuje Szczepański, Kaniaka 5, I. zdw 35 039

Mieszkanie dwupokojowe z składem oraz kilkanaścian dwupokojowych przy ul. Grodnickiej zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer zdw 35 103

2 pokoje i kuchnia przy parku Wilsona z nowymi meblami oddam. Oferty Kurjer zdw 35 057

5 pokoi komfort, I. piętro, Plac Nowomiejski oddam zaraz. Oferty Kurjer zdw 35 076

Mieszkanie 3 pokoje komfort i w lepszym domu oddaję z meblami, tylko poważni reflektanci. Oferty Kurjer zdw 35 098

2 pokoje próżne, światło elektryczne wolne. Oferty Kurjer zdw 35 143

Pokój kuchnia światło elektryczne wolne. Oferty Kurjer zdw 35 142

Dwa pokoje, kuchnia 1.500 dwuletni czynsz. Plac Sapiżyński 7, I, Biuro. zdw 35 090

2 pokoje balkon, entree umebrowane twórcą odrębna całość, wynajmie - Matejki 7, I, prawo. zdw 35 110

Mieszkanie zaraz do objęcia 2 i 1 pokojowe kuchnia, 1 duży pokój za dzierżawę zgóry. Informacje: Górna Wilda 32, parter prawo. zdw 35 113

Mieszkanie 4 pokoje (2 duże, 2 male), kuchnia w Mosinie - willa zaraz bez odstępnego. Instalacja, remont 720 zł. Zgłosz. Kurjer zdw 35 135

Pokój kuchnia, 2 damskie maszyny zaraz do oddania, Ul. Strzelecka 28a, suterna, Wojciechowski. zdw 35 134

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienie dwa duże pokoje, kuchnia, korytarz świeżo odrestaurowane, II piętro, centrum, na 3-4 pokoje. Zgłoszenia Kurjer 34 979

2 pokoje przy parku Wilsona zamiennie na 1 pokój i kuchnię. Adres Kurjer zdw 35 054

9 SZUKA MIESZK.

Szukam natychmiast 2 dużych pokoi pustych z kuchnią z kwartalną piętą wprost od gospodarza lub z jego wiedzą. Oferty Kurjer zdw 34 948

Poszukuje zaraz 4-3 pokojowego mieszkania wprost od gospodarza ewentl. czynszem za rok zgóry, słonecznego, nie wyżej II. piętra. Zgłoszenia do Kurjera zdw 34 856

Prośba do PP. właścicieli domów. Niewidoma, spokojna wdowa z córka prosi o mieszkanie o 1 pokój z kuchnią tylko za punktualną dzierżawą miesięczną. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 35 131

11 POKOJE UMEBL.

Pokój Szamarzewskiego 26 a. I. lewo. zdw 34 507

Pokój dwóm intelig. osobom wynajmie od I. II. Mickiewicza 7 III lewo. zdw 34 254

Dwuosobowy elektryczność centr. ogrzewanie łazienka Myna 18. zdw 34 322

Jeden i dwuosobowy. Wrocławska 33/34 III. Małeczka zdw 34 722

Pokój małżeństwu używaniem kuchni. Gdzie? wskazuje Kurjer zdw 34 848

Pokój dwuosobowy, dobrem utrzymaniem bez pościeli tania. Wielkie Garbary 18. wejście Woźna II, piętro, prawo. zdw 34 847

Wzorowy pensjonat panienkom z uczełni. Aleje Marcinkowskiego 2 a. II. zdw 33 624

Przyjmę 2 panów na pokój. Krzywińska, Wroniecka 10, podwórze I. zdw 34 737

Dwuosobowy pokój wynajmie panom. Kreta 22 II. prawo. zdw 34 819

Skromny pokój wynajmie Szyperska 17, II. lewo. zdw 34 807

Pokój frontowy wynajmie 1 listopada Rybaki 30, II, lewo zdw 34 806

Duży czysty pokój, kuchnia gazowa woda dla 2 inteligentnych panów lub pań od I. XI do wynajęcia. Polna 37, II, prawo. zdw 34 805

Pokój czysty dla 2 studentek Skarbo-wa 22, III piętro zdw 34 801

Frontowy pokój umebrowany elektryczność Gen. Prądzyńskiego 11, I. prawo zdw 34 797

Dwulóżkowy elektryczność 1 listopada. Wały Królowej Jadwigi 6 II zdw 34 794

Duży frontowy pokój łazienka, na 1-2 osoby wynajmie. Karwowskiego 4, II, prawo zdw 34 788

Pokój słoneczny wynajmie. Szewska 6, I, lewo. zdw 34 780

Pokój ładnie umebrowany wynajmie lepszymu panu Sürmer Szwajcarska 12 a. III, prawo. zdw 34 778

Pokój frontowy, Wierzbicę 46, III, lewo Rynek Wilecki, zdw 34 777

Pokoik 1 XI lub 15. Wały Królowej Jadwigi 7 a, parter. zdw 34 775

Pokoik jednoosobowy skromny z żelaznym piecem najchętniej starszej pani. Bukowska 33, parter lewo, front. zdw 34 771

Pokój 1-2 panom wynajmie zaraz - Orzeszkowej 2, I zdw 34 768

Pokój frontowy, niekrepujący do wynajęcia. Rynek Łazarzki 16 a, parter, prawo zdw 34 766

Niekrepujący panów tania. - Wielkie Garbary 13, II, prawo. zdw 35 070

Tani dwuosobowy. Matejki 45, II lewo. zdw 35 130

Małżeństwo na pokój. Małeczkiego 4, Walter. zdw 35 129

Niekrepujący słoneczny, frontowy. Patrona Jakowickiego 35 II prawo. zdw 35 127

Pokój umebrowany panu. Wielka 13, I, Jankowa. rw 12 127

Pokój dobrze umebrowany dla 1 lub 2 panów do wynajęcia. Kelmowa, Dąbrowskiego 15, II. rw 12 129

Pokój Za Bramką 13 r. prawo. obok województwa. rw 12 130

Wspólny pokój dla panienek. Wielkie Garbary 20, lewo, rw 12 134

Pokój umebrowany panu I. II. Wrocławska 33-34, III. Hoffmann. rw 12 136

Pokój umebrowany z telefonem solidnemu panu wynajmie. Działyńskich 9, III prawo. Pw 6058 44.27

Pokój 1-2 osobowy, dobrze umebrowany z elektrycznością intelig. wynajmie. Wielgoszowa, Słowackiego 37. jw 4952

Pokój umebrowany z elektr. osobnym wejściem dla pań zaraz. Dąbrowskiego 56, I. Kandulski jw 4953

Pokój umebrowany ładny, duży z osobnym wejściem do wynajęcia. Koscielna 17 III prawo. jw 4951

Pokój dla 2 lepszych panienek bez pościeli. Małe Garbary 5, parter, lewo. zdw 34 763

Pokój wynajmie Kreta 24 III., prawo. zdw 34 889

Pokój ładny dwóm panom wynajmie. Kraszewskiego 19 IV zdw 34 878

Dwuosobowy studentom Półwiejska 12 II., lewo. zdw 34 875

Umebrowany panom lub małżeństwu Sobk. Umiejskiego 12 zdw 34 872

Pokój przy dworcu umebrowany Focha 27, front lewo. zdw 34 888

Gimnazjastów przyjmie na stancje: opieka, dobre odżywianie oraz pomoc w naukach zapewniiona Piano w domu, 3 minuty od gimnazjum Mickiewicza i Paderewskiego. Zgłoszenia Kurjer zdw 34 853

Pokój wynajmie. Poniecka Spokojna 29 II., II. wchód. zdw 34 852

Pokój 2 osobowy, frontowy Białowska, Grunwaldzka II, zdw 34 849

Pokój wygodny, ciepły, w biurkiem używaniem telefonu Ul. Skarbo-wa 4, III, piętro, prawo. zdw 34 924

Pokój centralne ogrzewanie. Matejki 55, II., lewo. zdw 34 913

Dla pań ładny pokój Adres wskazuje Kurjer zdw 34 912

Jednoosobowy ogrzewany, Śniadeckich 16 parter prawo zdw 34 911

2 studentkom lub studentem umebrowany, elektryczność Chojnacki, Śniadeckich 17, I. zdw 34 910

Pokój dla małżeństwa. Szwajcarska 17, Fieske. zdw 34 908

Pokoik słoneczny za 35 zł spokojnej osobie Adres wskazuje Kurjer zdw 34 906

Panne na wspólny pokój przyjmie. Je-zycka 14, I lewo front. zdw 34 905

Pokój próżny do wynajęcia od 1 wolny, dla bezdzietnego małżeństwa z używaniem kuchni u państwa Dukat. Aleje Marcinkowskiego 27. zdw 34 904

Ładny pokój, cena 50 zł. wynajmie. Polna 3, front drugie prawo. zdw 34 890

Małżeństwu bezzdzietnemu wynajmie pokój. Adres wskazuje Kurjer zdw 34 895

Pokój elegancko umebrowany I p. front 40 zł. mies. zaraz do wynajęcia. Zgłosz. Sew. Mielżyńskiego 22, skład cukierków. zdw 34 947

Pokój frontowy, elektryczność, wynajmie Skryta 9, I lewo. zdw 34 946

Pokój umebrowany zara. wynajmie. Poplińskich 2, parter prawo. zdw 34 944

Pokój umebrowany pani lub panu wynajmie zaraz. Waliszka, Wybickiego 3, III, Wilga. zdw 34 950

Uczciwa panienka wspólny pokój, Piekary 8a, dom ogrodowy III prawo. zdw 34 949

Pokój dobrze sytuowanemu panu. Rzczyposłotej 9, front, II, prawo. zdw 34 953

Studentkę na wspólny pokój. Babińskiego 7 I (śródmieście). zdw 34 957

Pokój czysty, światło elektryczne lepszymu panu lub przyjeźdnemu przy Moście Teatralnym odnajmie. Oferty Kurjer zdw 34 923

Wynajmę pokój ładnie umebrowany, solidnemu, inteligentnemu panu od 1 listopada. Kantorski, Krzyżowa 5, III. zdw 34 954

Elegancki pokój odnajmie I. Pawłowska, Młyńska 2, II. zdw 34 954

Pokój panienkom. Ratajczaka 3, podwórze III prawo. Promelska. zdw 34 953

Centrum pokój umebrowany czysty front od I. II. wynajmie. Młyna 3, parter prawo. tuż przy ul. Nowej. zdw 34 962

Pokój paniom lub panom wynajmie. - Słodowa, Wierzbicę 49. zdw 34 934

Pokój elegancki solidnemu panu 5-go Maja 7, III prawo. zdw 34 940

Pokój dla studenta. Św. Wojciech 30, III, lewo. zdw 34 939

Pokój 1-2 panom. Ostrand, Piekary 22/23, lewo wejście III zdw 34 938

Pokój elegancki całkowicie umebrowany zaraz panu Zupańskiego 5, I, prawo. zdw 34 933

Słoneczny frontowy, światło elektr. Grunwaldzka 5, parter. zdw 35 087

Pokój dwuosobowy, Wierzbicę 39 a, parter, prawo. zdw 35 106

Pokój umebrowany wynajmie. Samolińska, Zupańskiego 22. zdw 34 942

Tani pokój. 27 Grudnia 19, Strzelecka. zdw 34 943

Pokój bez pościeli Fryderychowiec, ul. Wodna 13, I, podwórze. zdw 35 002

Panie na pokój przyjmie. Św. Józefa 6, Rogal. zdw 35 006

Pok

Dwuosobowy
utrzymanie obiady zaraz. Jeżycka 43, I lewo. zdw 34 981

Pokój
dwa panom. Rom. Szymański-go 7, podwórze lewo, I lewo. zdw 34 987

Pokój
do wynajęcia. Długa 14, I lewo. zdw 34 986

Wspólny
pokój dla pani. Łakowa 17, w podw. IV, p. prawo. zdw 34 990

Pokój
wynajmie. Sulewska Mostowa 5, I. zdw 34 985

Pokój
dla 2 panów. Wierzbicze 30, Tacka. zdw 34 998

Przyjmę
pana z własną pościelą na pokój. Białas, Poznański 42, II p. zdw 34 995

Pokój
2 lub 1 panu wspólnie. Wielka 18, Szmytkowska. zdw 35 009

Pokój
dla skromnej pani. Gwaryna 17, w podwórze, prawo. I, p. Pylińska. zdw 35 003

Pokój
dwuosobowy. Miklaszowa. Marszałka Focha 35. zdw 34 015

Pana
wspólny pokój. Chwałiszewo 67, IV. zdw 35 019

Panienkę
na wspólny pokój. Rybaki 16, w podwórze, parter, prawo. zdw 35 017

Pokój
umeblowany od 1. pościel pożądana. Fr. Ratajczaka 13, III. zdw 35 020

Pokoik
panience wynajmie. Matejki 38, IV, lewo. zdw 35 054

Panom
pokój utrzymaniem bez Kanatowa 4, II. zdw 35 055

Pokój
2 panom osobne wejście. Jarosz, Pocztowa 33. zdw 35 047

Panny
na stancje przyjme zaraz. Kryniewiecka, Kreta 5. zdw 35 098

Małżeństwo
pokój, używanie kuchni, łazienki. Adres Kurjer zdw 35 042

Pokój
dla pań, używaniem kuchni. Żupańskiego 8, I, wprost. zdw 35 041

Pokój
ładny 1-2 osobom. Paszkowska Jackowskiego 43. zdw 35 040

Pokój
czysty, słoneczny, front, elektryczność 2 panom. Wierzbicze 13, III, lewo. zdw 35 045

Pokój
umeblowany wynajmie. Welcker, Pl. Bernardyński 2. zdw 34 971

Pokój
do wynajęcia. Kopernika 10, skład. zdw 35 092

Pokoik
światło elektryczne, centralne ogrzewanie. Niecała 3, parter, lewo. tramwaj 6 i 11. zdw 35 025

Wspólny
panu. Kwiatowa 9, podwórze I. zdw 35 093

Pokój
długa 8, wprost. zdw 35 092

Skromny
pokój dwom panom wynajmie. Sobkowiak, Skarbowa 21. zdw 35 095

Elegancko
urządzone pokój frontowy, balkon. Małeckiego 33, II, prawo. dla pana. zdw 35 094

Balkonowy
jedno-dwuosobowy tylko z utrzymaniem. Przecznicza 3, I lewo. zdw 35 140

Pokój
dla panów. Kwiatowa 13, III prawo. zdw 35 139

Pokój
wynajmie. Jeżycka 45, III prawo. zdw 35 141

Śródmieście
pokój eleg. umeblowany światłem elektrycznym, frontowy, niekrepujący do wynajęcia. Adres Kurjer zdw 35 145

Pokój
dwuosobowy, ładnie umeblowany, osobne wejście elektryczność. Aleje Marcinkowskiego 23, Baczynska. zdw 35 144

Wynajmie
2 pokoje sypialni i gabinet, elektryczność, balkon, łazienka lepszą panu lub pani. Bodzan, Łakowa 10. zdw 35 150

Pokój
dla p. eleg. umeblowany światłem elektrycznym, frontowy, niekrepujący do wynajęcia. Adres Kurjer zdw 35 145

Sołacz
dwuosobowy pokój wynajmie. — Łakowa 19, I, prawo. zdw 35 121

Ładny
dwuosobowy pokój wynajmie. — Łakowa 19, I, prawo. zdw 35 121

Pokój
całodziennym utrzymaniem osobne wejście ze schodów do wynajęcia zaraz. Zabczka, Aleje Marcinkowskiego 1, I p. zdw 35 155

Pokój
ładny zaraz. Górna Wilda 40a, II prawo. zdw 35 156

Studenta
gimnazjalne wspólne pokój utrzymaniem. Podgórna 2a, III prawo. zdw 35 157

Pokój
duży, dobrze umeblowany, światło elektryczne, ul. Wierzbicze 37 a, front, III, pr., lewo. zdw 35 194

Pokój umeblowany
blisko dworca i poczty wolny dla panów. Gasiorowskich 10, drugie prawo. zdw 35 195

Pana
na wspólny pokój przyjmę. Kraszewskiego 9, III, prawo. zdw 35 103

Pokój
wynajmie. Śniadeckich 4, wysoki parter, lewo. zdw 35 132

Pokój
umeblowany dwuosobowy wynajmie Śniadeckich 17, III, lewo. zdw 35 067

12 SZUKA POKOJU

Szukam
taniego pokoju w okolicy Starego Rynku zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 34 423

Pokoju
czystego swobodnego 15, XI, poszukuje urzędniczka, centrum. Oferty Kurjer zdw 34 823

Nauczycielka
szuka ciepłego pokoju do 50 zł, elektryczność, śródmieście. Jeżycka. Kurjer zdw 34 827

Pani
z dzieckiem szuka pokoju (bez pluskiew) do 30 zł, pościel biała własna, możliwe parter spokojnej rodziny. Łaskawe oferty Kurjer zdw 34 800

Młode
bezdzielne małżeństwo poszukuje próżnego pokoju. Oferty oraz warunki podać do Kurjera Poznańskiego zdw 34 776

2
akademików poszukuje taniego stałego pokoju w śródmieściu lub w pobliżu. Oferty cena zdw 34 772

Pokoju
skromnego, niekrepującego szuka rodzicielstwo. Zgłoszenia zdw 34 967

2
panie szuka pokoju, używanie kuchni lub rzu. Oferty zdw 34 921

Pani
szuka pokoju śródmieście do 35 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 34 961

Krawcowa
poszukuje pokoju z maszyną na Łazarzu. Oferty Kurjer zdw 33 462

Skromnego
taniego pokoju poszukuje 2 osób. Oferty. cena Kurjer zdw 34 968

Poszukuje
pokoju za 25 zł. Kurjer zdw 35 007

Urzędnik
na stałej posadzie, żonaty, bezdzietny poszukuje próżnego pokoju w śródmieściu. Oferty z podaniem ceny. Kurjer zdw 35 018

Inteligentna pani
poszukuje czystego pokoiku. — Słieszne oferty Kurjer, Stary Rynek rwp 12 123

4 studentów
W. S. H. poszukuje 2 pokoi. — Oferty Kurjer zdw 35 080

Panienka
poszukuje niekrepującego pokoju umeblowanego od pierwszego. Okolica Jeżycka. Ewentualnie obiadam. Oferty Kurjer zdw 35 082

Małego
pokoju szukam. Warunki Kurjer zdw 35 074

Jeżyce
pan poszukuje pokoju niekrepującego. Cena. Oferty Kurjer zdw 35 064

Poszukuje
pokoju w dobrym domu lub pensjonacie z opieką dla 16 letniego chłopca. Zgłoszenia do Hotelu Monopol, portier. zdw 35 081

Pokoju
poszukuje od 1 z niekrepującym wejściem do 60 zł, okolica Plac Wolności. Oferty Kurjer zdw 35 089

13 LOKALE

Lokal
składający się z dwu ubikacji handlowych i mieszkaniem 4 pokojowym w rynku w powiatowym mieście jest korzystniejszą warunkami do nabycia. Wiadomość Kurjer Poznański zdw 34 810

Ubikacje
parterowe suche, ca. mkw. na Łazarzu na warsztat lub składnice, zaraz do wynajęcia. Zgłosz. Marsz. Focha 78, u gospodarza, lub telefon 1808. zdw 35 154

Bardzo dogodnie
mniejsze ubikacje przemysłowe zaraz wydzierżawie. Kurjer zdw 35 133

Pokoju
częściowo umeblowanego w okolicy ul. Półwiejskiej poszukuje. Oferty „Par” Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 44.40. Pw 6065-44.40

Starsze
bezdzielne małżeństwo (turzad. pryw.) poszukuje pokoju u starszej pani lub małżeństwa. Oferty Kurjer Jeżyca jw 4950

14 DZIERŻAWY

Skład
kolonialny, nadający się na każde przedsiębiorstwo z dwupokojowym mieszkaniem, kuchnia i piwnicą w Szamotułach od 1 stycznia do właścicieli do wydzierżawienia. Zgłoszenia Wł. Krause, Poznań Wierzbicze 41. zdw 34 853

Skład
z jednym pokojem, dobra egzystencja dla obywateli, zaraz do wynajęcia. Dzierżawa 65 zł, kaucja 1000 zł. Oferty Kurjer zdw 34 849

Kino
w Poznaniu wydzierżawię. Zgłoszenia Kurjer zdw 34 861

Skład
w Czerniejewie w rynku nr. 66, nadający się na każdą branżę, zaraz do wydzierżawienia. Zgłoszenia Czerniejewo, Rynek 66, nr 4709

16 OSOBISTE

Skradzioną
książeczkę wojskową uniważniam. Maksymilian Kmiecik, zdw 34 864

Ostrzeżenie!
Ostrzegam niniejszym przed rozsiewaniem fałszywych wieści i plotek, mogących mi szkodzić na opinii. Upraszam tych, którym podobne są wiadomości o podanie ich źródła, bym mógł wystąpić na drogę sądową przeciwko szerzycielowi. Bolesław Grzegorski, Poznań, Wielkie Garbary 49. zdw 34 930

Która
z zamężniejszych pań a może bezdzietnych rodzin, przyjmie do domu młodego, uboższego studenta i w ten sposób umożliwi mu studia? Oferty Kurjer zdw 34 992

21 ZGUBY

Zaginął
piesek foxterrier brudno-biały z czarnymi plamami, oddać za wynagrodzeniem św. Marcina 4, magazyn futer. zdw 35 058

Zagubiono
książeczkę wojskową, oraz dokumenty osobiste uniważniam. Józef Młotowski, ul. Miłyńska 6, zdw 35 179

22 ROZMAITE

Obiady
prywatnie po 1.30 zł w abonamencie taniej Aleje Marcinkowskiego 25, dom tywny, II p. zdw 33 776

Gramofonów
reparacje tanio St. Jarosz, ul. 27 Grudnia 3. zdw 34 587

Suknie w 24 godzinach
plaszczki, kostjumy w 3 dniach, pierwszorzednie wykonuje Salon Mód „Zofia”, Bukowska 3, II p. zdw 96 704

Akuszarka
Kleinwächterowa w Poznaniu centrum miasta ulica Romana Szymańskiego 2, pierwsze piętro, lewo, drugi dom od Placu Świętokrzyskiego. zdw 99 677/8

Futra
męskie, damskie wszelkiego rodzaju, wykonuje na zamówienie według najnowszych modeli, reparacje, przeróbki solidnie i tanio. Willman, Matejki 51, zdw 33 796

Bezpłatnie!
Napisz natychmiast imię, rok, miesiąc urodzenia, otrzymasz analizę charakteru, zdolności, przeznaczenia, określenie ważniejszych faktów życia — darmo. 75 gr (znaczyć pocztowo) na przesyłkę załączyc. Warszawa, Psycho-Grafolog, Szyller-Szkolnik — Nowowiejska 32, np 4580

Roześni kupują
biażone wrost w fabryce szydź zaoszczędzają 50%. Koszulka męska biała od 3.90. Koszulka męska smokingowa od 8.90. Koszulka damska od 1.90. Trykoty zimowe po cenach najniższych poleca Fabryka Bielizny J. Schubert, Poznań, Wrocławska 3, Pw 5421-40.68

Farbiarnia futer
Poznań - Wilda Wybickiego 12 garbuje, farbuję wszelkiego rodzaju skóry futrzane oraz futra na wszelkie kolory. zdw 35 072

Futra
damskie i męskie wszelkiego rodzaju wykonuje na miarę według najnowszych modeli. Reparacje i przeróbki fachowo i tanio. W. Królkiewicz, Podgórna 6 zdw 4894-57.28

Wyjeżdżamy
w najbliższych dniach w sprawach podatkowych do Ministerstwa Skarbu w Warszawie. — Przyjmujemy jeszcze zgłoszenia identyczne. Biuro Rachunkowo-Powiernicze, Poznań, Łakowa 18, parter, lewo zdw 84 701

Plece
angielski kaflowe przenośne poleca ustawieniem Miłoch, Dolna Wilda 21. zdw 84 790

Dobra
krawcowa poleca się w dom. Oferty Kurjer zdw 34 866

Polowanie
5 km od stacji w powiecie grodziskim odstąpię. — Zgłoszenia Kurjer zdw 34 854

Higieniczne czyszczenie
piersza i pachu uskuteczniamy solidnie i tanio (na życzenie odbiór dozwolony w domu)

EMKAP, Poznań, ul. Wrocławska 80, tel. 58-03. Pw 4050-55.136

Trykotażę miarowe
kostjumy sportowe, garsonki, sukienki, pulawery, sukienki, n. branka, kombinacje itp. korzystnie „Tricot”, Romana Szymańskiego 10, III, przy Świątokrzyskim. Pw 6117-43.173

Chiromantka
przyjeżdżna, przepowiada przyszłość i przeszłość z rak kart. Przyjmuje od 10 do 7 wiec. Strzelecka 18, narożnik Łakowej III p. prawo. zdw 34 993

Polowania
jako gość lub współdzielnik poszukuje amator. Pies i samochód do dyspozycji. Zgłoszenia z podaniem warunków do Kurjera zdw 35 097

Wycieczki
robot ręcznych tanio. Wybiekigo 3, IV, piętro, prawo. zdw 35 112

23 OZENKI

Cheesz
szybko i dobrze wyjeżdżam lub ożenić się? Napisz do największego Biura Matrimonialnego — „Przyszłość” w Warszawie, ul. Wspólna 58, m. 1. Pw 5368-62.538

Dla
mego krewnego przemysłowca z wyższym wykształceniem i majątkiem, lat 29, poszukuje znajomości pań z majątkiem 50 do 60 tysięcy w celu matrymonialnym. Rzecz traktuję się poważnie, pośrednictwo rodziców lub krewnych niepożądanego. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 33 841

Który
pan przystojny, inteligentny, skromny i poważny pragnie poznać panie o podobnych zaletach (posag w gotówce). Cel matrymonialny. Zgłoszenia Kurjer zdw 34 788

Mężczyzna
samotny, znudzony samotnością, na stałej posadzie, pozna pania w średnim wieku. Cel matrymonialny. Zgłoszenia Kurjer zdw 34 871

Panna
w średnim wieku, uzdolniona handlowo, posiadająca własną realność, poszukuje męża. Oferty Kurjer zdw 34 960

Wdowiec
niezależny starszy posiadający własne rzeźnictwo szuka żony (ewentl. gotówka). Oferty Kurjer zdw 34 927

Wielkopolanin
urzędnika lub dobrego rzemieślnika na stałym stanowisku od lat 27, pozna pannę, posiadającą osobistą wyprawę i 5 000 zł gotówki później więcej. Poważne zgłoszenia z fotografią proszę nadesłać do Kurjera zdw 35 105

Szukam
dla mego syna lat 22, bruneta, panny przystojnej, dobreo charakteru, religijnej za żonę, do lat 24, z majątkiem 10—14,000 zł., który jest pożądanym w celu obcięcia przedsiębiorstwa i uniwersyteckim poszukuje posady. Wykazania skromne. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego jw 4945

Panowie
o stałym charakterze pragną poznać w celu ożenku pannę, lat 25, przystojną, bogatą (15,000), zechca złożyć oferty do Kurjera zdw 35 116

24 NAUKA

Akademja tańców
daje Ci pełną gwarancję i rekordowa szybkość nauzenia. Krecja sezonu: Valse-Anglaise. Dobór towarzyszyństwa. Prof. Wituskowscy, Dom Rzemieślniczy, Fr. Ratajczaka, godz. 4—10. Pw 5954-43.41

Kursy stenografii
pisanie na maszynie Kankanta 1, II, piętro. zdw 31 820

Włoskiego
języka i śpiewu udziela rutynowana nauczycielka. Ul. Raczyńskich 2, II, piętro, od 17 do 19. zdw 33 355

Student
udzieli lekcji ze wszystkich przedmiotów od 1—4 klasy bardzo tanio. Oferty Kurjer zdw 35 142

Rutynowany
muzyk pedagog udziela lekcji partytury gry skrzypcowej. — (Wilda) Chłapowskiego 26, I, prawo. zdw 35 078

Włoskiego
francuskiego, grupa, pojed. udziela niedrogo osoba z inteligencją. Oferty Kurjer zdw 33 175

Student
udziela lekcji polskiego, niemieckiego i francuskiego. Oferty Kurjer zdw 34 839

Moja szkoła tańców
wyucza w kursie najnowsze wiadomości narodowych mazurka, oberka, poloneza, 3. III rozpoczęcia 12 kurs początkowy. Gwarancja wyczenia. Dyplomowany profesor Szcurek, Dom Rzemieślniczy, Wały Zygmunta Augusta 15, Zapisy, lekcje prywatne każdego czasu. zdw 34 741

Francuskiego
uczony łatwym systemem, konwersacja tanno. Działalności 8, III, lewo. zdw 34 813

Kto
udzieli lekcji polskiego, dobrej umowy, jakie wynagrodzenie? Oferty Kurjer zdw 34 787

Lekcji niemieckiego
udziela literat. Oferty Kurjer zdw 34 781

Ośmioklasista
udziela korepetycji. Zgłoszenia Kurjer zdw 34 894

Przygotowuje
do egzaminu wstępnego Wyższej Szkoły Budowy Maszyn, Grunwaldzka 11, IV, godz 18—21. zdw 34 548

Magister
matematyki, fizyki udziela lekcji. Obejme kondycję. Kurjer zdw 34 915

1,50 zł
francuskie, angielskie. Zgłoszenia Kurjer zdw 34 905

W zamian
lekcji gry fortepianowej udziela francuskie, angielskie. Zgłoszenia Kurjer zdw 34 904

Kurs
pisanie na maszynie. Czysztosis, Władzowa 10. zdw 34 675

Do matury
przygotowuje magister filozofii. Zgłoszenia Kurjer zdw 35 149

25 MUZYKA

Potrzebni
saksofonista i perkusista z pomocnym instrumentami. Podać warunki, wiek i fotografie. Borkowski, Jutrosin, pow. rawicki, zdw 34 845

Lekcyj
fortepianu udziela nauczycielka tano. Ratajczaka 10, I. zdw 34 547

26 ROZRYWKA

Kino „Kapitol“
ul. Półwiejska 2 wyświetla wspaniały dramat z życia emigracji rosyjskiej i szpiegowskiej akcji agentów sowieckich zagranicą pt.: „Czerwony Bies”. Pw 6057-57.470

Wypożyczalnia
książek powieściowych, największa w Poznaniu, wielki wybór. Okresowa dezynfekcja. 2 złote miesięcznie. Ostatnie nowości. Woźna 12, „Książka Antykwariat”. zdw 34 923

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej ceny drobnych

Postęgi
na cały dzień. Zgłoszenia do Kurjera jw 4946

Stenotypistka
polsko-niemiecka początkująca — pisząca na maszynie, z wykształceniem gimnazjalnym i uniwersyteckim poszukuje posady. Wykazania skromne. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego jw 4945

Korespondentka stenotypistka
polsko-niemiecka rutynowana poszukuje posady od 1. 11. lub 3. 11. 30. Zgłoszenia Kurjer zdw 34 040

Szofer
praktyka kawaler, lat 31, przyjmie posadę najchętniej w majątku, wolnych chwilach zajmie się inną pracą. Oferty Kurjer zdw 34 400

Bilansista
pierwszorzedny poszukuje posady zakładu, reguluje książki godzinowo. Kurjer zdw 33 324

Dziewczyna
do wszystkich prac domowej z dobrem gotowaniem poszukuje osoby od 1 lub 15 listopada. Oferty Kurjer zdw 35 099

Piekarz - cukiernik
dzielny w swym zawodzie poszukuje osoby od 15. 11. lub 1. 12. miejscowości obojetna. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 35 146

Panienska
inteligentna, znająca szycie i robotki poszukuje osoby do dzieci. Miejscowość obojetna. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 35 158

Pomocnik zegarmistrzowski
samodzielną w własnym narzędziach poszukuje osoby zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 35 166

Nadmłynarz
lat 43. z wspaniałym doświadczeniem w młynach, tartakach i montażu z techn. i kupiec. wykształceniem. Odpowiednie posady, ewtl. młyn na własny rachunek. Oferty do Kurjera Poznańskiego. zdw 35 165

Stenotypistka
polsko-niemiecka, młodsza, dobre świadectwa, poszukuje osoby. Wymagania skromne. Oferty Kurjer zdw 34 865

Szofer
ślusarz tokarz, znający wszystkie maszyny rolnicze poszukuje osoby. Adres Kurjer zdw 34 863

Krawcowa
7 lat praktyki, pilna, poszukuje osoby w domu lub poza domem. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 34 925

Osoba
w średnim wieku, inteligentna z dobrą świadectwami szuka zajęcia od 1. XI. lub 15. XI. jako wyścigowiec, która równocześnie może pomóc w składzie lub do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa. Oferty Kurjer zdw 34 914

Służąca
uczniwa, pracowita, prowadząca samodzielnie gospodarstwo poszukuje osoby od 1 listopada. Oferty Kurjer zdw 34 903

Szofer
żonaty, z dobrym świadectwem szkolnym poszukuje osoby za skromnym wynagrodzeniem. Oferty do Kurjera zdw 35 164

Czładek piekarski
z dobrymi świadectwami, kilkuletnia praktyka, pracowity, rzetelny poszukuje pracy, Łaskawe oferty upr. do Kurjera Poznańskiego. zdw 35 163

Inteligentna panienska
z szyciem pragnie objąć posadę do dzieci. M. Kwiatkowska, Mogilno, ul. J. Hallera 80. zdw 35 160

Służąca
lub posługaczka szuka osoby z gotowaniem, dobrimi świadectwami. Oferty Kurjer zdw 34 091

Biuralistka
poszukuje osoby zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 35 114

Nauczyciel em.
w sfile wieku poszukuje zajęcia za małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 35 111

Polonistka
dyplomowana praktyka gimnazjalna poszukuje osoby Poznaniu w szkole, bibliotece, redakcji, banku. Zna języki, francuski, niemiecki, angielski, czeski, tłumaczy dzieła naukowe, balety, muzykę. Zgłoszenia Kurjer zdw 35 119

Żelaznik
młodszy pomocnik inteligentny jako ekspedjent poszukuje osoby od 1. 11. za mniejszym wynagrodzeniem. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 35 122

Dziewczyna
uczniwa przyjmie posadę do dzieci lub do wszystkiego od 1. 11. u dobrego państwa. Oferty Kurjer zdw 35 068

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Wielki Gabbo”.
Aurora: „Hrabia Monte Christo”.
Colosseum: Zamorskie djabły.
Casino: „Tancerz mojej żony”.
Corso: „Chata wuja Toma”.
Edison: „Najpiękniejsze nóżki Wiednia”.
Harfa: „Zulejka, perła ha-remu”.
Kapitol: „Czerwony Bies”.
Metropolis: „Na strunach miłości”.
Odeon: „Anastazja”.
Orzeł: „Kat z Pragi”.
Renaissance: „Korsarz mórz południowych”.
Stylowe: „Arka Noego”.
Słońce: „Poganin”.
Wilsona: „Miłość kozaka”.

Studentka
polonistka, energiczna, wesołego usposobienia, poszukuje osoby nauczycielki wychowawczyni w majatku lub mieście. Początki francuskiego, muzyki, robotki gospodarczej domowej. Łaskawe zgłoszenia Agencja K. P. Gniezno 391. nzw 4710

Techniczka
dentystka, pracująca w laboratorjum, operatywnie poszukuje zaraz osoby. Of. z pod. warunków proszę kierować do Agencji Kurjera Poznańskiego Gniezno 393. nzw 4708

Nauczycielka
z zezwoleniem rządowym poszukuje osoby od 1 grudnia lub Nowego Roku. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 35 159

Ekspedjentka
do bufetu z dobrimi świadectwami, język polski i niemiecki poszukuje osoby zaraz lub później. Oferty do Kurjera zdw 34 898

Pomocnik
krawiecki doskonały swym zawodem poszukuje pracy. Zgłoszenia do Kurjera zdw 34 897

Dziewczyna
uczniwa, z samodzielną gotowaniem, szuka osoby od 1. 11. Of. Kurjer zdw 34 945

Posługi
poszukuje, dobre świadectwa. Oferty Kurjer zdw 34 955

Niania
poszukuje miejsca, bardzo dobre długoletnie świadectwa. Oferty Kurjer zdw 34 932

Dziewczyna
poszukuje osoby do wszystkiego z gotowaniem 1. 11. Oferty Kurjer zdw 34 931

Poszukuje
posady stróża. Piekary 18, podwórze, III. Peclaw. zdw 34 935

Wzorowa
młoda Niemka samodzielną, o szczernej, znająca sztywna bielizna szuka osoby u inteligentni założy dobrem traktowaniu. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 34 941

Dekorator
okien wystawowych z ukończonym kursiem szkoły dekoracyjnej w Berlinie poszukuje zaraz osoby. Oferty Kurjer zdw 34 404

Samotna
wiek średni z byłej rodziny wie mińskiej, lubiąca zacięte domowe nie dzisiejszych zasad dyktowana gospodarna zarządziła domem, wychowa dzieci. — Oferty pod: „Godna zaufania” do „Par”. Katowice, Dyrkacyjna 10. Pw 6077-71.245

Technik
mechanik, znajomość elektryki, automobilizmu, poszukuje zajęcia. Kurjer pod zdw 34 846

Ekspedjentka
do składki kapeluszy poszukuje osoby zaraz. Oferty Kurjer zdw 34 842

Ekspedjentka
szuka osoby cukiernika kawiarnia, kolonialka, kaucja. Oferty Kurjer zdw 34 840

Panna
pisząca biegle na maszynie obejmuje posadę zaraz. Zgłoszenia do Kurjera zdw 34 838

Panna
inteligentna szuka osoby jako pokojowa, najchętniej na wieś. Zgłoszenia do Kurjera zdw 34 837

Kucharka
poszukuje stałej osoby, ewent. do wszystkiego, świadectwa dobre. Oferty Kurjer zdw 34 820

Młynarz
kawaler, sumienny z dobrą praktyką poszukuje osoby. Zgłoszenia W. Derda, Sędzin, powiat szamotulski, poczta Buk. zdw 34 812

Osoba
z dobrej rodziny, matura gimnazjalna, przyjmie posadę za skromnym wynagrodzeniem. — Oferty Kurjer zdw 34 811

Służąca
wiejska poszukuje osoby do wszystkiego 15 listopada. Oferty Kurjer zdw 34 809

Robotnik
poszukuje jakiegokolwiek pracy kaucja 100 zł. Oferty Kurjer zdw 34 808

Młodsza
biuralistka i maszynistka poszukuje osoby zaraz lub 1. XI. za skromnym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer zdw 34 804

Posługaczka
młodsza poszukuje jakiegokolwiek osoby lub posługi, dobre świadectwa. Oferty Kurjer zdw 34 803

Panna
z szyciem szuka osoby do dzieci, najchętniej na wsi Łaskawe oferty Kurjer zdw 34 892

Posługi
poszukuje. Oferty Kurjer zdw 34 803

Bufetowa
sumienna poszukuje osoby. — Oferty Kurjer zdw 34 798

2 elewki
chcące się wyuczyć gotowania, najchętniej w majatku. Oferty Kurjer zdw 34 789

Korespondentka
stenotypistka biegle w stenografii polskiej i niemieckiej oraz biegle pisząca na maszynie, z praktyką w sądzie, poszukuje osoby od 1. 11. albo później. Oferty Kurjer zdw 34 782

Osoba
inteligentna, znająca język francuski, niemiecki, polski poszukuje osoby. Oferty Kurjer zdw 34 785

Dziewczyna
szuka osoby w mniejszym domu Oferty Kurjer zdw 34 762

Zbożowiec
młodszy z 5 letnią praktyką w jednej firmie na niewypowiedzianym stanowisku, władający językiem polskim i niemieckim poszukuje osoby od 1 grudnia ewentualnie wcześniej. Oferty Kurjer zdw 34 999

Osoba
inteligentna, średni wiek, poszukuje osoby gospodyni, małe wynagrodzenie. Oferty Kurjer zdw 34 950

Na groby lampki i świece
poleca najtaniej
Drogeria Monopol
ulica Szkolna nr. 6
naprzeciw Szpitala Miejskiego.

Panna
służąca z szyciem dobrze poleca na poszukuje osoby. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 34 969

Dziewczyna
wiejska z gotowaniem poszukuje osoby skromnym domu. Oferty Kurjer zdw 34 976

Cukiernik
lat 25, szuka osoby; umie także w piekarstwie. Zgłoszenia Kurjer zdw 34 988

Dziewczyna
z gotowaniem szuka osoby najchętniej do restauracji 1 listopada. Oferty Kurjer zdw 34 984

Czładek
stolarski znający bejcowanie i polerowanie poszukuje osoby w Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 35 008

Retuzer (portrecista)
fotograf - operator po ukończeniu służby wojskowej poszukuje osoby. Oferty Kurjer zdw 35 014

Wdowa
lat 21, inteligentna poszukuje osoby do dzieci lub przy chorej osobie. Łaskawe oferty Kurjer zdw 35 022

Osoba
inteligentna znająca wszelką pracę i kuchnię poszukuje osoby do mniejszej rodziny lub samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 35 027

Poszukuje
posady do dzieci zaraz. Zgłoszenia do Kurjera zdw 35 046

Krawcowa
samodzielną z dobrą krawieczyzną poszukuje osoby poza domem. Oferty Kurjer zdw 35 104

Syn
uczniwy rodziców poszukuje osoby jako uczeń kominiański, z prowincji z całem utrzymaniem. Miejscowość obojetna. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 35 102

Fryzjerka
manikurzystka przyjmie posadę poza domem. Oferty Kurjer zdw 35 075

Pomocnik
fryzjerski poszukuje stałej pomocniczki. Zgłoszenia Kurjer zdw 35 084

Rolnik
samotny, obznajomiony z prowadzeniem gospodarstwa postępowego, w hodowli i leceniu inwentarza żywego, będąc na ostatniej posadzie 10 lat w Niemczech poszukuje osoby z rodziny lub pomocnika gospodarczego. — Oferty Kurjer zdw 35 069

Stenotypistka
polsko - niemiecka poszukuje osoby. Oferty „Par”. 27 Grudnia pod 58.832. Pw 6041-58.332

Poszukuje
prania lub posługi. Oferty Kurjer zdw 34 755

Dziewczyna
starsza poszukuje osoby zaraz z gotowaniem w skromnym domu. Oferty Kurjer zdw 34 342

Dziewczyna
zafa, spokojna z dobrimi świadectwami poszukuje osoby tylko u dobrego państwa lub jednej osoby 1 listopada. Oferty Kurjer zdw 34 276

Maszynistka
i stenografistka biegle poszukuje osoby za skromnym wynagrodzeniem. Zgłoszenia Kurjer zdw 34 745

Dziewczyna
wiejska, lat 40, mówiąca po niemiecku, z dobrimi świadectwami poszukuje stałej osoby do wszystkiego z gotowaniem do osób dorosłych tylko u państwa Poznańskiego. Oferty Kurjer zdw 34 197

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych z dobrem gotowaniem poszukuje osoby 1 listopada. Łaskawe oferty Kurjer zdw 34 244

Który lekarz
przyjmie asystentkę, posiadającą prawo jazdy samochodami. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 34 302

Kawaler
lat 27, pragnie dokończyć naukę piekarstwa od zaraz, najchętniej na prowincji. Mam 2 lata, 9 miesięcy nauki poza sobą. Oferty Kurjer zdw 34 299

Gospodyn młodsza
w krytycznym położeniu poszukuje osoby zaraz lub później u samotnej osoby. Zgł. do Kurjera zdw 34 297

Dziewczyna
uczniwa z dobrej rodziny chętna pracować, z dobrimi świadectwami szuka osoby z gotowaniem lub bez od 1. 11. Oferty Kurjer zdw 34 273

Praczk
poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 34 331

Panienska
z rodziny kupieckiej biegle w ekspedycji i liczeniu, pracowała u ojca, poszukuje osoby jako ekspedjentka Oferty Kurjer zdw 34 165

Maszynistka
poszukuje osoby. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 34 742

Dziewczyna
uczniwa, pracowita, do wszystkiego z gotowaniem 1 listopada poszukuje osoby. Oferty Kurjer zdw 34 307

Pomocnik
fryzjerski poszukuje osoby celem zdobycia szerszej wiedzy fachowej. Reflektuje na pierwszorzędne zakłady może złożyć 400 zł kaucji. Oferty Kurjer zdw 34 429

Gospodyni
w starszym wieku, znająca wszelką pracę jak gotowanie prania, prowadzenie, poszukuje samodzielnej osoby. Wynagrodzenie bardzo skromne. Oferty Kurjer zdw 34 430

Inteligentna
panienka z dobrej rodziny długoletnią praktyką wychowawczyni, znająca także gospodarstwo domowe, poszukuje od 1. XI. jakiegokolwiek osoby, najchętniej do dzieci. Oferty Kurjer zdw 34 467

Panienska
władająca językiem polskim i niemieckim, znająca szycie szuka osoby do dzieci lub do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 34 474

Sierota
z lepszej rodziny poszukuje osoby do dzieci z szyciem mając dłuższą praktykę po za sobą — Oferty Kurjer zdw 34 501

Rymarz - tapicer
dzielny w swym zawodzie z dobrimi świadectwami szuka osoby w majatku, w mniejszym majatku zająłby się oprócz rymarstwa inną pracą ewentualnie zająłby się drobiem Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 34 179

26 WOLNE MIEJSCA

Emerytowani
nauczyciele i urzędnicy oraz inteligentni panie i panowie mający zajęcie w poważnej firmie wydawczej. Praca polega na bezpośrednim odwiedzaniu klientów na prowincji. Zarobek 1.000 zł miesięcznie. Zgłoszenia osobiste lub listownie do: Kurjer, Kraszewskiego 8. I. p. od 9-15. nzw 4707

Pomocnik
ogrodniczy, biegle w doniczkarstwie potrzebny zaraz. Simech. Poznań-Szeląg, cmentarz. rw 12 126

Przedstawiciela
na Województwo Poznańskie poszukuje poważna chrześcijańska Małopolska fabryka ciast cukrowych Delcudere gwarancja kaucyjna wymagana Zgłoszenia adwokat Loewi Jarosław Słowackiego. zdp 34 182

Apteka
na prowincji poszukuje młodszego magistra (ki) lub asystenta od 1. wgl. później Zgłoszenia Kurjer zdw 34 319

Podróżujący
rozmaitych artykułów znajdują rynek obcy: zarobek Zgłoszenia listownie: Gospodarczy Zakład Kredytowy. Lwów Wałowa 11 a Pw 5419-72.140

Służąca
do wszystkiego z gotowaniem starsza, potrzebna zaraz Jakóba Wujka 7. zdw 34 833

Uczni
w naukę fryzjerstwa przyjmie Kurzyński. Ożempin zdw 34 832

Uczni
do biura fabrycznego. Zgłoszenia do Kurjera zdw 34 829

Dziewczyna
potrzebna. Kwaśniewska, ul. Słowackiego 29. zdw 34 826

Krawcowej
pierwszorzędnej poszukuje zaraz w domu. Zgłoszenia do Kurjera zdw 34 815

Służąca
do wszystkiego potrzebna. Długa 5. I. prawo. zdw 35 033

Służąca
czysta i chętna do pracy potrzebna. Grobla 1b. III lewo. rw 12128

Książkowa - stenotypistka
potrzebna od 1. 11. Rozmarynowicz. Stary Rynek 93. Zgłoszenia w biurze 1 ptr. od 9-11. rw 12131

Potrzebna
od 1. 11. pierwszorzędna pokojowa, która posiada długoletnie świadectwa. Zgłoszenia A. Perkowski, ul. Towarowa 20, pomiędzy godz. 5-6. dw 1928

20 zł dziennie
Poważne przedsiębiorstwo pręmiysłu krajowego poszukuje pani i panów do lekkiej piśmiennej pracy domowej. Gdynia Port — skrytka poczt. 4. dw 1909

Potrzebny
skrzypek i gitarzysta na wieczorowe granie stałe. Adres w Kurjerze zdw 34 822

Służąca
umiejąca gotować potrzebna 1. XI. Mickiewicza 17. II. lewo. zdw 34 489

Wielki zarobek
potrzebni zaraz wszędzie żenci do sprzedaży nowości Każda pani kupuje Zarobek pewny żądać zaraz informacji Ignacy Barski, Katowice-Zawodzie. — skrytka pocztowa zdw 34 181

Baczność!
Nowość! Panie Panowie mogą zarobić 40-60 zł dziennie przy sprzedaży zegarów oszczędności wyc na spłaty Oferty z fotografiami Zachodni Bank Spółdzielczy Lwów Sykstuska 12. nzw 4615

Pracownik
poszukiwany — zarabia więcej, aniżeli poszukujący osoby. Powszechny Instytut Organizacji Nowoczesnej przesyła bezpłatną pouczającą książeczkę, wskazującą niezawodną drogę wyróżnienia pracownika umysłowego. Prześłać: zawód, znaczek jednozłotowy. Warszawa. Hoza 35-35. Tw 532

Krawcowa
do szycia parasoli przyjmie zaraz Wytównia parasoli Wielka 27-9. zdw 35 137

Poszukiwani
poważni panowie możliwie emerytowani oficerowie lub urzędnicy do prowadzenia interesu eksportowego z udziałem w zyskach. Oferty do Kurjera zdw 35 123

Nauczycielki
z dobrą konwersacją francuską w młodym wieku do dziewczynki 12 letniej poszukuje od zaraz. Zgłoszenia listownie pod adresem Kobierzycka. Retkowo p. Królikowo. Szubin. zdw 34 786

Kucharki i pokojowej
poszukuje od 1. XI. Zgłoszenia listownie z podaniem warunków Kobierzycka, dwór Retkowo p. Królikowo. Szubin zdw 34 785

Posługaczka
z praniem potrzebna mieszkająca w pobliżu Mickiewicza 36 parter. prawo godz. 11 zdw 34 774

Dziewczyna
do pomocy. Mostowa 16 III. lewo. zdw 34 891

Służąca
potrzebna. Kaczmarek. Łukasiewicz 14 III zdw 34 833

Posługaczka
potrzebna do pomocy służącej, uczciwa, czysta, świadectwa. — Zgłaszać się godz. 4-6 Dąbiec, Bzowa 10. zdw 34 881

Krawcy
damscy i krawcowe samodzielnie, tylko zdolne sily, na stałe zatrudnienie potrzebne. L. Sawicki, Piekary 1 zdw 34 920

Posługaczka
z praniem zaraz z Lazarza, Focha 84. I pietro lewo zdw 34 909

Murarz
potrzebny. Kolejowa 39. Waleka zdw 34 902

Fryzjerka
młodsza zaraz. Andrys, Górna Wilda 95. zdw 34 903

Podróżujący
dobrze zaprowadzony branży spożywczej Poznania potrzebny na prowincje. Oferty Kurjer zdw 34 896

Służąca
dobrze gotująca potrzebna do Kliniki Marii Magdaleny 8. zdw 34 916/7

Zdolni akwizytorzy (kl)
ogłoszeniowi na stałą pensję i prowizje. Zgłoszenia Skarbowa 17, parter prawo od 10-11. zdw 34 951

Służąca
potrzebna samodzielnie gotownicze, Plac Wolności 3, III. pietro. lewo. godz 5-6. zdw 35 011

Underwood
nauka pisania na maszynie firma G. Gerlach, Gwarna 14, I.ptr. Pw 6019-43.80

Dziewczyna
dochoząca, do wszelkich prac domowych z dobrimi świadectwami potrzebna. Sokolowa, Półwiejska 34, III prawo. zdw 35 000

Posługaczka
z dobrimi świadectwami potrzebna. Matejki 65. I. prawo zdw 35 613

Służąca
do lat 18 potrzebna do wszelkich prac domowych Kopernika 3, Koczorowska. zdw 35 052

Krawcowa
w domu potrzebna. Adres wskazuje Kurjer zdw 35 073

Jeszcze
kilka pań do lekkiej akwizycji poszukuje się. Śniadeckich 30, II. 4-7. zdw 35 081

Służąca
najchętniej wiejska, do wszelkich prac domowych, z gotowaniem i praniem od 1 listopada potrzebna. Zgłoszenia Grobla 18. — skład rzeźniczy. zdw 35 068

Uczeń
zegarmistrzowski, potrzebny zaraz. W. Kałkowski, Poznań 6w. Marcin 19 zdw 34 799

Agentów, agentek
nowości bezkonkurencyjne. pensja, karta kolejowa Patent. Al. Marcinkowskiego 16 III. zdw 35 062

Humor zagraniczny

— Mam tu — o ile pan redaktor chce to umieścić — sensacyjne rewelacje o warjacie, piastującym wysokie stanowisko.
— Dam panu 20 złotych.
— Oh, nie — niżej 100 złotych nie mogę panu służyć
— Jak widzę, to owym warjatem pan jeste...
(Passing Show, Londyn). S. F.

Przedpłat na listopad 1930, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilust. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w kw. z 4.00, w agencjach w mieście z 4.50 z odnośnikiem do domu w Poznaniu z 4.70, z odnośnikiem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie z 4.94, kwartalnie z 13.80, pod opaską w Polsce z 9.00, pod opaską w innych krajach z 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.
W wydaniach wielkościowych i uroczyściowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości.
Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki Ogłoszenia do wydania porannego/przyjmujemy do godz. 18.30. w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt do godz. 9 przedpołudn. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.
na stronie 6-tamowej 50 gr. na stronie 4-tamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potencjami 240 gr. od 1-lmowego milim.
P. K. O. Poznań nr. 200 149.